

Orlová – komunitní centrum

Diplomová práce

Martina Formánková

FA ČVUT / Ateliér Redčenkov - Danda / 2020/2021 / ZS

1

Poznání města

2

Poznání tématu

3

Návrh

Úvod

Město Orlová jsem si zvolila, protože mi na poli diplomové práce dává prostor prostudovat si strukturu, historii a potenciál města, ve kterém mám rodinné kořeny. Diplomovou práci dělím do tří celků.

V části **POZNÁNÍ MĚSTA** popisuji Orlovou v souvislostech historických, geografických a socio-ekonomických. Z těchto informací si sestavuji povědomí o městě a syntetizuji téma, kterým se chci v rámci návrhu zabývat.

V části **POZNÁNÍ TÉMATU** popisuji zvolené téma a hledám příklady prostředí, které se tomuto tématu blíží.

V části **NÁVRH** představuji architektonické řešení tématu na zvoleném místě v Orlové.

Obsah

Poznání tématu Komunitní centrum	Poznání města Orlová	Návrh Jiný Vesmír
8–89	90–114	115–161
10 Orlová	92 Téma	118 Situace
12 Poloha města	94 Komunita	124 Koncept
18 Doprava	96 Komunitní centrum	130 Výkresy
20 Přírodní krajina	97 Reference	150 Konstrukce
28 Historie	100 Hledání místa	
48 Struktura, charakter, funkce	102 Kino Vesmír	
62 Veřejná vybavenost	110 Stavební program	
70 Obyvatelé	112 Myšlenky	
79 Dotazník	113 Hledání těžiště	
82 SWOT analýza		
84 Identita města		
86 Syntéza		
88 Závěr		

1

Poznání místa

Orlová

Orlová

Vydávám se na cestu autobusem z Havířova do Orlové.

„Prosím do Orlové.“, hlásím řidiči cíl mé cesty.

„Jaká zastávka?“, ptá se řidič naléhavě.

„Orlovou neznám. Prosím do centra.“

„Jaké centrum? Kam? Myslíte na jedničce? Nebo Lutyni? Ukážu vám názvy zastávek a vyberte si...“

Zachvíli jsem v Orlové. Vystoupím na zastávce Pošta. Rozhlížím se. Před sebou vidím staveniště. Masarykova třída se středním rozdělovacím pásem a s frekventovaně proudícími auty mi nedovolují přejít na druhou stranu k hypermarketu Albert. V dálce však vidím přechod, obejdu plot ohraničující rozkopané náměstí a mířím k němu. I když venku prší, je ve městě poměrně dost lidí, stejně tak i aut. Kolem mne se do výšky tyčí mnoho panelových domů, zateplených a barevných, neopravených a šedých, mezi nimi jsou obchodní domy, starší i novější. Sochy a plastiky. Rozbité chodníky a nekontrolované parkování. Převládá atmosféra zástavby sedmdesátých let...

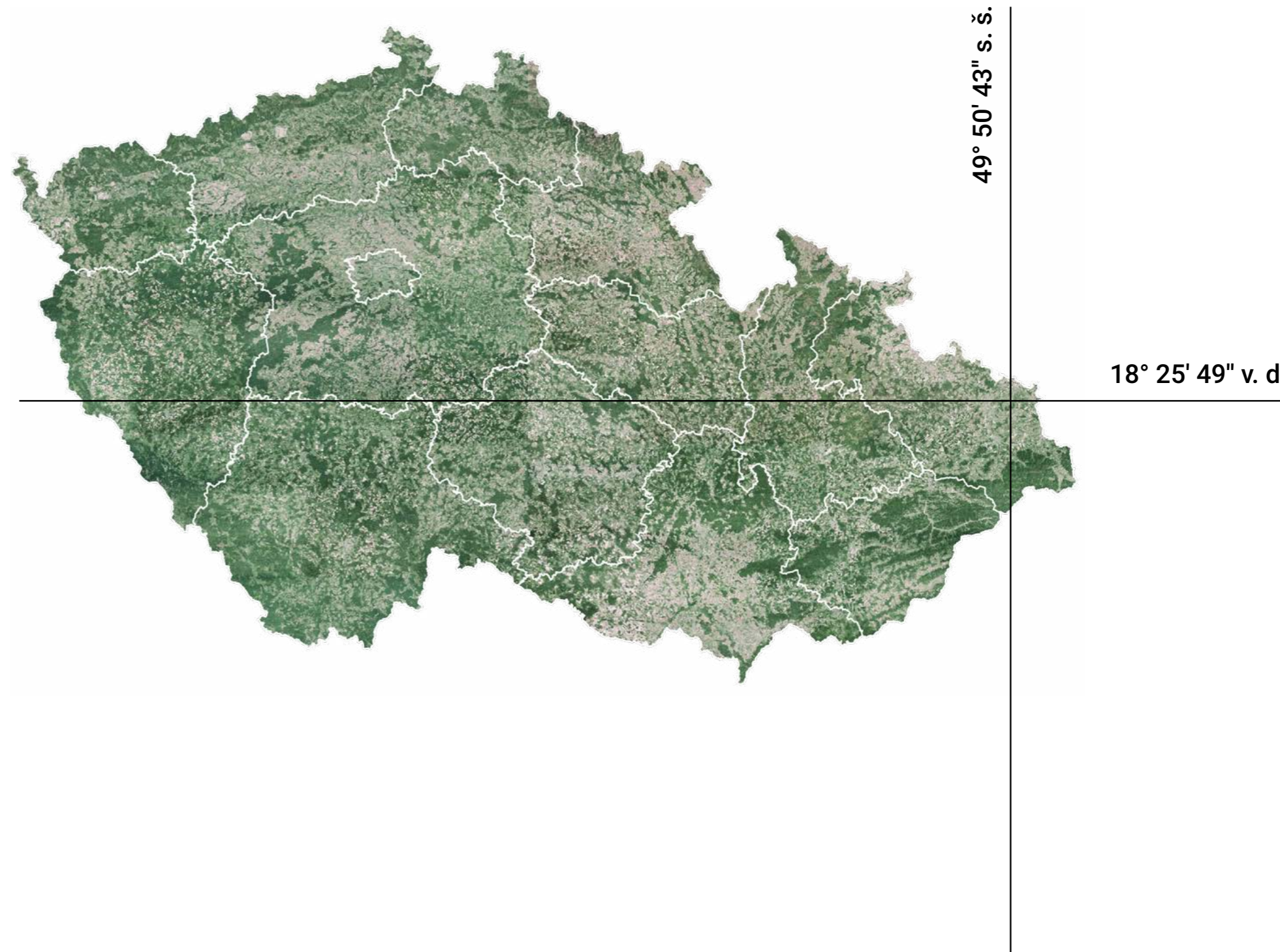
Poloha města

Město Orlová leží na východě České republiky, v těšínské části Slezska, v Moravskoslezském kraji, v okrese Karviná. Sestává ze 4 katastrálních území: Horní Lutyně, Poruba, Orlová, Lazy.

Správní obvod města Orlová, jako obec s rozšířenou působností, zahrnuje kromě vlastního správního území města Orlová, také správní území města Petřvald a obce Doubrava.

Poloha města u státních hranic s Polskem hraje v rozvoji města velkou roli. Orlová je součástí Hornoslezské metropolitní oblasti, která patří se svými 5,3 miliony obyvateli k největším urbanizovaným územím v Evropě.

Jihozápadně od Orlové leží Ostrava, vzdálena 10,8 km vzdušnou čarou, 18,7 km či 26 minut autem. Severozápadně od Orlové leží Bohumín, vzdálen 7,5 km vzdušnou čarou, 9,4 km či 14 minut autem. Západně od Orlové leží Karviná, vzdálena 8,5 km vzdušnou čarou, 13,6 km či 15 minut autem. Jižně od Orlové leží Havířov, vzdálen 7,5 km vzdušnou čarou, 16,9 km či 23 minut autem.

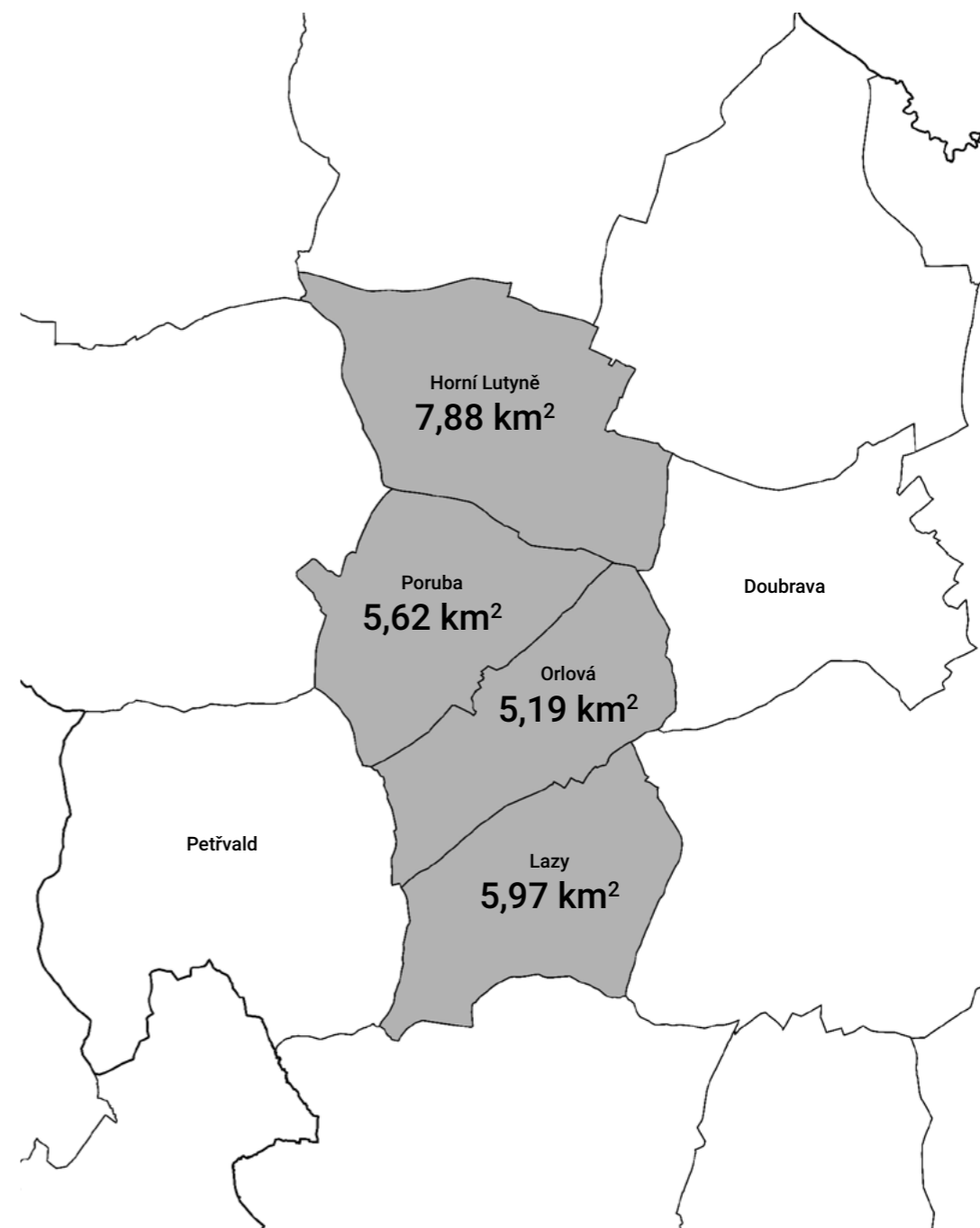

12

okres Karviná
ORP Orlová

Orlová

13

Poloha

Doprava

Město Orlová protíná silnice I. třídy – silnice 59, která město spojuje s městy Ostrava, Petřvald a Karviná. Další významnou spojnici jsou dvě silnice II. třídy: silnice 474 (Hnojník–Dětmarovice) a silnice 470 (Orlová–Rychvald–Ostrava) a pět silnic III. třídy (III/4712, III/4728, III/4747, III/47210, III/47214). Hlavní osu města vytváří silnice III/4747, která je ve svém severním úseku poměrně přetížena. Zbylé komunikace jsou místního významu, převážně obslužného charakteru, které zastavěné území napojují na silniční průtahy.

Mezi léty 1909–1967 zde fungovala příměstská tramvajová doprava, avšak byla kvůli místnímu poddolování postupně rušena. Stejný osud čekal i na železniční dopravu. Rychlíková doprava se roku 1963 přesunula na novou přeložku trati Dětmarovice–Louky nad Olší.

16

Orlová je v současnosti jediné město nad 10 tisíc obyvatel v České republice, které nemá pravidelnou osobní železniční dopravu. V posledních letech se však objevují snahy o opětovné napojení Orlové na osobní železniční dopravu. Nákladní železniční doprava je zajištěna díky poměrně rozsáhlému vlečkovému systému (bývalá Košicko–bohumínská dráha), který je v Ostravě a Karvině zapojen do celostátních železničních tratí č. 270 a č. 20.

Nejbližší letiště se nachází v Mošnově ve vzdálenosti cca 36 km.

Město protíná dálková cyklistická trasa č. 56, která je součástí česko–polského cyklistického okruhu Těšínské Slezsko. Doplněna je pak místními cyklotrasami navazujícími na cyklotrasy okolních měst.

17

Přírodní krajina

Geologické podmínky

Území města je součástí provincie Západních Karpat, soustavy Severní Vněkarpatské sníženiny, celku Ostravské pánve, oblasti Orlovské plošiny. Orlová leží v české části Hornoslezské pánve provozně nazývané Ostravsko karvinský revír, kde jsou nejvýznamnější zásoby černého uhlí v České republice, a kde se do současné doby uhlí těží.

Geologické podloží území je původem z pleistocénu a je tvořeno především kvarténními sedimenty (hlíny, spraše, štěrky), v některých částech pak i terciálními sedimenty (písky, jíly). Velkou část území tvoří dnes navážka, halda, výsypka nebo odval.

Morfologie

Orlová se nachází v geomorfologické oblasti Ostravské pánve, jejíž morfostruktury jsou pahorkatinové a poklesové. Reliéf území je poměrně členitý. Nadmořská výška se pohybuje mezi výškami 200 – 280 m. n. m. Nejbližší významný vyhlídkový bod je v obci Doubrava na Doubravském kopci (282 m. n. m.), který poskytuje výhled na masiv Západních Karpat z rozhledny Loučka. Krajina je v okolí dolů podstatně změněna haldami a poklesy, které bývají zatopené vodou. Časté jsou jejich závážky hlušinou.

Vodstvo

Oblast je poměrně bohatá na vodní toky. Město Orlová leží mezi dvěma významnými řekami – Odrou a Olší, jejichž úseky (Lutyňka, Zimovůdka, Stružka) protékají územím města. Na území města i v jeho okolí se nachází několik významných rybníčních soustav: rybníční soustava a zatopené pískovny u Vrbice na severozápadě, Rychvaldská rybníční soustava, soustava rybníků mezi Karvinou a Dětmarovicemi, Heřmanský stav u Dolní Lutyně. Řada vodních ploch vznikla v důsledku důlní činnosti.

Klima

Území města leží v mírně teplé klimatické oblasti. Typickým klimatickým znakem jsou poměrně vysoké srážky, které jsou podmíněny blízkostí návětrných svahů Beskyd, souvislostí se Slezskou nížinou a celkovou oceanitou území. Ostravský bio-region je nejvlhčí nížinnou oblastí v České republice.

Ovzduší

Jedním z největších problémů životního prostředí na území města je vysoké znečištění ovzduší. Na něm má podíl především emise z velkých zdrojů hutní výroby a energetiky (zdroje jsou umístěny zejména na území obcí Ostrava, Dětmarovice, Karviná, Třinec).

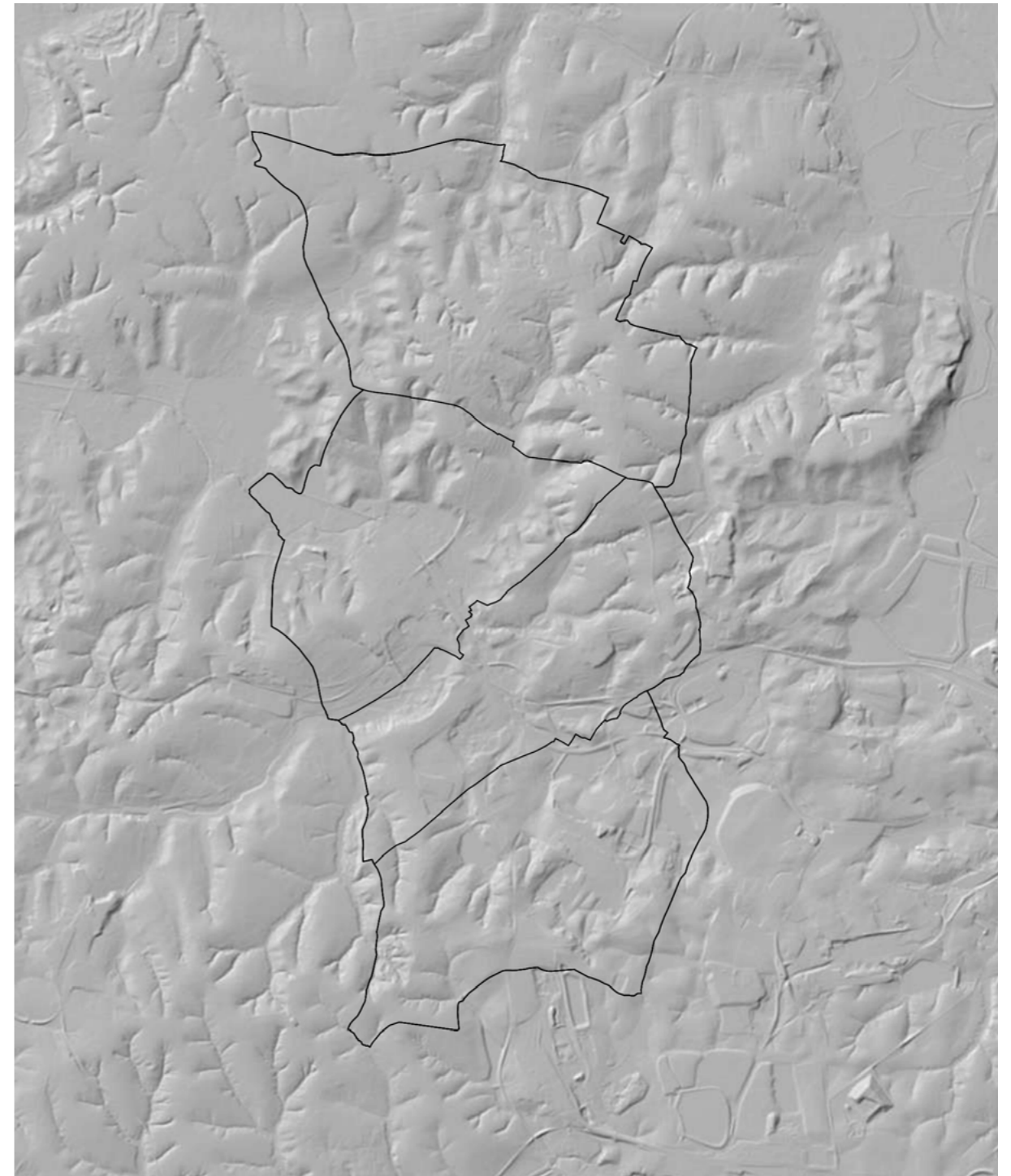
Lesy a parky

Území Orlové je poměrně bohaté na lesy a parky, i když si bohužel vlivem antropogenní činnosti nezachovali svůj původní lesní ekosystém, kde převažovaly dubové bučiny a lipové lipohabřiny.

Les Krajčok představuje nejrozsáhlejší lesní celek města s několika památnými stromy. Jeho severní část je součástí lesoparku tvořící významné rekreační zázemí pro obyvatele. Nacházejí se tu dvě restaurace (Koliba a Hájenka) a letní kino. Jediným registrovaným krajinným prvkem se stal Zámecký park na místě bývalého zámku, který se pyšní velkým množstvím velmi starých a vzácných dřevin.

Ptačí oblast

Na území Orlové z části zasahuje Ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolší, jedno z nejvýznamnějších zimovišť vodního ptactva. Vyskytuje se tu například populace bukáčka malého, ledňáčka říčního a slavíka modráčka.

Něbrojův kopec
251

Doubrava
282

Lazy
287

Kouty
336

Lysá hora
1323

Halda Ema
324

M o r a v s k o s l e z s k é B e s k y d y

Frýdek-Místek

Havířov

Vratimov

OSTRAVA

O s t r a v s k á p á n e v

Petřvald

Rychvald

Orlovská
plošina

Orlová

Doubrava

Dětmarovice

Dolní Lutyně

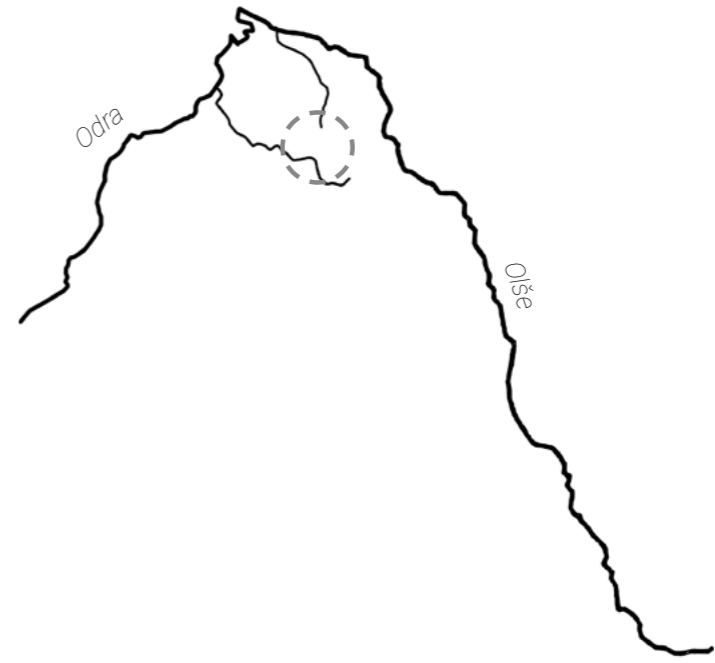
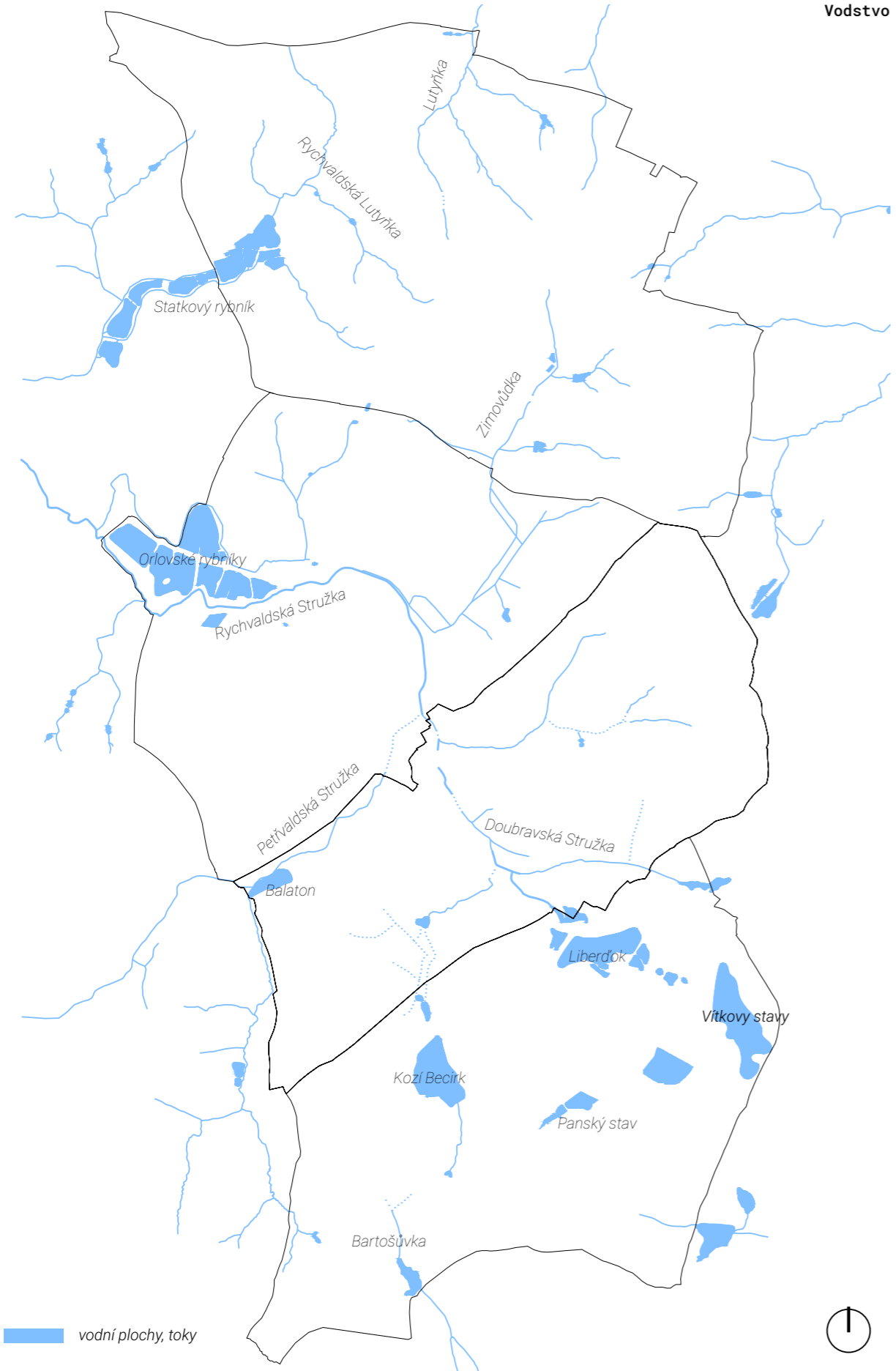
Bohumín

20

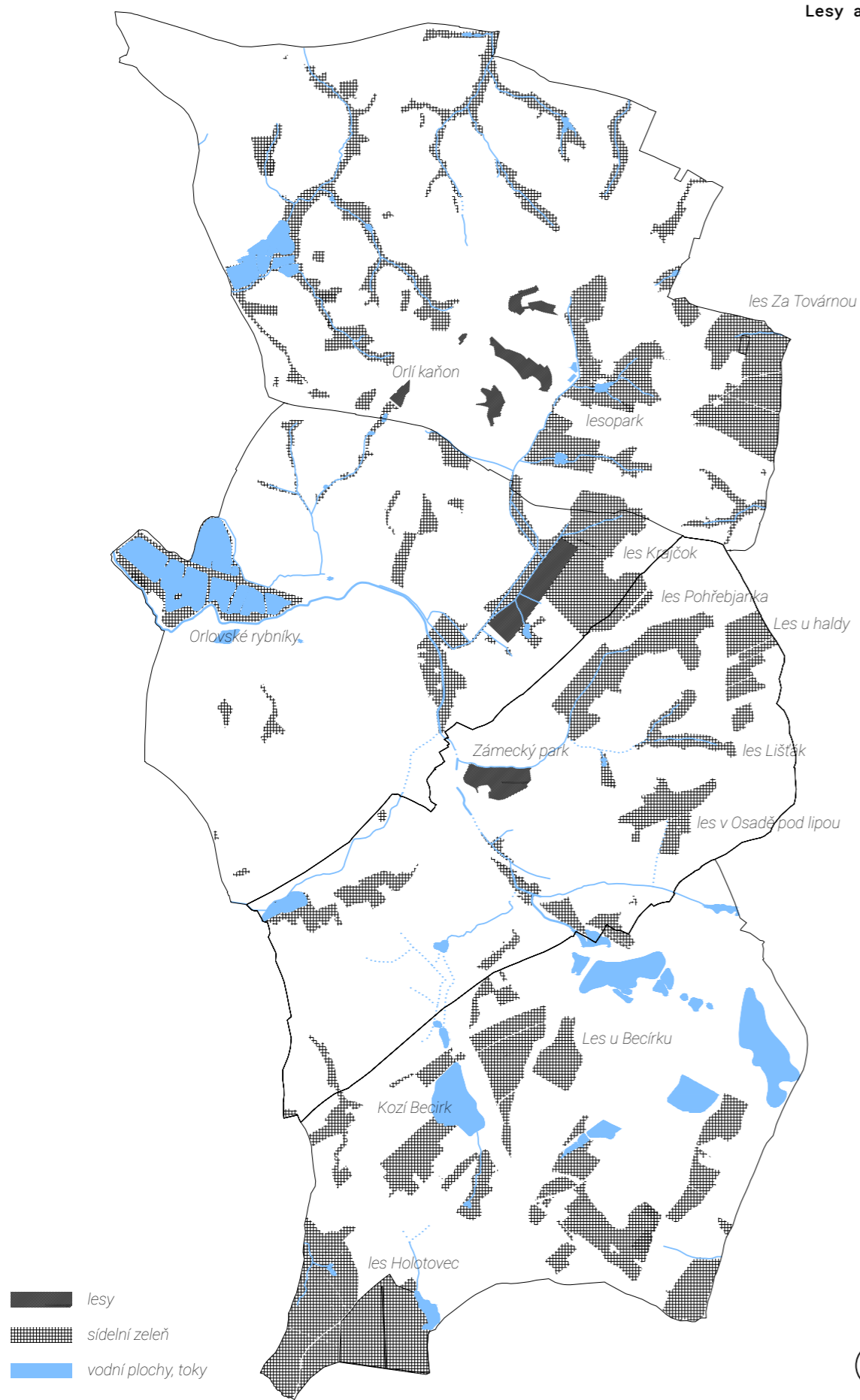
21

Vodstvo

Lesy a parky

Lesopark

Zámecká park

Historie

Nejstarší doložená písemná zmínka o existenci Orlové pochází z roku 1223. V listině vratislavského biskupa Vavřince je zmíněn kostel na území latinsky zvaném Sal (sůl), na kterém se dnes rozkládá Orlová. V té době byla tato oblast převedena z vlastnictví světských knížat do majetku řádu Benediktinů z Týnce u Krakova, kteří byli známými organizátory těžby soli. Orlovští Benediktini zde zřídili klášter, který se stal sídlem opatovství, a tak silně ovlivňoval region v okolí Orlové. Přes poměrně rozsáhlý majetek však začal mít orlovský konvent hospodářské potíže. Navíc poslední opat ostře vystupoval proti protestantům, ke kterým se přikláněl tehdejší kníže Václav III., a tak kníže nakonec roku 1561 konvent zrušil a jeho majetek zkonfiskoval. Benediktinský řád však usiloval o restituci svého majetku, což se jim roku 1631 částečně podařilo. Vliv na hospodářský vývoj však postupně převzali světští vlastníci. Sídlo svého panství si v Orlové vytvořil šlechtický rod Bludovských, který zde postavil zámek. V 19. století byla budova zámku přeměněna na závodní nemocnici a roku 1980 byla kvůli poškození vlivem poddolování a následným zničením požárem zcela rozebrána.

Zemědělský charakter obce s významnou řemeslnou výrobou a plátenictvím se mění v 19. století, kdy byla na území Orlové a v jeho okolí nalezena ložiska černého uhlí. Rozsáhlejší těžba započala kolem roku 1817 v souvislosti s rodem Bludovských. Jejich orlovské panství jim bylo však kvůli dluhům prodáno baronu Antonu Mattencloitovi, který byl tehdy vlastníkem obce. Do Orlové a okolí postupně přicházejí další báňský podnikatelé (mimo jiné bankéři Rothschildové nebo bratři Gutmannové, kteří odkoupili velkou část pozemků na Orlovsku) a těžba černého uhlí se začala rozšiřovat.

S prudkých výrobním a technickým rozmachem, který přinesla 2. polovina 19. století, dochází ke zvyšujícímu se tempu kutacích prací a zároveň dochází k významnému nárůstu populace a ke vzniku nové zástavby. Mimo průmyslových a těžebních objektů v Orlové vyrůstá i řada typických hornických kolonií. Pro rozvoj těžby bylo také významné dokončení Košicko-Bohumínské dráhy, díky které obec získala železniční spojení do všech důležitých center.

Těžba černého uhlí přinesla do zdejšího kraje nejen hospodářský rozvoj a prosperitu, ale také kulturní a společenský rozmach. Působilo zde řada institucí i organizací, na poměrně vysoké úrovni bylo zdravotnictví a školství a byla zde vybudována tramvaj. Po 1. světové válce, která způsobila útlum dalšího rozvoje, se Orlová i přesto stala jednou z největších obcí Těšínského Slezska a roku 1922 byla povýšena na město.

V období po 2. světové válce se zvýšila potřeba surovin pro průmysl a došlo k zintenzivnění těžby uhlí. Destruktivní a nešetrný způsob těžby zapříčinil velké škody na domech v Orlové a v Lazech. V Orlové bylo srovnáno okolo dvou tisíc budov se zemí a byla zrušena tramvajová i osobní železniční doprava. Vzhledem k situaci se vytvořil plán na celkovou likvidaci města, která se však nikdy neuskutečnila. Namísto ní došlo k výstavbě velkého sídliště v Horní Lutyni. Mezi léty 1963–1990 zde byly v pěti stavebních etapách postaveny byty pro 25 000 obyvatel. Byty získali lidé, jejichž domovy utrpěly škodami poddolováním a hlavně zaměstnanci přicházejících za prací v uhelných dolech. V několika desítkách let se charakter zástavby Orlové radikálně změnil a postupně byl společenský život starého centra města přesunut do nové panelové zástavby.

Další zlom v historii Orlové nastal v 90. letech 20. století s útlumem těžby uhlí. Postupně byla ukončena činnost většiny dolů na území Orlové i v okolí. Tento krok zásadně zhoršil hospodářskou a sociální situaci v území. Následky těžby doposud velmi negativně ovlivňuje možnosti udržitelného rozvoje území.

¹MĚSTO ORLOVÁ: Územně analytické podklady textová část – Historický vývoj osídlení, Orlová, 2016, s. 20–21.

Orlová

Orlová v roce 1926

Orlová v roce 1935

Kulturní památky

Z historického jádra města se zachovalo jen několik málo budov. Mezi ně patří například historická radnice z roku 1928 nebo mohutný dvouvěžový kostel Narození Panny Marie v novogotickém stylu z roku 1905, jež nahradil původní stavbu z roku 1466.

Zámek

Zámek v dnešním průmyslovém a modernizací poznamenaném městě Orlová by návštěvník hledal marně. Stával na volném prostranství uprostřed dnešního orlovského zámeckého parku, nedaleko současné dominanty Orlové, římsko-katolického farního chrámu.

Výstavní barokní budova z roku 1765, která byla založena na místě staršího opatství kláštera benediktek z Týnce u Krakova z roku 1269 z podnětu knížete Vladislava Opolského, byla vybudována nákladem význačného slezského šlechtice Arnošta Leberechta Bludovského z Bludovic.

32

Roku 1902 v zámku byla zřízena nemocnice, adaptovaná za 1. světové války a existující do roku 1968. Později byl objekt upraven pro kulturní účely.

V 80. letech 20. století se však na zámku, který předtím vážně poškodil požár, začaly objevovat vážné statické poruchy způsobené poddolováním. Zámek byl proto stržen a s ním zlikvidována i část zámeckého parku. ¹

¹ŠTĚPÁNEK, Jan P.: <https://www.hrady.cz/>, podle Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku (K. Kuča)

O založení Orlové

„Nad lesy, v modru klenutých nebes, se vznešeně vznášel orel, král lesů, tisíce dravců sídlilo v houštích i po skalinách. Celá země hovořila pradávnoú přírodní řečí: tichým ševelem hravého listoví i hukotem horských, bystrých vod na skalnatých prazích a v kořání staletých velikánů, přítulným voláním milujících se hrdliček i strašlivým rykem zvířat, bojujících zoufale o život...

Tehdy často vyjížděl těšínský kníže Měšek I. se zbrojnou družinou na lov. Divoká smečka psů prudce vyrazila ze starého hradiště nad Olzou, hlaholivě se rozjásaly zvuky lesních rohů po údolí, mohutné paže pevně svíraly oštěpy i břitké tesáky, houpající se lovcům na bocích. Také kněžna Ludmila si vyjela. Podél toku řeky se drali houštinami, dál a dále vnikali k západu do hustých lesů. Rozezvučely se háje ryčnou písní lovců, štěkotem psích smeček i řevem a supotem ubíjené kořisti. Loveckých trofejí rychle přibývalo.

Za plné slunné pohody dojela družina s knížetem a kněžnou až pod skalnaté návrší – v místa nynější Orlové. Zemdená těla, ochablé paže i lovem vybičované mysli toužily po odpočinku. Lovci se rozložili pod mohutnými větvemi stinných dubů a posilnili se z hliněných nádob medovinou; znovu mocně zazněly radostné zvuky rohů i píšťal. Pak se tichý mír a klid rozhostil nad krajinou. Všichni odpočívali. Kněžna, utmácena rušným lovem, usínala uprostřed dívčí čeledi. Náhle se snesla na korunu nejbližšího dubu družina orlů a statný orel nečekaně pustil svůj úlovek přímo k nohám ničeho netušící kněžny. Prudce vyrušena z tichého odpočinku, kněžna se ulekla tak silně, že na téměř místě, pod korunami staletých dubů, povila zdravého synáčka.

Protože pohoda odpočinku – mír – byl orly porušen, pokažen, nazval kníže novorozeného kněžice Kazimírem a na skalnatém návrší dal postavit na paměť této události kapli. Okolo návrší pak kázal vysekati velkou část lesa a založiti ves, která po orlech byla nazvána Orlová. Kníže Kazimír se rád později vracel v tato rodná místa a vesnici povznesl bohatými nadacemi. Po smrti svého otce povolal prý mnichy řádu sv. Benedikta z Týnce u Krakova a založil pro ně klášter v Těšíně. Mnichům dal také Orlovou a dvacet jiných vsí.

Syn Kazimírův Vladislav vida prý, že se v orlovské kapli dějí zázraky a že poutníků stále víc a více přibývá, přeložil benediktinský klášter do Orlové, aby se mnichové starali o duchovní povznesení kraje a kácením lesů, vysoušením bažin a zakládáním vsí zvelebili knížectví. Kníže jim také dal solné právo, t. j. právo vyvažování soli ze solných pramenů v okolí Orlové a tři Karvinné. Mnichové povolali slovanské osadníky, vyrubali okolní les, a tak na svazích porubaniska vznikla ves Poruba a jižněji ve XIII. století Paškovy Lazy.

*Orlová však vpravdě nemá jméno po ptáku, nýbrž podle jména držitele, jenž slul Orel. Odtud pak Orlova ves – Orlová.*²*

²JURA, František: *Staré pověsti slezské*. 2. vydání, Praha 1934, s. 101–102.

33

34

Horní Lutyně – 50. léta vs. dnes

Orlová

35

Poruba – 50. léta vs. dnes

Historie

36

Orlová – 50. léta vs. dnes

Orlová

37

Lazy – 50. léta vs. dnes

Historie

Náměstí na přelomu 20. a 30. let 20. století

Náměstí v roce 1954.

Horní úsek Masarykovy třídy u křižovatky z roku 1925. Vlevo na fotografii lze vidět "věčný oheň", který vznikl svedením důlních plynů z podzemí. Takto hořel do roku 1942.

Hlavní třída v období po 2. světové válce

Dělnický dům ve 20. letech 20. století.

Důl Žofie roku 1929

Měšťanská škola, která byla zdemolována roku 1970.

Koksovna Lazy

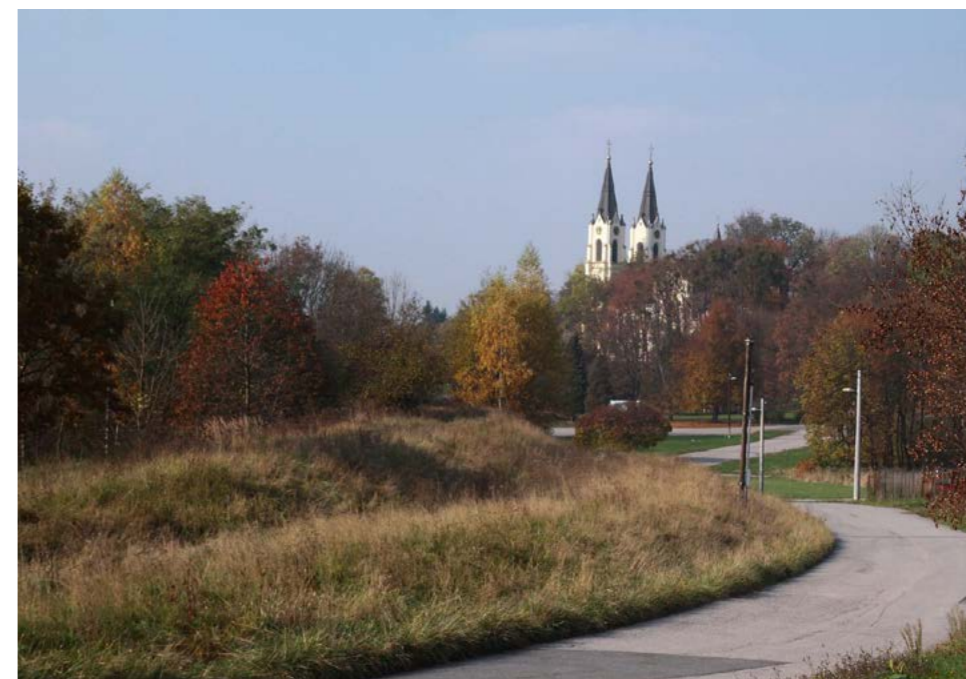
Zámek postaven roku 1765 šlechtických rodem Bludovským, který byl později adaptován na nemocnici a v 80. letech byl v důsledku poddolování a následného vyhoření stržen.

Orlová v období před vybudobáním tramvajové spojky mezi náměstím a Kopaninami. Pohled z Husova domu.

Velká synagoga, která byla odstraněna během nacistické okupace českých zemí.

Dnešní pohled na stejné místo, co je na horní fotografii.

Výstavba v Orlové-Lutyňi

Výstavba v Orlové-Lutyňi v roce 1978 a bourání domu Jana Gabzdyla

Výstavba 3. etapy v Orlové-Lutyňi

Prior, 80. léta 20. století

Struktura, charakter a funkce

Orlová jako bývalé hornické město si prošlo v průběhu let vlivem důlní činnosti značnou transformací krajiny a zástavby. Kompaktní zástavba zde již neexistuje, namísto ní byla vystavěna unifikovaná panelová zástavba, která město dodnes definuje.

Obec Orlová je podle katastrálních území rozdělena na čtyři místní části – Město, Lazy, Horní Lutyně a Poruba. Orlová-Město je bývalou centrální částí města, která byla spolu částí Lazy důlní činností zasažena nejvíce. V důsledku demolic reagujících na poddolování je zástavba velmi řídká. Území je tvořeno rekultivovanou krajinou s městskými lesy a pozůstatky bývalých hornických kolonií. Dominantou této části je kostel Slezské církve evangelické a. v. spolu se Zámeckým parkem. Historické náměstí se v roce 2015 zrevitalizovalo.

46

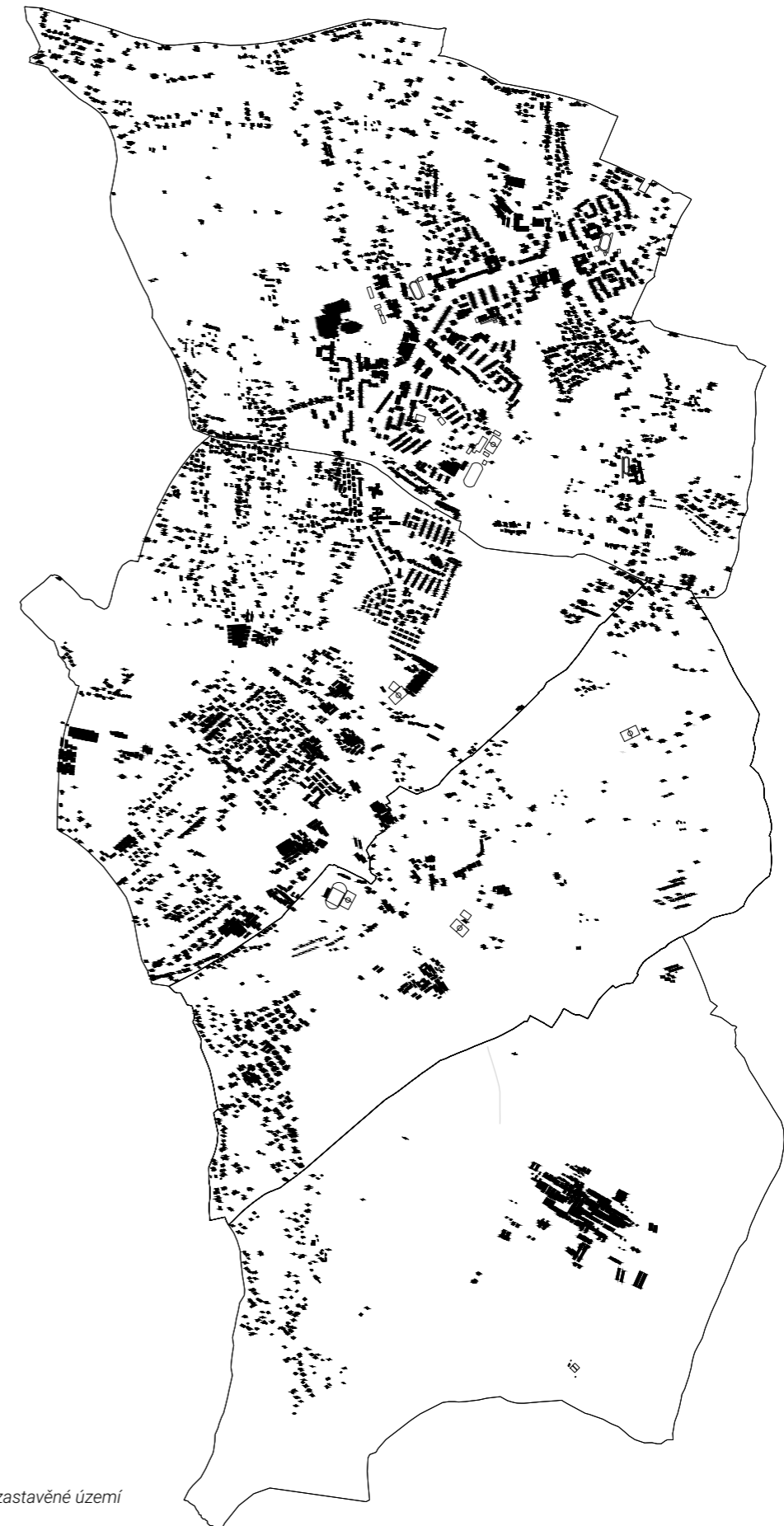
Místní část Lazy bývala v minulosti samostatnou obcí a poměrně významným sídelním centrem. Původní město je však dnes srovnáno se zemí a území tvoří pouze nově zalesněná krajina s odvaly důlní činnosti mezi Orlovou a Havířovem. V krajině bývalého města zůstala v některých částech dochována uliční síť bez zástavby.

Poruba u Orlové, rovněž bývalá samostatná obec, se začala rozrůstat od objevení ložisek černého uhlí a jeho následnou těžbou. Ke stávajícím domkářským osadám přibýly hornické kolonie v blízkosti dolů. Později bylo také dále od poddolované části vystavěno hornické sídliště směrem k Horní Lutyni. V této části není žádný centrální prostor, chybí zde náměstí, a tak je tu občanská vybavenost velmi chudá. Dalším problémem území jsou vyloučené lokality, kde v cihlových domech z 50. let bývalých hornických kolonií žije sociálně slabé obyvatelstvo.

Nejzastavenějším a zároveň nejlidnatějším územím je dnes Horní Lutyně, která je od původního centra nejvzdálenější. V 2. polovině 20. století zde bylo vybudováno rozsáhlé sídliště v pěti etapách, které poskytovalo ubytování nejen novým občanům, ale také těm stávajícím, kteří žili v poddolovaných částí města. V nynější době se v této oblasti koncentruje té-

měř veškerá občanská vybavenost města. Nachází se zde hned několik nákupních středisek. Největším veřejným prostranstvím je náměstí 28. října, které dnes prochází rekonstrukcí. Okrajové části Lutyně jsou tvořeny zejména příměstskou vilovou zástavbou.

Zastavěnost

47

Bydlení

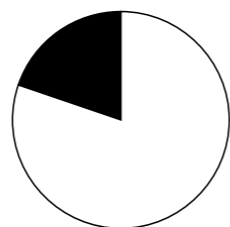
Vlivem historického vývoje uhelného města žije dnes převážná část obyvatel Orlové na sídlišti. Zbytek obyvatel pak žije v rodinných domech na okraji města.

Po druhé světové válce došlo k rozsáhlé výstavbě obytných domů, které řešily problém nevyhovující kapacitě přicházejících pracovníků uhelných dolů. V Orlové-Porubě se začaly stavět cihlové jednopatrové domy a později celé sídliště. V 60. letech, kdy došlo ke sloučení Horní Lutyně s Orlovou, Lazy a Porubou, bylo město postupně přesouváno do tohoto blízkého a důlními devastacemi neohroženého okolí. Nastala zde rozsáhlá unifikovaná panelová výstavba bytů v pěti etapách, která poskytovala bydlení pro asi 25 000 obyvatel. Dodnes mezi lidmi přetrvává pojmenování částí sídliště podle stavebních etap, a tak většina obyvatel Orlové dnes žije v etapě 1, etapě 2, etapě 3, etapě 4 nebo etapě 5.

Po roce 1989 došlo k výrazné modernizaci bytů i domů a zkvalitnění života bydlení v nich, avšak nová výstavba se nějak zvlášť nerozvíjela. Tato situace přetrvává dodnes. V posledních uplynulých deseti letech se v Orlové postavilo asi 320 bytů.

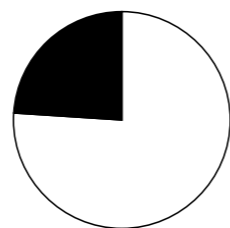
Rodinné a bytové domy

20 %

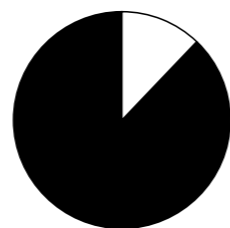
80 %

24 %

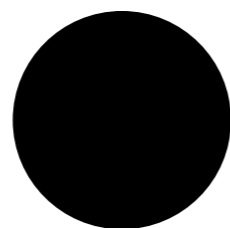
76 %

88 %

12 %

100 %

0 %

bytové domy
rodinné domy

Sídliště v Lutyni (5. etapa)

Bytové domy v Porubě v ulici Žofínská, kde žije část sociálně vyloučených obyvatel

Sídliště v Lutyni (3. etapa)

Bývalá hornická kolonie v Porubě v ulici Lipová

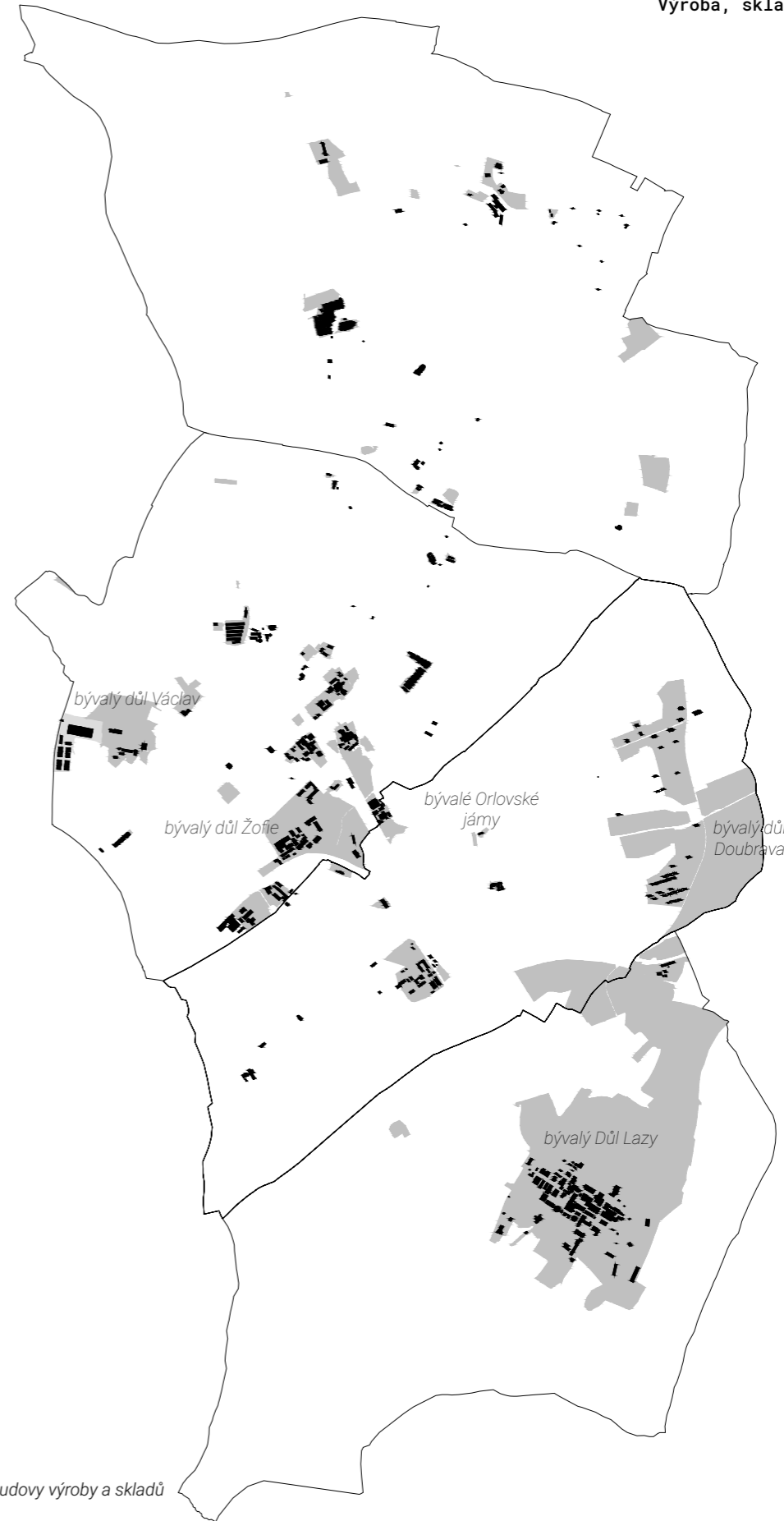
Vybavenost

■ budovy vybavenosti

Výroba, sklady a garáže

■ budovy výroby a skladů

Osy a středy

Jako hlavní osu města vnímám Masarykovu třídu, která vede středem území Orlová-Lutyně a Orlová-Poruba. Jedná se o dvouproudou silnici III. tříd, podél které z obou stran vede chodník oddělený od vozovky alejí stromů, či travnatými pásy. Třída propojuje významné instituce města.

Původní centrem města byla kompaktní zástavba ve středu území Orlová-Město, kde se koncentrovaly veškeré obchody a služby. Nacházel se zde také orlovský zámek a kostel. Nicméně důsledkem devastací důlních činností zmizela většina zástavby historického města. Demolici podlehli i orlovský zámek, dále také budova českého gymnázia, budova polského gymnázia a několik dalších škol, Cingrův dům, Dělnický dům a mnoho dalších budov. Staré náměstí sice prošlo rekonstrukcí, v budově bývalé radnice bylo zřízeno pracoviště Městského úřadu, v domu Chamrad vznikla městská poliklinika, avšak lidé se tu kvůli malému procentu obydlivosti neshromažďují a nově vydlážděná plocha náměstí slouží dnes spíše jako parkoviště.

S výstavbou sídliště v 60.–80. letech se obyvatelé a zároveň i občanská vybavenost přesouvají do Orlové-Lutyně. Dnes je většina zařízení občanské vybavenosti celoměstského i nadmístního charakteru situována v této centrální sídlištní části. Asi největším veřejným prostranstvím je náměstí 28. října okolo kterého se nachází Městský úřad, Česká pošta, Dům Kultury, OD Prior a kino Vesmír, které je dnes uzavřeno a čeká na rekonstrukci, či přestavbu. Tuto část města můžeme považovat za jeho střed, který však není jasně definovaný. Ne daleko náměstí byl postaven objekt gymnázia od architektů Barbary Potysz a Josefa Kiszka ve stylu dekonstruktivismu. Vedle něj dnes stojí polyfunkční dům s Hypermarketem Albert, městskou knihovnou, informačním centrem a dalšími institucemi a obchody.

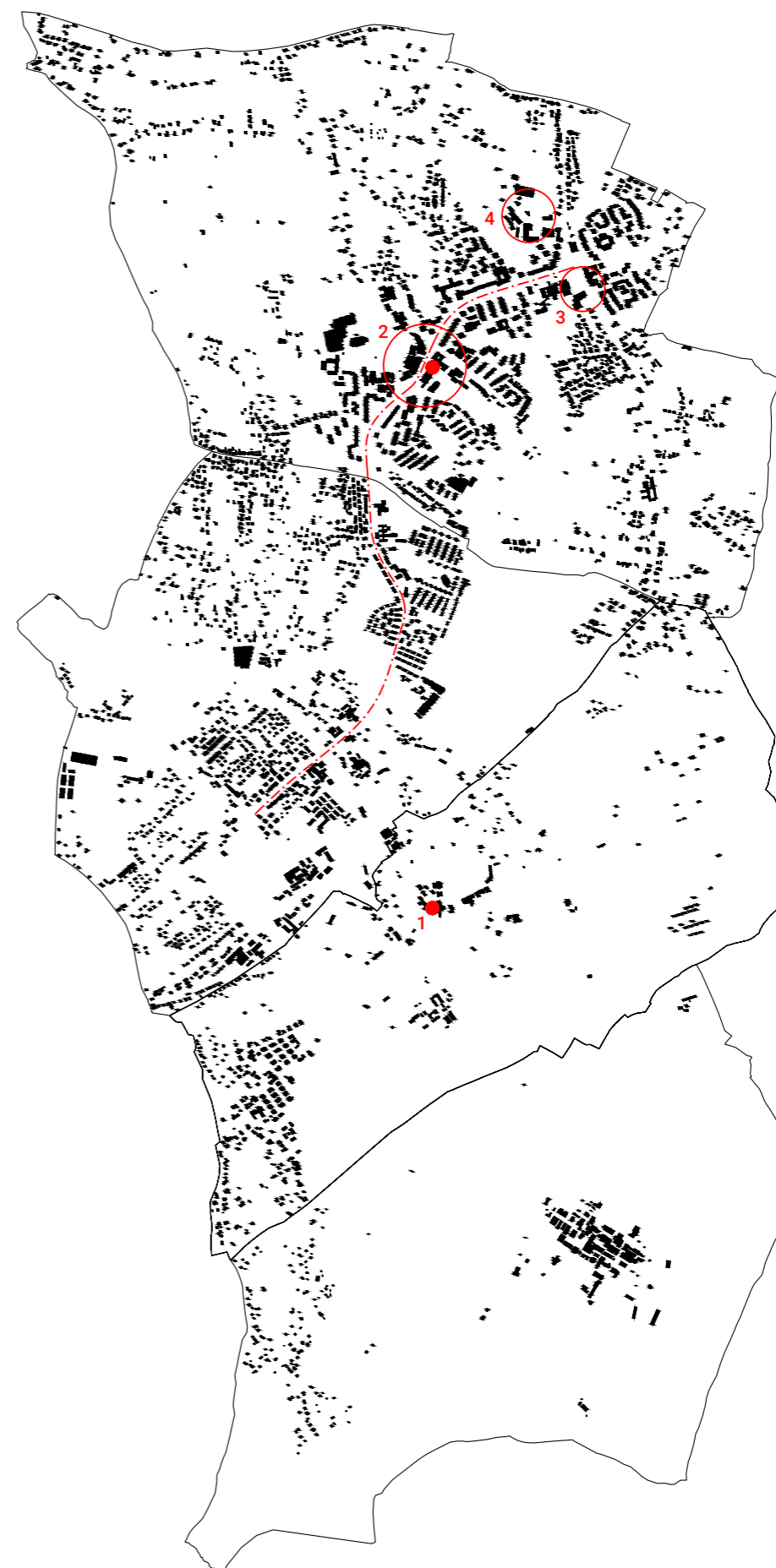
Dalším přirozeným subcentrem města se stal prostor mezi orlovskou nemocnicí a bývalou družstevní prodejnou Orel (dnes COOP TUTY), kde se nachází řada obchodů a služeb. V blízkosti je také hala obchodního řetězce Lidl.

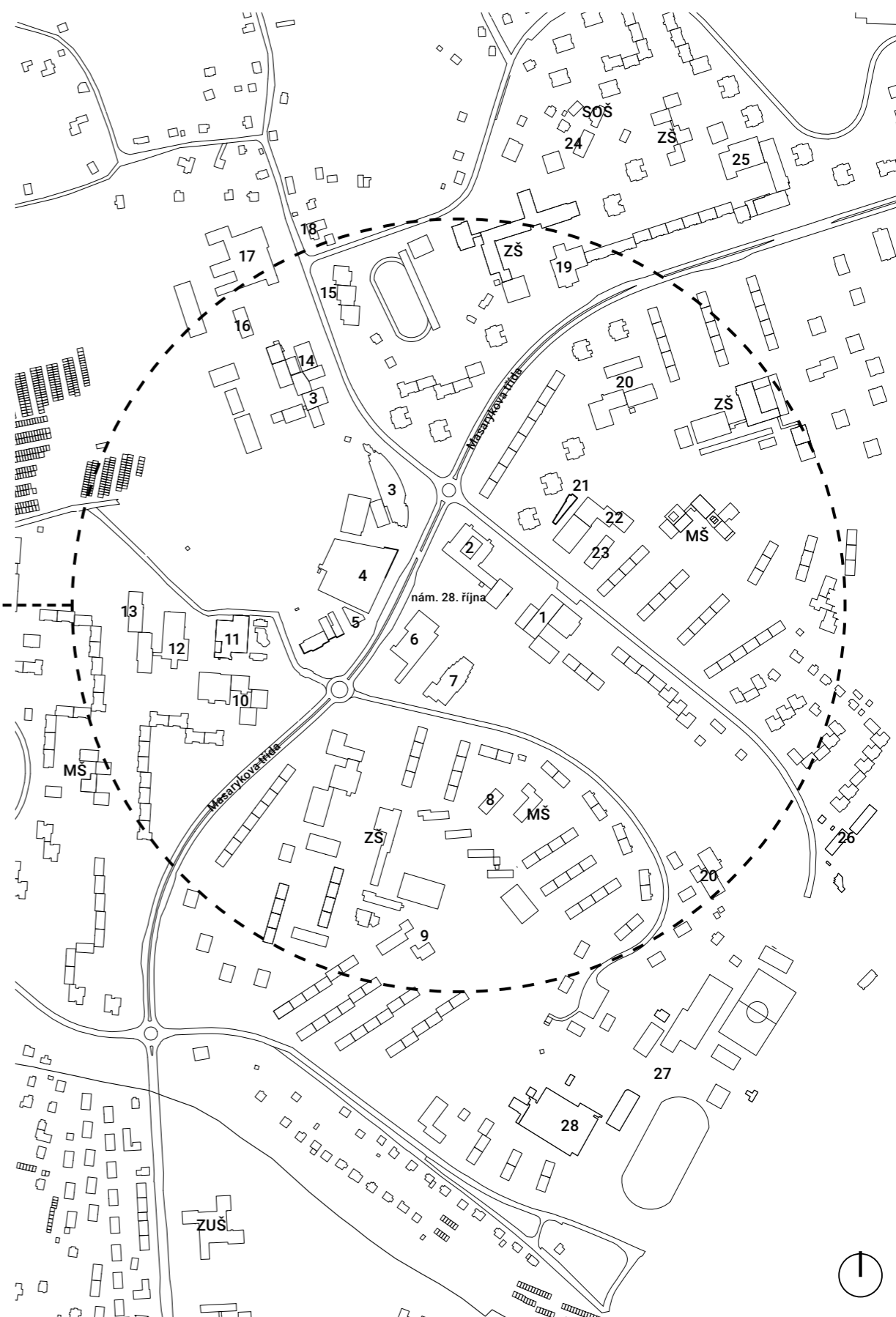
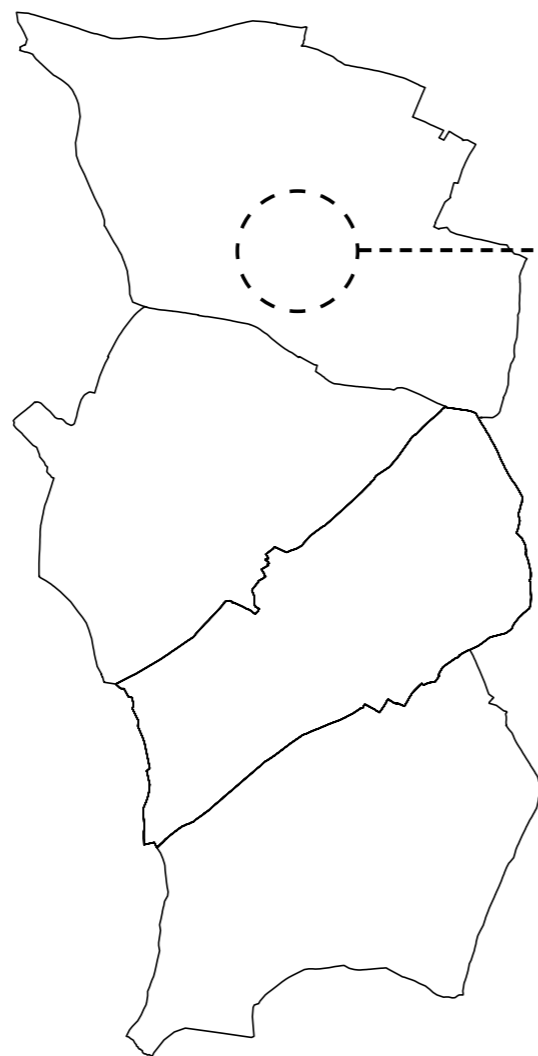
Větší koncentrace lidí se nachází také u autobusového nádraží v severní části Orlová-Lutyně, kde je také umístěn hypermarket Kaufland a poměrně nové nákupní centrum Fastmall.

Osy a středy

- 1 DŮM KULTURY, KINO O
- 2 MĚSTSKÝ ÚŘAD
- 3 GYMNÁZIUM A OBCHODNÍ AKADEMIE
- 4 HYPERMARKET ALBERT
- 5 KNIHOVNA
- 6 NÁKUPNÍ CENTRUM PRIOR
- 7 KINO VESMÍR – uzavřeno
- 8 MĚSTSKÝ ÚŘAD OSSZ
- 9 DŮM PRO SENIORY
- 10 OBCHODNÍ CENTRUM
- 11 KRYTÝ BAZÉN
- 12 FINANČNÍ ÚŘAD
- 13 LÉKAŘSKÉ STŘEDISKO
- 14 VÝSTAVNÍ SÍŇ MUZEA TĚŠÍNSKA
- 15 DŮM S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU
- 16 MĚSTSKÁ POLICIE
- 17 TANEČNÍ KLUB
- 18 CENTRUM ZDRAVÍ A KRÁSY
- 19 DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE
- 20 OBCHODNÍ DŮM, HOSPODA
- 21 OBCHODY
- 22 ÚŘAD PRÁCE
- 23 UBYTOVNA
- 24 MĚSTSKÝ ÚŘAD
- 25 SUPERMARKET ALBERT
- 26 KOUPALIŠTĚ – uzavřeno
- 27 SPORTOVNÍ AREÁL SMO
- 28 ZIMNÍ STADION
- OBCHODNÍ PARTER

Historické centrum v Orlové-Město, které nedávno prošlo revitalizací

Hypermarket Albert na Masarykově třídě, vedle kterého se nachází další veřejná vybavenost

Náměstí 28. října – nové centrum města v Orlové-Lutyni, které aktuálně prochází rekonstrukcí

Obchodní dům COOP TUTY naproti nemocnici s řadou obchodů a služeb

Veřejná vybavenost

Kultura

Největší koncentrace veřejných kulturních zařízení ve městě Orlová se nachází v místním území Lutyně, v centru města, v blízkém okruhu náměstí 28. října. Hlavním organizátorem kulturních a společenských akcí je Dům kultury města Orlová. DKMO provozuje divadelní sál s kapacitou 369 míst, estrádní sál s kapacitou 300 míst, malý sál s kapacitou 50 míst, dvě výstavní síně, tři klubovny a restauraci. V kulturní oblasti se také angažuje občanské sdružení Futra, dobrovolnický spolek, který pořádá přednášky, besedy, koncerty, filmové a dokumentární projekce atd.

V současné době v Orlové fungují dvě kina, jejichž provozovatelem je DKMO – Kino O, nacházející se v objektu Domu kultury města Orlová a Letní kino Orlová, které je umístěné v areálu lesoparku. Areál letního kina je pravidelně využíván k celoměstským akcím (Den města Orlové, Den dětí, Rocktherapy apod.). U náměstí 28. října se nachází také kino Vesmír, které je však od roku 2017 kvůli provozním důvodům a nízké návštěvnosti uzavřeno. V budoucnosti se plánuje jeho proměna – buď rekonstrukcí, či zbouráním celého objektu nebo jeho části.

V centru města podél Masarykovy třídy byla roku 2005 otevřena nová knihovna, která je dnes vedena jako příspěvková organizace města. Obsahuje oddělení pro děti a mládež, oddělení pro dospělé čtenáře, hudební oddělení a oddělení Městské informační centrum (MIC). Dále se zde nachází studovna, čítárna a přednáškový sál pro 50 návštěvníků, kde probíhají kulturně vzdělávací akce pro děti i dospělé.

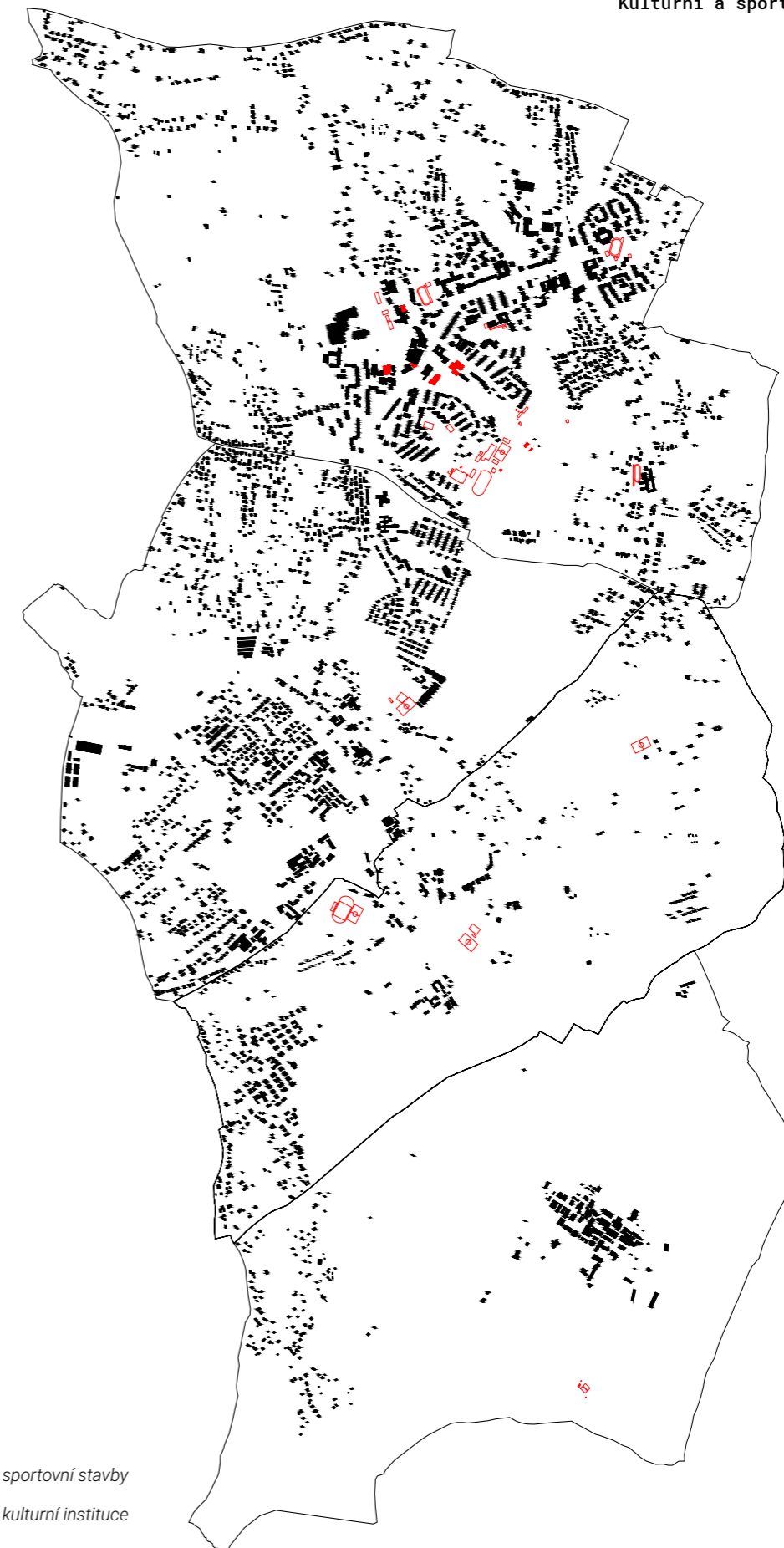
V Lutyni v objektu areálu Gymnázia a Obchodní akademie Orlová na Polní ulici také sídlí pobočka Muzea Těšínska – výstavní síň Orlová, kde momentálně probíhá výstava Lidice a doba Prezidenta Osvoboditele.

Sport

V Orlové je poměrně vysoký počet sportovních zařízení a nabídka klubového sportu v Orlové je velmi široká. Sportovní areál Orlová městské akciové společnosti SMO, největší a nejvyužívanější sportovní areál v Orlové, se nachází v blízkosti lesoparku v ulici Na Stuchlíkovci. Je zde umístěn zimní stadion s lední plochou, in-line plochou a badmintonovými kurty, dále také 8 upravených antukových kurtů pro tenis a v přetlakové nafukovací haly s antukovými tenisovými hřišti. Areál disponuje fotbalovým hřištěm s přírodním trávníkem, které je využíváno pouze fotbalovým klubem Slavia, a vedlejším hřištěm s umělým travnatým povrchem, dostupným také pro veřejnost. V těsné blízkosti fotbalového hřiště se také nachází dvě volejbalová hřiště a skatepark.

Sportovní areál v ulici Slezská byl v minulosti využíván jako fotbalové, a později jako baseballové hřiště. V nynější době je však neosídlen žádným sportovním klubem, proto je dnes využíván jako odpočinková plocha místního obyvatelstva.

K dispozici je také krytý bazén, který provozuje opět městská akciová společnost SMO. Venkovní koupaliště je od roku 2012 mimo provoz a v nejbližší době se počítá s jeho rekonstrukcí. Na území města se nachází 17 dětských hřišť, 10 víceúčelových hřišť a několik školních tělocvičen, které dopoledne slouží většinou pro výuku dětí základních a středních škol, odpoledne a o víkendnu veřejnosti.

— sportovní stavby
■ kulturní instituce

Školy

Mateřské školy

Ve městě Orlová se nachází celkem 10 mateřských škol s celkovou kapacitou 848 dětí. Ve všech případech je zřizovatelem město Orlová. Jelikož počet dětí mezi 3–7 lety je celkem 1270, je kapacita mateřských škol nedostatečná – může uspokojit pouze 67 % potenciální poptávky. Osm MŠ se nachází na místním území Orlová-Lutyně, území Orlová-Poruba a Orlová-Město má po jedné školce.

MŠ K. Dvořáčka	140 míst
MŠ 1. Máje	12 míst
MŠ Okružní	112 míst
MŠ Na Vyhlídce	66 míst
MŠ Lesní	108 míst
MŠ Kpt. Jaroše	50 míst
PZŠ Lutyňská	25 míst
MŠ Ke Studánce	140 míst
MŠ Kosmonautů	45 míst
MŠ Husova	35 míst

Celkem 848 míst

Základní školy

V Orlově se nachází 7 základních škol s celkovou kapacitou 4 805 míst. Kapacita je pro současnou potřebu téměř o 40 % předimenzovaná, počet dětí mezi 6–16 let činí totiž celkem 3 051. Všechny základní školy jsou vedeny jako příspěvkové organizace, které zřizuje město. ZŠ Jarní provozuje přípravnou třídu, kterou mohou navštěvovat děti pocházející ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Její druhé pracoviště ZŠ Slezská je pak určena žákům s různou mírou mentálního postižení. PZŠ Lutyňská vede výuku v polském jazyce.

ZŠ Karla Dvořáčka	775 míst
ZŠ U Kapličky	700 míst
ZŠ Ke Studánce	660 míst
ZŠ Školní a Slezská	1 550 míst
ZŠ Mladí	720 míst
ZŠ Jarní a Slezská	350 míst
PZŠ Lutyňská	50 míst

celkem 4 805 míst

Střední školy

Město Orlová disponuje pěti středními školami. Jedinou veřejnou střední školou je Gymnázium a Obchodní akademie Orlová. Zbýlé čtyři SŠ jsou soukromé, různých studijních oborů (jazykové, technické, informačně technologické a další). Tyto školy jsou však placené, tudíž i přes dostatečnou kapacitu a atraktivitu středních škol dochází k poměrně častému dojíždění školáků do jiných měst (téměř čtvrtina dětí).

Gymnázium a Obchodní akademie Orlová

Gymnázium Jana Šabršuly

Střední odborná škola NET OFFICE Orlová

Střední odborné učiliště DAKOL

Jazyková škola Linguistic

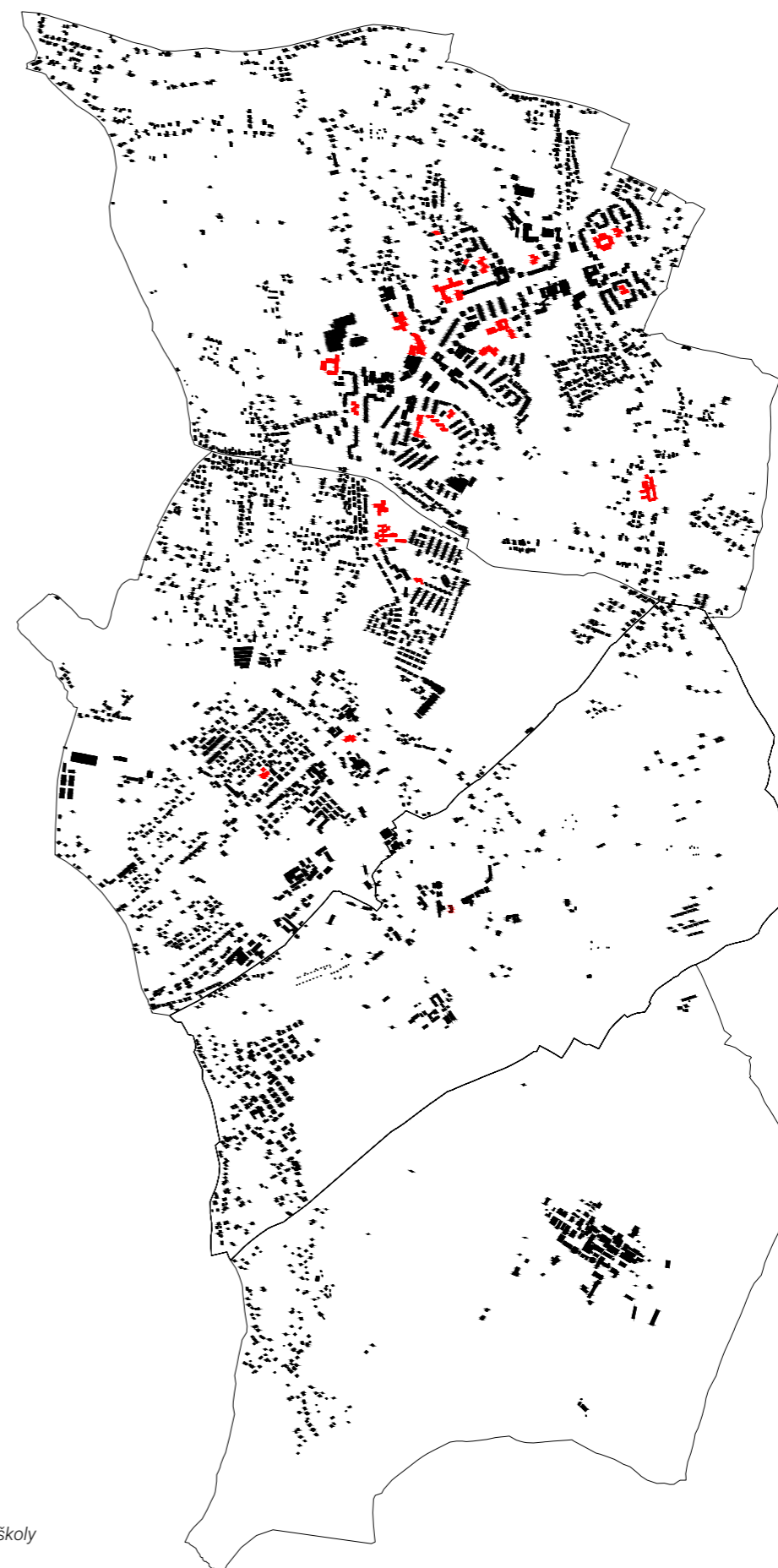
Vysoké školy

Ve městě Orlová není žádná vysoká škola, několik vysokých škol se však nachází v sousedních městech, které nabízejí studium v různých oborech (podnikání, právo, cestovní ruch, ekonomie atd.). V Karvině se nachází Obchodně podnikatelská fakulta Slezské univerzity, v Havířově Vysoká škola PRIGO a v Ostravě Vysoká škola podnikání a práva, Vysoká škola báňská, Panevropská vysoká škola a Vyšší odborná škola Mediální tvorby.

Umělecké školy

V Orlově působí ZUŠ J. R. Míši s kapacitou 570 míst, která zájemce vzdělává především v hudebním, výtvarném a tanečním oboru. Dále se zde nachází Dům dětí a mládeže, kulturní a společenské centrum, které nabízí kurzy rozvíjející pohybové, umělecké, technické a další dovednosti. Těchto kurzů se ročně účastní více než 1 200 osob.

Školy

školy

Zdravotnictví a sociální péče

V Orlové se nachází jedna nemocnice – Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj pracoviště Orlová v Orlové-Lutyni na Masarykově třídě, kde se nachází 34 zdravotních zařízení. Další 31 zdravotních zařízení je situováno na třech různých místech a zbylých 20 je rozloženo na 16 odlišných adresách. Ve srovnání s republikovým průměrem není nabídka zdravotnických služeb nejhorsí, zvláště vyniká dobrá dostupnost praktických lékařů.

V oblasti sociálních služeb působí v Orlové příspěvková organizace Sociální služby města Orlová, která poskytuje pečovatelskou službu, službu chráněného bydlení, odlehčovací službu, denní stacionář a službu kontaktní centrum. Pod tuto příspěvkovou organizaci patří také Komunitní centrum Maják v místním území Poruba, která podporuje začleňování sociálně vyloučených osob. Dále v Orlové působí tři domovy pro seniory, domov pro osoby se zdravotním postižením, domov se zvláštním režimem, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a azylový dům.

Podle údajů v Registru poskytovatelů sociálních služeb chybí v okrese Karviná středisko krizové pomoci, tísňové péče, průvodcovských a předčitatelských i tlumočnických služeb, týdenní stacionář a terapeutická komunita. Ve městě Orlová pak schází nabídka sociální rehabilitace a služeb následné péče.

Obchody

Většina potravinových obchodních řetězců je situována v centrální a sídlištní části Orlová-Lutyně, kde se nachází Tesco, Albert, Billa, Lidl, Kaufland a Coop. V severní části území Orlová-Poruba je umístěn Penny market a v jeho jižní části, v ulici Žofínská, je pak obchod se smíšeným zbožím. Na územích Orlová-Město a Orlová-Lazy jsou obchody s potravinami velkým nedostatkem.

Mezi obchodní domy s vícedruhovým zbožím ve městě Orlová patří OD Prior u náměstí 28. října, obchodní komplex Centrum a další obchodní domy v centru sídliště Lutyně, které vznikaly postupně s výstavbou panelových domů v 60.–80. letech minulého století. Všechny tyto budovy však dosluhují a potřebují zrekonstruovat, či nahradit. Nejnovějším nákupním centrem v Orlové je Retail park Fastmall se sedmi prodejny spotřebního zboží nedaleko OD Kaufland.

Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj pracoviště Orlová v Lutyni na Masarykově třídě

Gymnázium a Obchodní akademie Orlová

Zimní stadion ve sportovním areálu SMO

Dům Kultury v blízkosti náměstí 28. října

Sportovní areál SMO

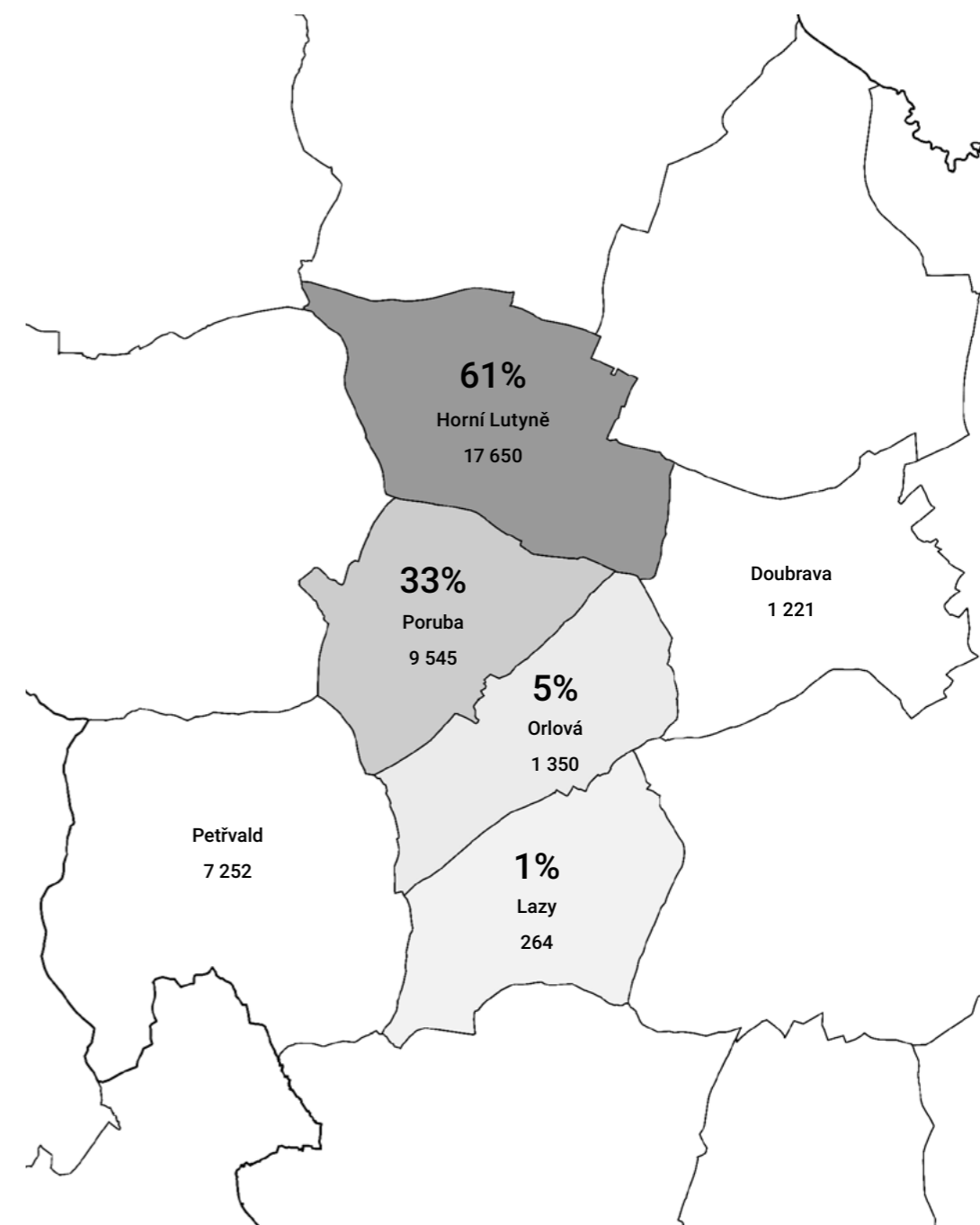

Obchody u Masarykovy třídy a Městská knihovna (napravo)

Obyvatelé

Počet obyvatel

Počet obyvatel	28 852		
Ženy	14 719		
Muži	14 133		
Průměrný věk	43,8		
Přirozený přírůstek	-64		
Migrační salda	-194		
Počet nezaměstnaných	1 220	→	8,3 %
Počet ekonomicky	12 031	→	91,7 %
Počet předčasných ukončení povinné školní docházky	216	→	10,0 %
Počet sociálně vyloučených lokalit	4		

Demografický vývoj

Od roku 1990, kdy hodnota počtu obyvatel dosáhla nejvyššího čísla (38,364 obyvatel), ubylo v Orlové téměř 1/4 obyvatel. A to především vlivem útlumu těžby černého uhlí. Za posledních 10 let se úbytek obyvatelstva pohybuje okolo 11 %. Podobně tomu tak je i v celém okrese, kde úbytek činí cca 10 %. Pro porovnání má Moravskoslezský kraj necelé 4 % úbytku obyvatel.

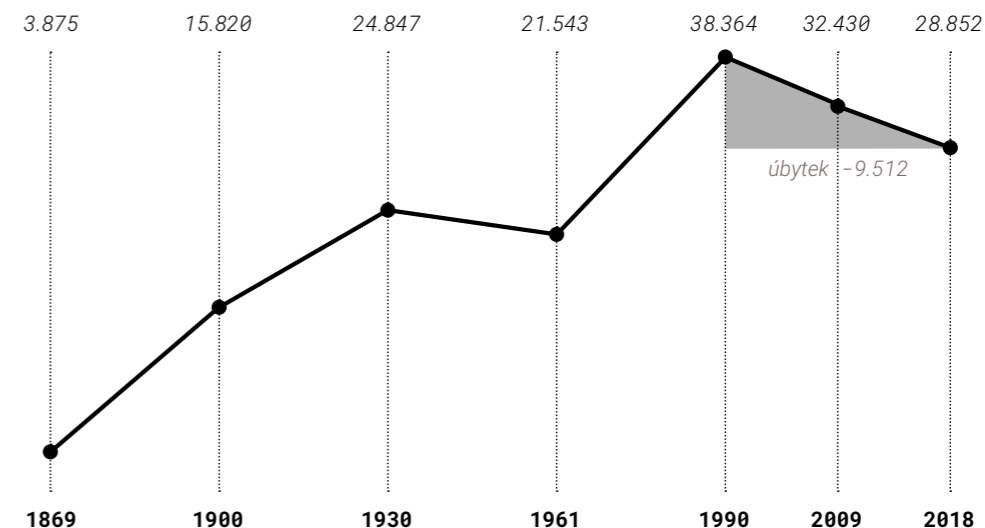
Město Orlová má v nynější době zápornou hodnotu jak přirozeného přírůstku (-62), tak migračního saldu (-194), který má hlavní podíl na vysídlování města.

Věková struktura

Průměrný věk obyvatel Orlové v roce 2018 byl 43,8. Ve srovnání s Českou republikou je to o 2,3 více (ČR 41,5). Podle vývoje věkové struktury 2009–2018 je zřetelné, že podíl věkové skupiny do 14 let a skupina nad 65 let je pod republikovým průměrem. Podíl stárnoucí populace neustále roste a podíl skupiny obyvatel do 14 let se už několik let drží kolem 14 %.

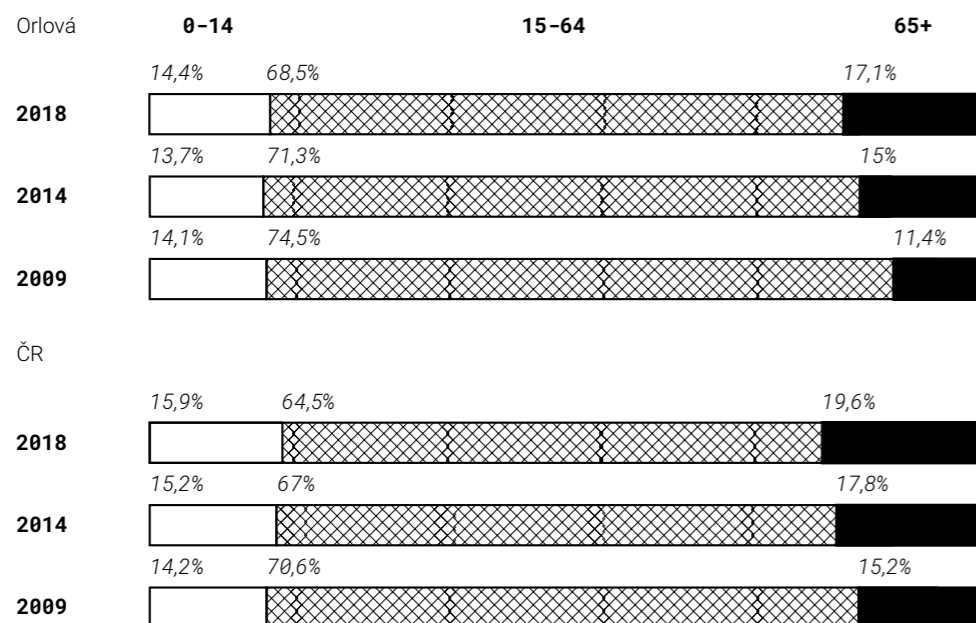
Vývoj počtu obyvatel 1869–2018

Zdroj dat: ČSÚ

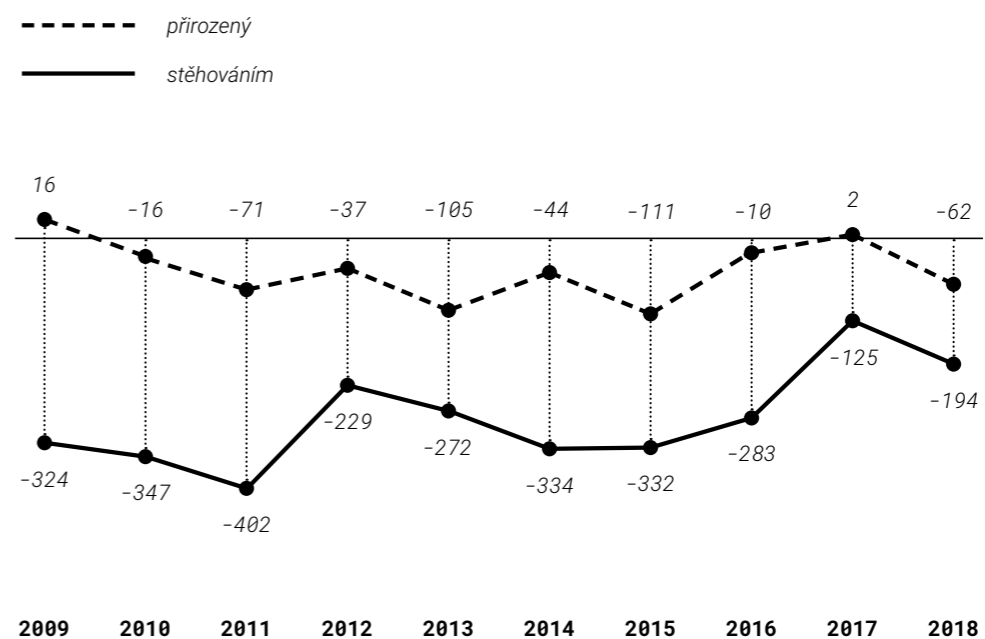
Vývoj věkové struktury obyvatelstva v Orlové a ČR

Zdroj dat: ČSÚ

Vývoj úbytku obyvatel 2009–2018

Zdroj dat: ČSÚ

Vzdělání

Vzdělanostní struktura v Orlové je na nižší úrovni než republikový průměr. Největší podíl obyvatelstva má střední vzdělání (střední vzdělání s výučním listem o 13 % převažuje nad středním vzděláním s maturitou). Podíl obyvatel se základní školou jako nejvyšším dosaženým vzděláním je o 4,3 % vyšší než republikový průměr. Naopak vysokou nebo vyšší odbornou školu má pouze 11,1 % obyvatel, což je o 5,4 % méně než průměr ČR. (viz schéma Nejvyšší dosažené vzdělání v Orlové a ČR). Mapa sociálních a vzdělávacích problémů z roku 2019 ukazuje podíl předčasně ukončené povinné školní docházky, jež v Orlové činí 10 % a patří mezi nejvyšší v ČR (Zdroj: konference *Kam kráčíš, Česko?*).

Kapacita základních škol je na tom velmi dobře. Orlová měla dokonce v roce 2019 15. nejvyšší index kapacity základních škol v celé ČR (index kapacity základních škol pro rok 2019 činí 7,9, Zdroj: www.obcevdtech.cz). Střední školy mají také dostatek kapacity, hůř jsou na tom mateřské školy, kde poptávka hodně převyšuje kapacitu MŠ (počet dětí mezi 3–7 let činil v roce 2018 celkem 1270 dětí, celková kapacita MŠ = 848 dětí).

V Orlové se v současnosti nachází 10 školek, 7 základních škol a 3 střední školy. Nejbližší vysoká škola je v Ostravě nebo v Havířově.

Zaměstnanost / nezaměstnanost

Nezaměstnanost v Orlové patří mezi nejvyšší v ČR. V lednu 2020 bylo evidováno celkem 1623 uchazečů o zaměstnání, což představuje míru nezaměstnanosti 8,3 %. Průměrná hodnota nezaměstnanosti v ČR činila 3,1%. (Zdroj: *Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce České republiky*).

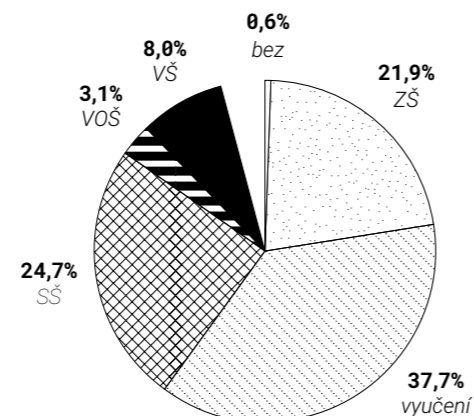
Stejně tak jako v okrese Karviná, tak i v Orlové zaměstnává průmyslové odvětví největší počet lidí. Tvoří ho 35,21 % ekonomicky aktivních obyvatel. Druhým největším odvětvím je pak maloobchod a velkoobchod v kombinaci s údržbou a opravou motorových vozidel, které tvoří 9,13 % ekonomicky aktivních obyvatel.

Největším zaměstnavatelem sídlící v obci Orlová je samotné město, zejména Městský úřad Orlová a Městská policie Orlová, dohromady však nezaměstnává ani 500 lidí. Okolo 200 lidí zaměstnává v Orlové hornická společnost CARBOKOV

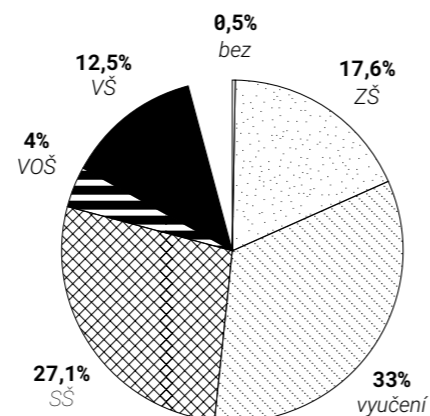
Nejvyšší dosažené vzdělání v Orlové a ČR

Zdroj dat: ČSÚ SLDB 2011

Orlová

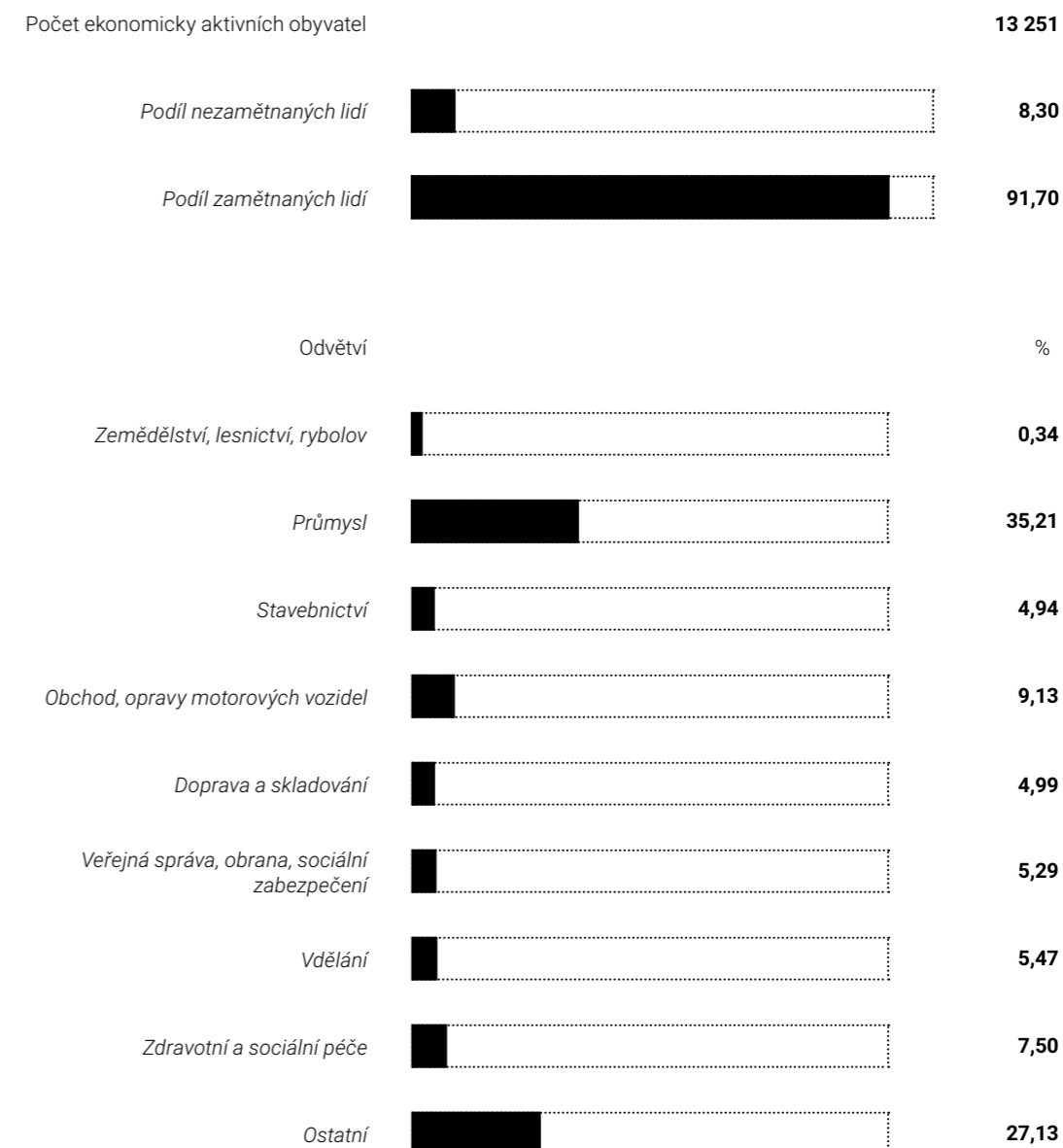
ČR

s.r.o. nebo Městská akciová společnost Orlová MSO. Zbýlé podniky jsou pak menšího rozměru, proto více jak 1/3 obyvatel dojíždí za prací do obcí okrese Karviná (Karviná, Bohumín, Havířov, Český Těšín), kde je podnikání podstatně více rozvinuto. Například v obci Karviná je dominantní akciová společnost OKD, která má okolo 8 tis. zaměstnanců. Dalšími většími firmami v Karviné s více jak 500 zaměstnanci jsou: příspěvková organizace Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj, společnost Shimano Czech Republic, Mólnlycke Health Care Klinipro a Karvinská hornická nemocnice. V Bohumíně jsou to akciové společnosti Bonatrans group, ŽDB Drátovka a Viadrus, v Českém Těšíně pak Donghee Czech s.r.o., Kovona system a.s., Těšínské jatka a Slezská diakonie.

Zaměstnaní podle odvětví v Orlové

Zdroj dat: ČSÚ SLDB 2011

Národnostní struktura

Podle ČSÚ SLDB 2011 má město Orlová pouze devět obyvatel romské národnosti, odhaduje se však, že ve městě žije přibližně 1500–2000 osob romské národnosti, což odpovídá přibližně 7 % celkové městské populace (Zdroj: Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020). Romové tedy tvoří po české národnosti druhý nejvyšší podíl obyvatel. Dále v obci Orlová žije téměř 3,9 % osob slovenské národnosti, 3,4 % osob moravské národnosti a 2,5 % polské národnosti.

Sociální problémy

Ve městě Orlová žije větší počet sociálně slabších osob než je celorepublikový průměr. Svědčí o tom hodnota podílu domácností, které pobírají příspěvek na živobytí. V roce 2014 byla totiž tato hodnota více než dvakrát vyšší než je průměrná hodnota pro ČR. Dalším ukazatelem je doplatek na bydlení, který pobírá třikrát větší podíl obyvatel Orlové než je průměr v České republice.

Dalším velkým tématem ve městě Orlová jsou sociálně vyloučené lokality, tedy místa, kde žijí sociálně vyloučené skupiny, a která jsou poznamenána nízkou kvalitou bydlení, vandalismem a kriminalitou. Podle Mapy sociálně vyloučených lokalit v ČR od MPSV z roku 2014 existuje v ORP Orlová 5 sociálně vyloučených lokalit. Největší sociálně vyloučené skupiny se nacházejí na území místní části Orlová-Poruba v cihlových domech 50. let 20. století bývalých hornických kolonií.

Lipová, Závodní, Žofinská ulice

Jedná se o jednopodlažní a dvoupodlažní cihlové domy na okraji města u bývalého dolu Žofie. Dohromady s osobami žijícími v místních ubytovnách je počet obyvatel lokality cca 450 osob

Slezská, Spojenců, kpt. Nálepky, Dělicí ulice

V trojpodlažních cihlových domech žije cca 500 osob, z nichž Romové tvoří 75–80 %.

Ulice Gagarinova, M. Ryšky

V dvoupodlažních cihlových domech žije cca 100 osob.

Vedle sociálně vyloučených lokalit se na území místní části Orlová-Poruba nachází také problémové ubytovny, které lze

nalézt například v ulici Žofinská (č.p. 604) či v ulici Těšínská (č.p. 316, areál bývalého dolu Fučík 5). V lokalitě Orlová-Město a Orlová-Poruba se dále zvyšuje počet tzv. mini ubytoven. Obvykle jde o staré činžovní domy vykazující velmi nízký standard bydlení a významnou přelidněnost (Zdroj: Strategický plán rozvoje města Orlová na období 2017–2033).

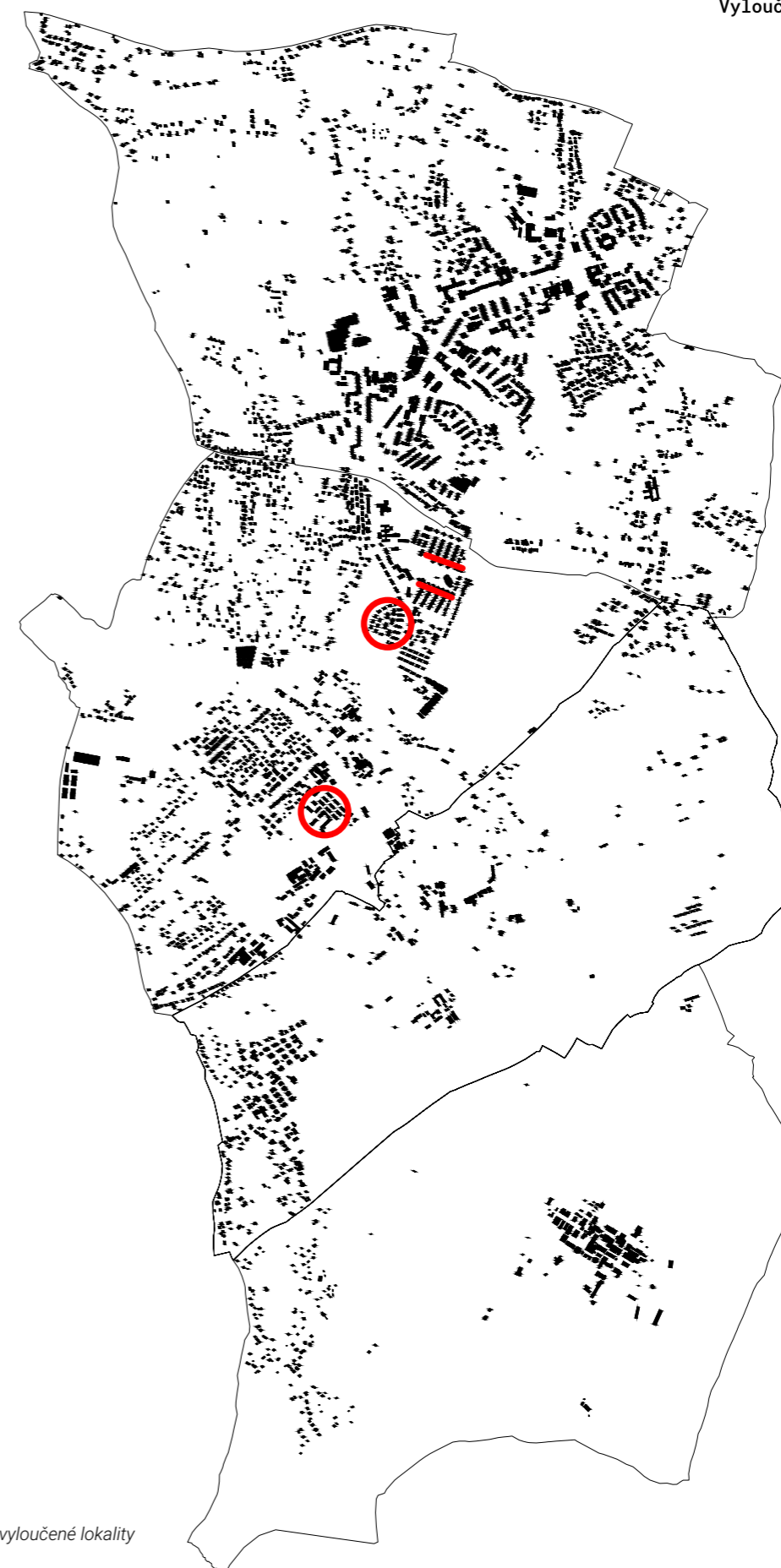
Drogy

Ve městě Orlová se nachází poměrně velké množství drogově závislých obyvatel. Dokazují to statistiky místního kontaktního centra K-centrum Orlová, které roku 2015 vyměnilo 35 tisíc kusů jehel. Podle testování z dubna 2016 prováděného na základních školách v devátých třídách, se zjistilo, že problémy s drogami mají také děti. Téměř jedna čtvrtina testovaných dětí byla pozitivní na omamné a psychotropní látky (v největším zastoupení na pervitin, poté na marihuanu). K-centrum pro drogově závislé, které poskytuje výměnný program, základní hygienický a potravinový servis a poradenství, je od ledna 2020 kvůli rekonstrukci uzavřeno.

"Orlová – hlavní město pervitinu v Česku. Sídlištní nuda žene stále více lidí k drogám"

¹ŽIŽKOVÁ, Markéta, [online]. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/fotogalerie/77319/orlova-hlavni-mesto-pervitinu-v-cesku-sidlistni-nuda-zene-stale-vice-lidi-k-drogam.html>

Vyloučených lokality

— vyloučené lokality

Sociálně vyloučená lokalita – ulice Žofínská v Porubě

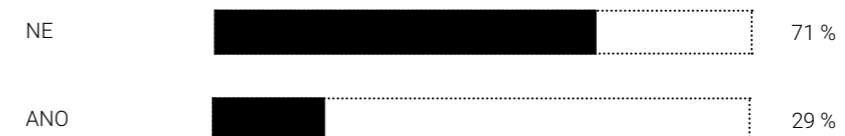

Sociálně vyloučená lokalita – ulice Spojenců v Porubě

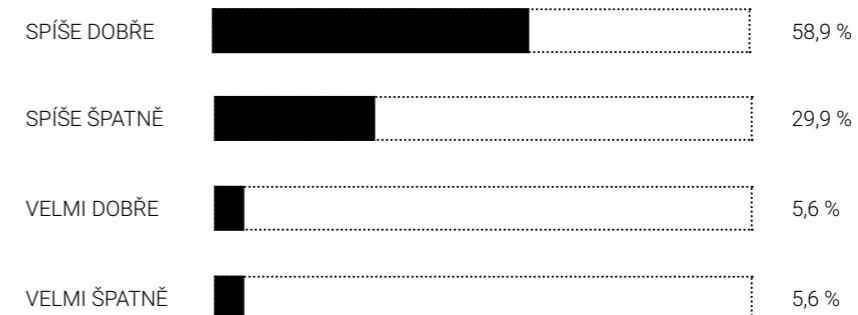
Dotazník

Zdroj dat: Strategický plán rozvoje města Orlová na období 2017–2033

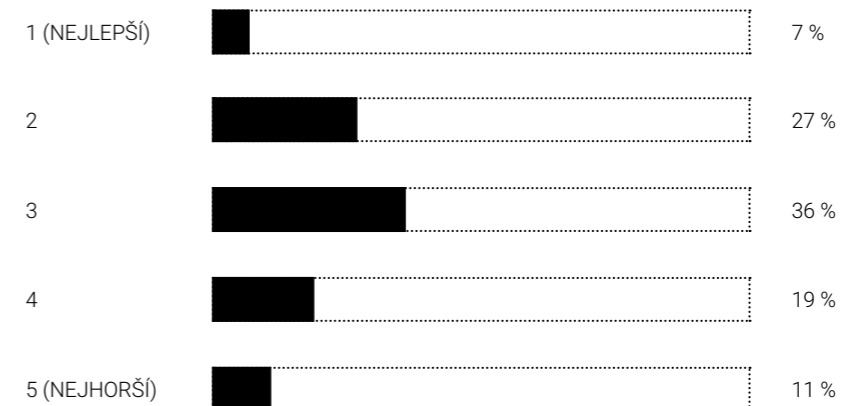
Cítíte se v Orlově bezpečně?

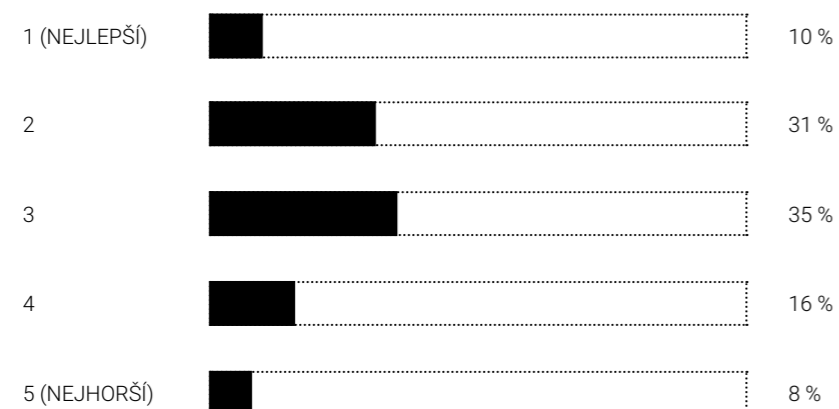
Jak se Vám ve městě Orlová žije?

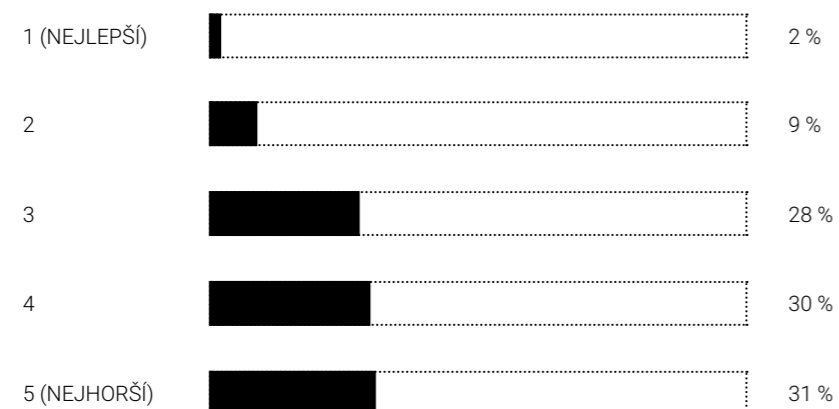
Jak hodnotíte kulturu a společenský život ve městě?

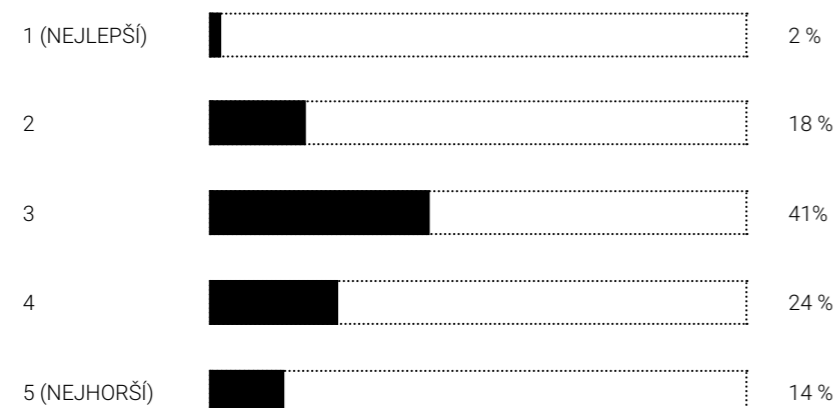
Jak hodnotíte možnosti sportovního vyžití ve městě?

Jak hodnotíte dostupnost pracovních příležitostí ve městě?

Jak hodnotíte vztahy mezi lidmi a jejich chování?

Co se Vám v Orlové nelíbí?

- NEDOSTATEK PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ (63 %)
- ŠPATNÉ VZTAHY MEZI LIDMI (46 %)
- NEDOSTATEČNÉ KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ VYŽITÍ (43 %)
- ŠPATNÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (38 %)
- NEPOŘÁDEK VE MĚSTĚ A V OKOLÍ (33 %)
- ŠPATNÁ DOSTUPNOST OBCHODU A SUŽEB (20 %)
- ŠPATNÉ PODMÍNKY PRO PODNIKÁNÍ (17 %)
- NEDOSTATEK PŘÍLEŽITOSTÍ K BYDLENÍ (9 %)

Proč se necítíte v Orlové bezpečně?

- OBTÍŽNÉ SOUŽITÍ ETNICKÝCH SKUPIN (69 %)
- ČASTÝ VÝSKYT PROBLÉMOVÝCH OSOB (64 %)
- NEVHODNÉ CHOVÁNÍ MLADISTVÝCH (55 %)
- RUŠENÍ NOČNÍHO KLIDU (25 %)
- NEDOSTATEČNÁ ČINNOST POLICIE (25 %)
- OBAVY O MAJETEK (23 %)
- NEDOSTATEČNÉ VEŘEJNÉ OSVĚTLENÍ (14 %)
- PROBLÉMY S BEZPEČNOSTÍ DOPRAVY (7 %)
- NIC NENÍ TŘEBA ŘEŠIT (5 %)

Co nejvíce zhoršuje kvalitu životního prostředí ve městě Orlová?

- VANDALISMUS (81 %)
- ŠPATNÁ KVALITA OVZDUŠÍ (64 %)
- NEDOSTATEČNÁ PÉČE O VEŘEJNOU ZELEŇ A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ (18 %)
- ŠPATNÉ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY (18 %)
- NEDOSTATEK NÁDOV NA TRÍDĚNÝ ODPAD (17 %)
- S ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍM JSEM SPOKOJEN/A (4 %)

Která kulturní zařízení či akce v obci postrádáte?

- KONCERTY (40 %)
- AKCE PRO DĚTI, KARNEVALY (36 %)
- VYSTOUPENÍ ZNÁMÝCH OSOBNOSTÍ (29 %)
- NIC MI NECHYBÍ (23 %)
- MOŽNOST DALŠÍHO VZDĚLÁNÍ (22 %)
- ZÁJMOVÉ ČINNOSTI (14 %)

Jaké jsou dle Vašeho názoru hlavní důvody stěhování obyvatel pryč z města?

- PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ (71 %)
- ZVÝŠENÍ POCITU BEZPEČÍ (17 %)
- ŠPATNÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (16 %)
- SESTĚHOVÁNÍ S PARTNEREM (6 %)

SWOT analýza

Silné stránky

VELKÉ MNOŽSTVÍ ZELENĚ
LESOPARK
VELKÉ MNOŽSTVÍ VODNÍCH TOKŮ A VODNÍCH PLOCH
OBECNĚ DOBRÁ DOSTUPNOST ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB
DOSTATEČNÁ DOSTUPNOST BYTŮ
DOSTATEČNÉ MNOŽSTVÍ ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOL
EXISTENCE SPORTOVNÍHO AREÁLU A ŠIROKÁ NABÍDKA SPORTOVNÍCH AKTIVIT
NIŽŠÍ CENA NEMOVITOSTÍ
HISTORIE MĚSTA

Slabé stránky

NÍZKÁ ATRAKTIVITA MĚSTA, NÍZKÁ KVALITA ŽIVOTA VE MĚSTĚ
ŠPATNÁ POVĚST MĚSTA
ROZVINUTÝ VANDALISMUS A KRIMINALITA
OBTÍŽNÉ SOUŽITÍ ETNICKÝCH SKUPIN
VYSOKÝ POČET DROGOVĚ ZÁVISLÝCH
PODPRŮMĚRNÉ VZDĚLÁNÍ OBYVATEL
VYSOKÝ PODÍL NEDOKONČENÉHO ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁNÍ U DĚTÍ ZE SOCIÁLNĚ SLABÝCH RODIN
VELKÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI A MÁLO PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ – NUTNOST DOJÍŽDĚT ZA PRACÍ
DLOUHODOBĚ SE SNIŽUJÍCÍ POČET OBYVATEL
NÍZKÝ ZÁJEM OBYVATEL O ROZVOJ MĚSTA
NEKULTIVOVANÁ VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ
NEVÝHOVUJÍCÍ STAV NĚKTERÝCH OBJEKTŮ OBČANSKÉ VYBAVENOSTI
NEDEFINOVANÉ CENTRUM MĚSTA
PŘETÍŽENÁ DOPRAVA VEDOUcí PŘES STŘED MĚSTA
ABSENCE OSOBNÍ ŽELEZNIČNÍ DOPRAVY
ŠPATNÁ KVALITA OVZDUŠÍ
NEDOSTATEČNÉ KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ VYŽITÍ
NEDOSTATEČNÉ MNOŽSTVÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL
VĚTŠINA STŘEDNÍCH ŠKOL JSOU SOUKROMÉ, MAJÍ TEDY PLACENÉ ŠKOLNÉ
NEDOSTATEČNÁ KAPACITA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB
NEEXISTENCE MULTIFUNKČNÍ HALY
CHYBĚJÍCÍ VENKOVNÍ KOUPALIŠTĚ
EXISTENCE STARÝCH PRŮMYSLOVÝCH ZÁTĚŽÍ MĚSTA
NEMOŽNOST STAVĚNÍ V PODDOLOVANÝCH ČÁSTECH
NEROZVINUTÝ TURISMUS

Příležitosti

ZMĚNA POVĚSTI MĚSTA A PROBLÉMOVÝCH LOKALIT
PODPORA VZDĚLÁNÍ A VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT ZA ÚČELEM PREVENCE PROBLÉMOVÉHO CHOVÁNÍ
REALIZACE AKCÍ PODPORUJÍCÍ KOMUNITNÍ SOUŽITÍ
PODPORA INICIACE OBČANŮ A JEJICH IDENTIFIKACE S MĚSTEM
ZATRAKTIVNĚNÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU
REVITALIZACE NEVYHOVUJÍCÍCH OBJEKTŮ PRO OBČANSKOU VYBAVENOST
REGENERACE BROWNFIELDS – BÝVALÝCH OBLASTÍ TĚŽEBNÍHO PRŮMYSLU
VYTVOŘENÍ NOVÝCH PRACOVNÍCH MÍST
VÝSTAVBA NOVÝCH MATEŘSKÝCH ŠKOLEK
ROZVOJ TURISMU ZALOŽENÝ NA HISTORII MĚSTA
VYUŽITÍ VODNÍCH PLOCH PRO REKREACI
OBNOVENÍ OSOBNÍ ŽELEZNIČNÍ DOPRAVY
VYBUDOVÁNÍ OKRUHU PRO OMEZENÍ DOPRAVNÍHO VYTÍŽENÍ CENTRA MĚSTA

Hrozby

STUPŇUJÍCÍ SE VANDALISMUS A KRIMINALITA
SNIŽOVÁNÍ VĚKU OSOB UŽÍVAJÍCÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY
STUPŇUJÍCÍ SE NENÁVIST A LHOSTEJNOST OBYVATEL VŮČI OSTATNÍM
NEUSTÁLÉ SNIŽOVÁNÍ POČTU OBYVATEL
ZVYŠOVÁNÍ POČTU SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH OSOB A ROZŠÍŘOVÁNÍ SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT
ZVYŠOVÁNÍ POČTU SOCIÁLNĚ SLABÝCH OBYVATEL
ODCHOD VZDĚLANÝCH A AKTIVNÍCH OBYVATEL DO VĚTŠÍCH A ATRAKTIVNĚJŠÍCH MĚST
DEVASTACE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Identita města

TĚŽEBNÍ PRŮMYSL

Město Orlová bylo až do 80. let 20. století rostoucím prosperujícím městem v souvislosti s rozvojem těžebního průmyslu. Dodnes je svou důlní činností silně ovlivněno.

SÍDLIŠTĚ

Velká část zástavby Orlové je tvořena sídlišti postavenými v 60.–80. letech v několika etapách. Dnes zde žije většina obyvatel.

KRUHOVÉ OBJEZDY

Jedním pozorovatelným prvkem města je velké množství kruhových objezdů umístěných převážně na Masarykově třídě. Systém vznikl v devadesátých letech díky spolupráci s partnerským městem Illnau-Effretikon ve Švýcarsku a s vysokou školou architektury ve městě Winterthur.

NEDEFINOVANÉ CENTRUM

Původní centrum ve staré Orlové ztratilo postupem času svůj význam a stalo se spíše vzpomínkou na historii uhelného města. V nově vystavěné Orlové můžeme jako středobod považovat náměstí 28. října, avšak to není jasně definované. Dnes probíhá jeho rekonstrukce.

BOHATÁ ZELEŇ

Území Orlové je poměrně bohaté na lesy a parky. Oblíbený u obyvatel je hlavně lesopark, kde se nachází letní kino.

NÍZKÁ ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ

Město Orlová se pravidelně umítuje na posledních příčkách v žebříčku projektu Obce v datech, která ukazuje úroveň života ve městech České republiky (ve statistice je porovnáváno 206 obcí ČR).

ÚBYTEK OBYVATELSTVA

Už téměř 30 let dochází k pravidelnému úbytku obyvatel, který přišel s útlumem těžby černého uhlí. To zapříčinilo ztrátu pracovních příležitostí. Město Orlová není dostatečně atraktivní v mnoha oblastech.

DROGY

Ve městě Orlová se nachází poměrně velké množství drogově závislých osob. Čím dál častěji se drogy objevují u mladistvých.

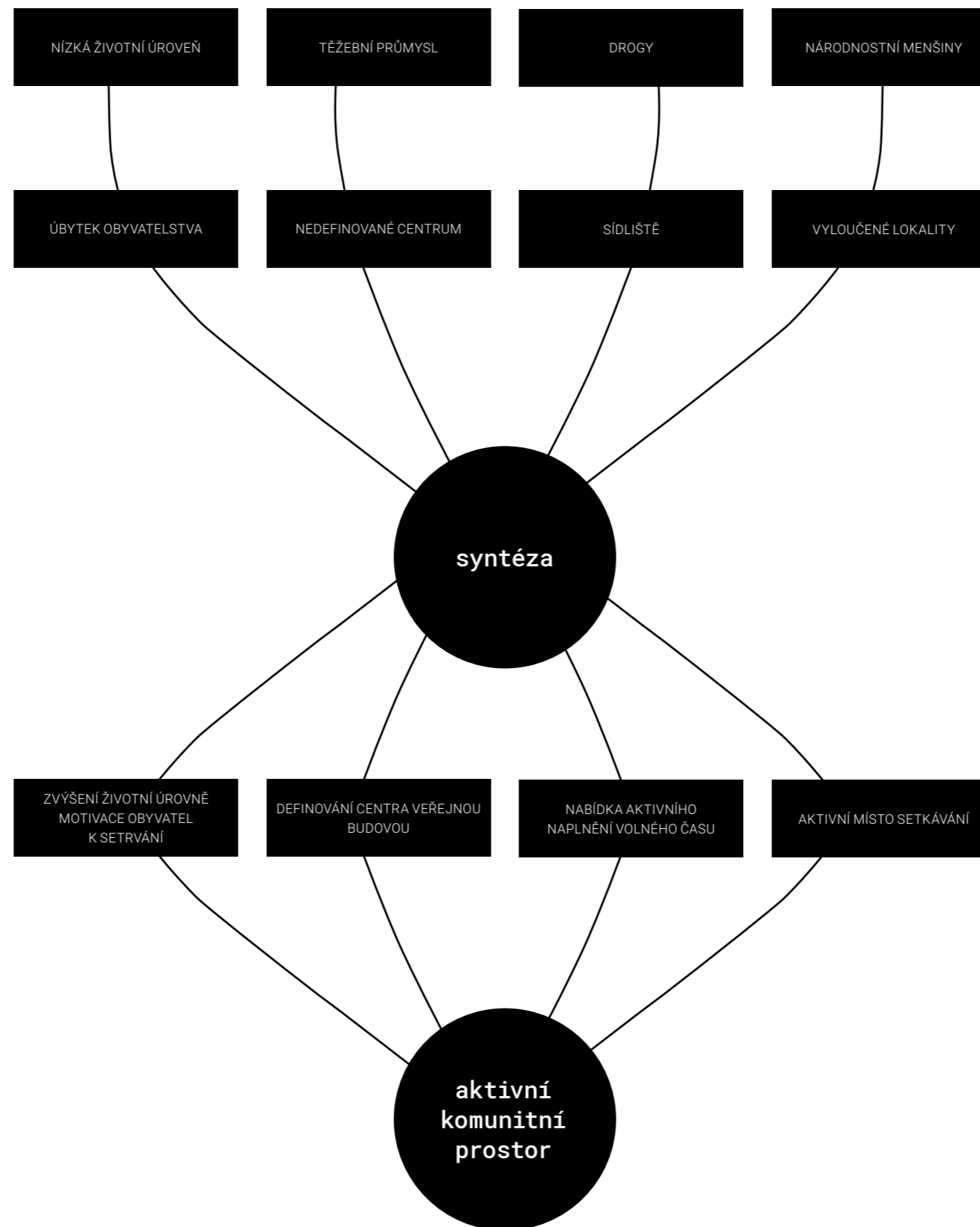
NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Orlová má díky svému historickému vývoji a geografické poloze pestré zastoupení národnostních menšin. Největší menšinou je slovenská a polská národnost. Dále v Orlové žije menšina německých, ukrajinských, vietnamských a romských obyvatel.

VYLOUČENÉ LOKALITY

V Orlové v místní části Poruba se nachází asi 4 sociálně vyloučené lokality. Dle Odboru pro sociální začleňování v romských lokalitách Úřadu vlády ČR zde žije asi 900 obyvatel romské menšiny.

Syntéza

Závěr

Město Orlová vyrostlo z původní drobné osady díky bohatým nalezištím uhlí. Paradoxně to samé bohatství začalo město v průběhu let požírat zevnitř a město vystavěné předky muselo ustoupit nalezištím dalších generací. Město se tak nestíhá vyvíjet, obnovovat, zhodnocovat, ale zakládají se v rychlosti jeho nové části.

Prostředí města je poznamenáno vymístěním ze svého původního středu. Vytvořené nové centrum je momentálně oslabené a především mladá generace volí k setkávání například prostory obchodního domu. Téma mládeže ve městě v poslední době rezonuje i na úrovni městské správy, která v posledních letech podnikla velké kroky ke zmapování zásadního problému, který tíží celou oblast. Tím je vysoká míra užívání drog mezi mladistvými.

86

Město Orlová se z klidné osady a kolébky vzdělání, postupně přetavilo v tepající průmyslové město, které se momentálně blíží velkému problému rozkladu budoucnosti společenství a komunity, která vyrůstá bez silnějších podnětů.

87

Stanislav Kolíbal, rodák z Orlové. Plastika Dvojí možnosti, 1974. Fotografie: archiv autora.

2

Poznání tématu

Komunitní centrum

Téma

V první části mé práce jsem se snažila město Orlová co nejlépe poznat a zjistit jeho problematiku. Velký problém vidím v sociálních problémech jako drogy, diskriminace, nezaměstnanost a nízká vzdělanost, proto jsem se rozhodla soustředit na obyvatele města. Chtěla bych navrhnout **komunitní centrum**, kde by se Orlovští obyvatelé vzdělávali, rozvíjeli svou identitu, komunikovali a trávili čas s ostatními lidmi, aby se zlepšilo komunitního soužití a jejich socializace. Komunitní centrum by mělo také pomáhat všem sociálně vyloučeným skupinám s jejich integrací do společnosti.

Komunita

Termín komunita pochází z latinského slova *communitas* neboli společenství. Komunita může být vymezena geograficky, ale také citovými vztahy lidí k sobě navzájem, či vztahu k určitému místu. Lidé v komunitě jsou často spojeni společnou vírou, přesvědčením, sdílením podobných hodnot. Mají podobné potřeby, sdílejí podobná rizika a využívají podobné zdroje. To všechno má vliv na požitek pospolitosti a identity členů komunity (*Jandourek, 2012 str. 129*). Skrze komunitu lze dojít k pocitu někam patřit. Komunita vychovává, je schopná předávat hodnoty i formy další generaci, usnadňuje také lidem účast na veřejných věcech. (*J. W. Gardner, 1999*).

"V komunitě a skrze komunitu lze dojít ke spáse světa. Nic není důležitější. Přesto je téměř nemožné komunitu smysluplně popsat někomu, kdo ji nikdy nezažil. Problém se podobá snaze popsat chuť artyčoků někomu, kdo je nikdy nejedl. Když bychom začali komunikovat mezi sebou bez povrchnosti, překrucovanosti a nenávisti, došli bychom možná ke vzájemné pospolitosti. Jediná osoba, kterou můžeš změnit jsi TY sám."

Morgan Scott Peck

Komunitní centrum

Vznik komunitních center souvisí s vývojem komunitní práce, která se objevuje v druhé polovině 19. století ve Velké Británii a v USA. Kvůli mladé historii komunitních center není v literatuře mnoho jeho definic. Dokonce ani pojem není upraven v české legislativě. V České republice je obecně téma komunitních center poměrně novou záležitostí – první komunitní centrum na území ČR vzniklo roku 1997 (Komunitní centrum pro děti a mládež Cheiron T). Za komunitní centrum však můžeme považovat zařízení, kde se schází komunita za účelem realizace sociálních, kulturních, vzdělávacích a rekreačních aktivit s cílem zlepšit sociální situaci jednotlivců a komunity jako celku (*Sdružení místních samospráv ČR, 2016*).

Zaměření jednotlivých komunitních center je velmi různorodé. Mohou se zabývat efektivním trávením volného času sportovními, zájmovými, či vzdělávacími aktivitami nebo mohou být zaměřena na sociálně vyloučené skupiny a jejich integraci do společnosti. Jejich cílem může být rozvíjení přátelských vztahů mezi skupinami i jednotlivci v místě a vyvolání zájmu členů komunity o věci veřejné. Zpravidla se komunitní centra zaměřují na více komunit a aktivit. Často jsou umístěna v blízkosti problémových míst, či na místech s velkou koncentrací potenciálních členů. Zřizovatelem komunitního centra může být příspěvková organizace nebo organizační složka obce, či kraje, církevní instituce, neziskové organizace, obchodní společnosti nebo také fyzické osoby.

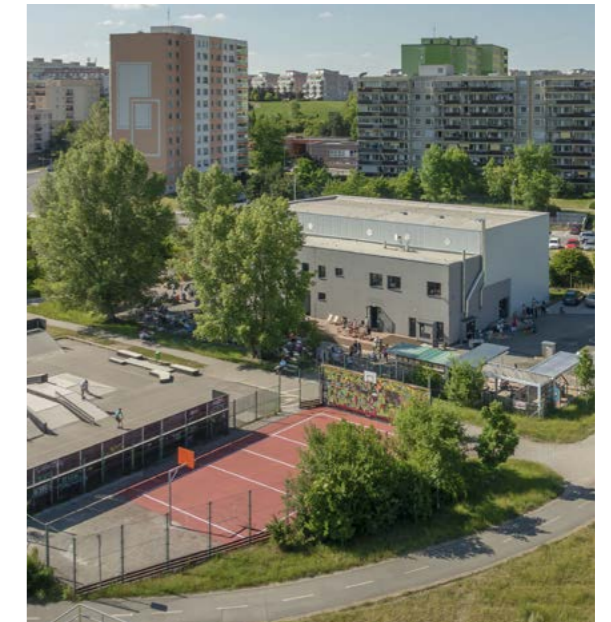
Reference

Plechárna Černý most

Místo: Praha 14-Černý most / Česká republika

Realizace: 2013

Plechárna je volnočasové centrum, které tvoří zázemí pro široké spektrum sportovních aktivit pro všechny věkové kategorie. Vznikla přestavbou bývalé kotelny. „Najdete u nás vnitřní skatepark, zahradu pro vaše bio pěstování, výtvarný ateliér pro vašeho vnitřního Picassa a kavárnu pro všechny kavárenské povaleče.“ (<http://www.plecharnacernymost.cz/>)

Komunitní centrum Máj

Místo: České Budějovice / Česká republika

Autor: SLLA Architects

Realizace: 2013–14

Komunitní centrum Máj je zaměřen na služby sociální péče pro děti a mládež. Nachází se zde mateřské centrum, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, středisko primární prevence, sociální poradenství a mimo jiné také služebna městské policie. Schodiště a ostatní komunikační a pobytové prostory na obvodě objektu na všech podlažích umožňují propojení budovy s veřejným prostorem.

Youth and Community Centre Donore Avenue

Místo: Dublin / Irsko

Autor: Henschion+Reuter Architects

Realizace: 2004

„Centrum poskytuje prostory pro dvě skupiny stálých uživatelů: Centrum pro děti a mládež a Centrum pro drogově závislé, i když větší místnosti jsou k dispozici i jiným skupinám. Architektonická ztvárnění různých objemů a funkcí v budově jsou záměrně potlačena, návrh naopak klade důraz na budovu jako na jediný velký dům či dokonce vilu. Vnitřně byla budova navržena tak, aby se snadno přizpůsobila potřebám různých uživatelů i jejich různým finančním možnostem.“ (<https://www.archiweb.cz/b/komunitni-centrum-na-donore-avenue>)

96

HUB 67

Místo: Londýn E9 / Velká Británie

Autor: LYN Atelier

Realizace: 2014

Hub 67 byl pilotním projektem zkoumajícím opětovné použití materiálu z letních paralympijských her konaných roku 2012 v Londýně. Budova je zcela navržena z recyklovatelného materiálu na dočasnou dobu 3–5 let.

Komunitní centrum

TNG Youth & Community Centre

Místo: Londýn–Lewisham / Velká Británie

Autor: RCKa

Realizace: 2013

Komunitní centrum poskytuje řadu odborných, volnočasových a podpůrných služeb pro mladé lidi z Lewishamu v jižním Londýně. K dispozici jsou nedefinované a flexibilní prostory, které povzbuzují mladé lidi k tomu, aby si je kreativně a inovativně osvojili.

97

Storey's Field Centre and Eddington Nursery

Místo: Cambridge–Eddington / Velká Británie

Autor: MUMA

Realizace: 2018

Komunitní centrum slouží komunitě v Eddingtonu, nové čtvrti Cambridge, jako shromažďovací místo pro všechny aspekty života v obci, od svateb po pohřby, pro tanci nebo koncerty. Součástí komplexu je školka pro 100 dětí, která je uspořádána kolem tří stran zahradního nádvoří. Čtvrtou stranu tvoří občanské centrum s aulou pro 180 návštěvníků a vstupní terasou na západě. Důležitým aspektem budovy je kontakt se zahradami a výhledy na okolní krajinu.

Reference

Hledání místa

Souvisle s poznáváním města Orlová jsem hledala vhodné místo pro aktivní komunitní život. Místo, které by zároveň napomohlo vytvořit hlavní centrum města, a které by jasně definovalo veřejný prostor. Důležitým faktorem při výběru byl také pohyb obyvatel. Komunitní centrum by mělo být v centru dění – na místě, kde lidé bydlí, prochází jím a tráví čas. Zároveň jsem hledala místo, které by bylo nějakým způsobem spjato s historií města, tak aby se mohli obyvatelé lépe identifikovat s nově vytvořeným prostorem. Důležitost přírody v Orlové je jedním z charakteristických znaků, proto mým dalším kritériem byla dobrá návaznost do přírody.

Kino Vesmír se nachází v blízkosti náměstí 28. října, kde probíhá v současné době rekonstrukce. Kvůli technickým problémům je kino už několik let uzavřeno a chátrá. V souvislosti s vytvořením nového menšího kina v sousedním Domě kultury města Orlové je obnova původní funkce kina Vesmír nepravděpodobná. Rozhodla jsem se tedy kino Vesmír transformovat na komunitní centrum. Díky jeho umístění splňuje všechny mnou stanovené kritéria a zároveň i odkaz na historii.

CENTRUM ŽIVOTA

MOŽNOST DEFINOVÁNÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU

PROPOJENÍ S HISTORIÍ

BLÍZKOST PŘÍRODY

Kino Vesmír

Kino Vesmír se nachází na ulici kpt. Jaroše v Orlové-Lutyni, v blízkosti náměstí 28. října. Bylo postaveno v roce 1979. Dnes není využití prostor kina naplněno. V objekt kina je dnes využíván jen z části. Funkčními částmi jsou prostory vstupu do kina – trafika a přilehlá restaurace. Kinosál je dnes uzavřen pro špatnou rentabilitu provozu a přetrvávající poruchy v konstrukci.

V současné době město Orlová řeší otázku, co bude s chátrající budovou kina dále. Zvažuje se provizorní oprava střechy, rekonstrukce, či zbourání celého objektu nebo jeho části.

Konstrukce

Unikátní konstrukci kinosálu tvoří železobetonový skelet, který je zastřešen pomocí lanové konstrukce. Tyto lana jsou umístěna jak v podélném, tak v příčném směru. V podélném jsou umístěna lana nosná s průměrem 22 mm. V příčném směru jsou uložena předpínací lana pro stabilitu konstrukce s průměrem 18 mm. Jsou organizovány do osnovy s rozestupy 1 m v obou směrech a v místě křížení se nachází ocelové spojky. Kotvena jsou do obvodových věnců (podélná do věnce ve štítové stěně a příčná do věnců v obvodových stěnách). Upínací věnec ve středu objektu je ve tvaru sférického oblouku. Stěnové obvodové konstrukce jsou tvořeny železobetonovými stěnami a sloupy. Ty jsou založeny na železobetonových deskách

Poruchy

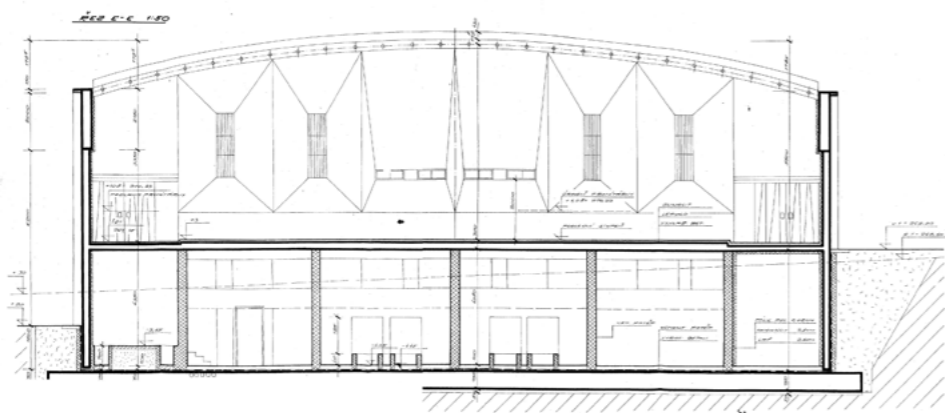
Během let byla stavba několikrát sanována. Bohužel to nepomohlo a problémy vznikají dále. Nejzávažnější jsou poruchy střešního pláště. Ty jsou zásadní pro další konstrukce a jejich stabilitu. Takovými poruchami jsou: zatékání skrze střešní plášť do kinosálu, její nedostatečné zateplení, problémy s hydroizolací, ucpávání střešních vpustí, eroze železobetonových nosných věncových prvků, namáhání navazujících železobetonových nosných konstrukcí, problémy s kotvením ocelových lan a další.

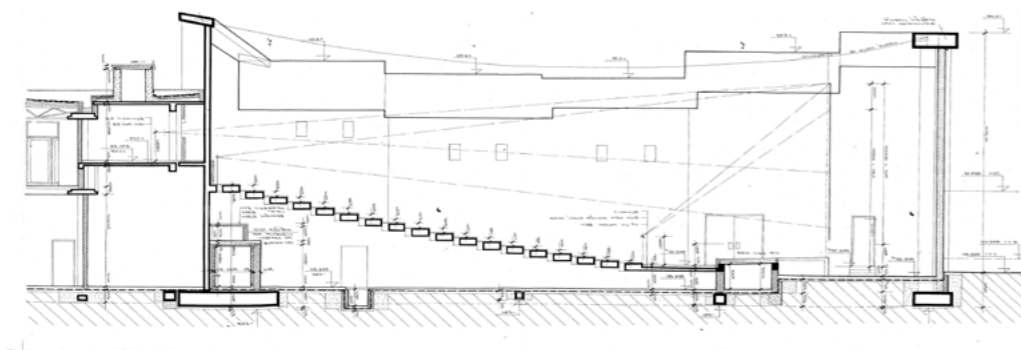
Hlavní vstup kina Vesmír

Pohled na kinosál

102

Komunitní centrum

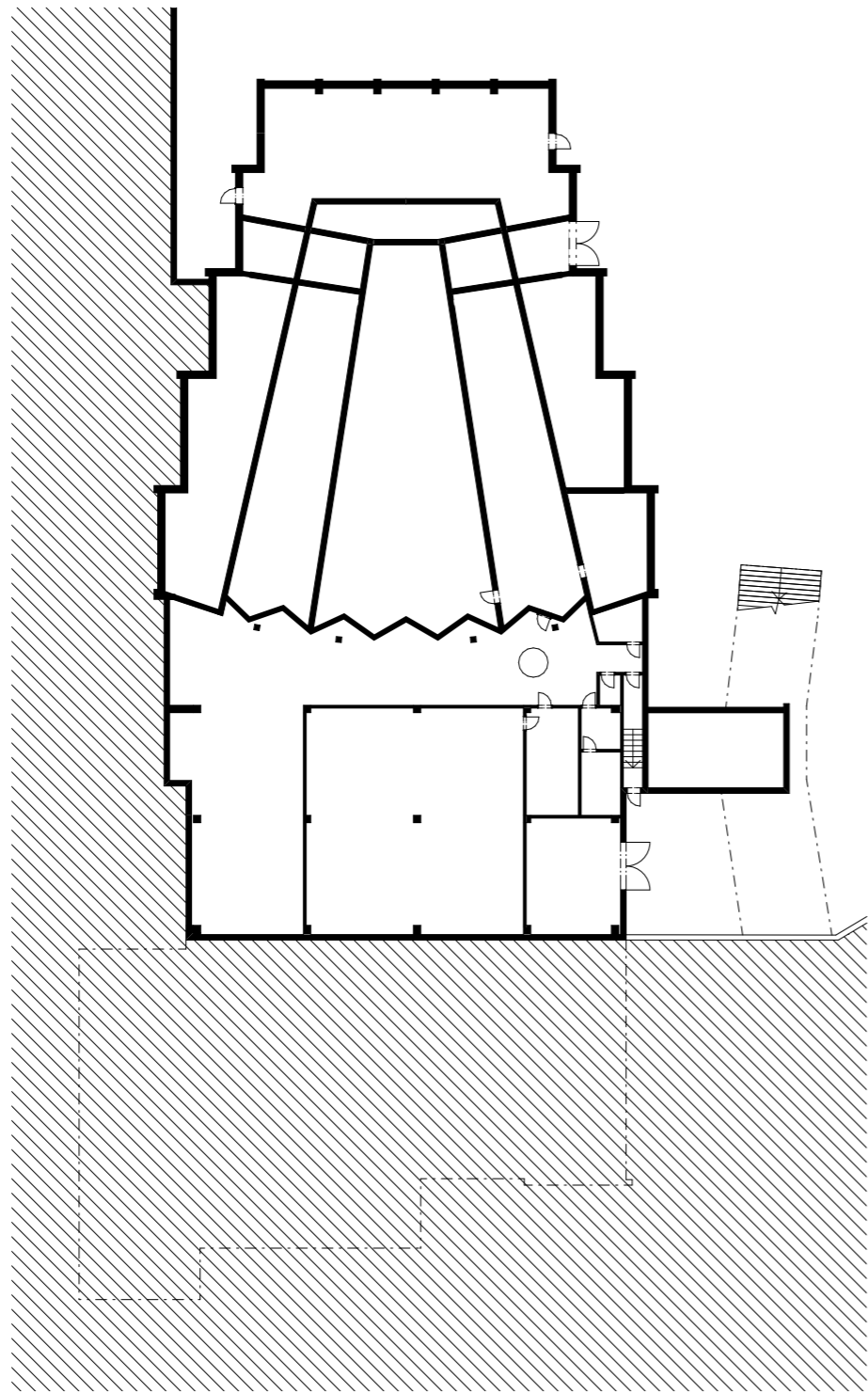
Kinosál, pohled na hlediště

103

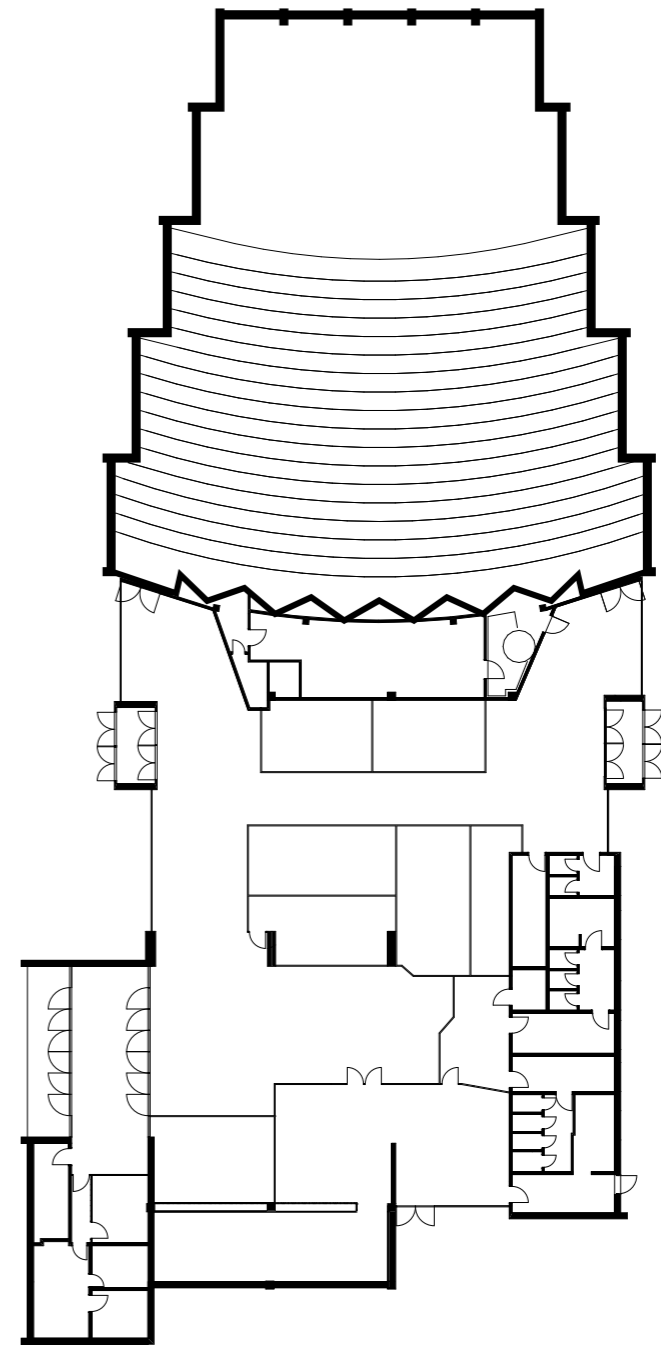

Kinosál, pohled na promítací plátno

Kino Vesmír

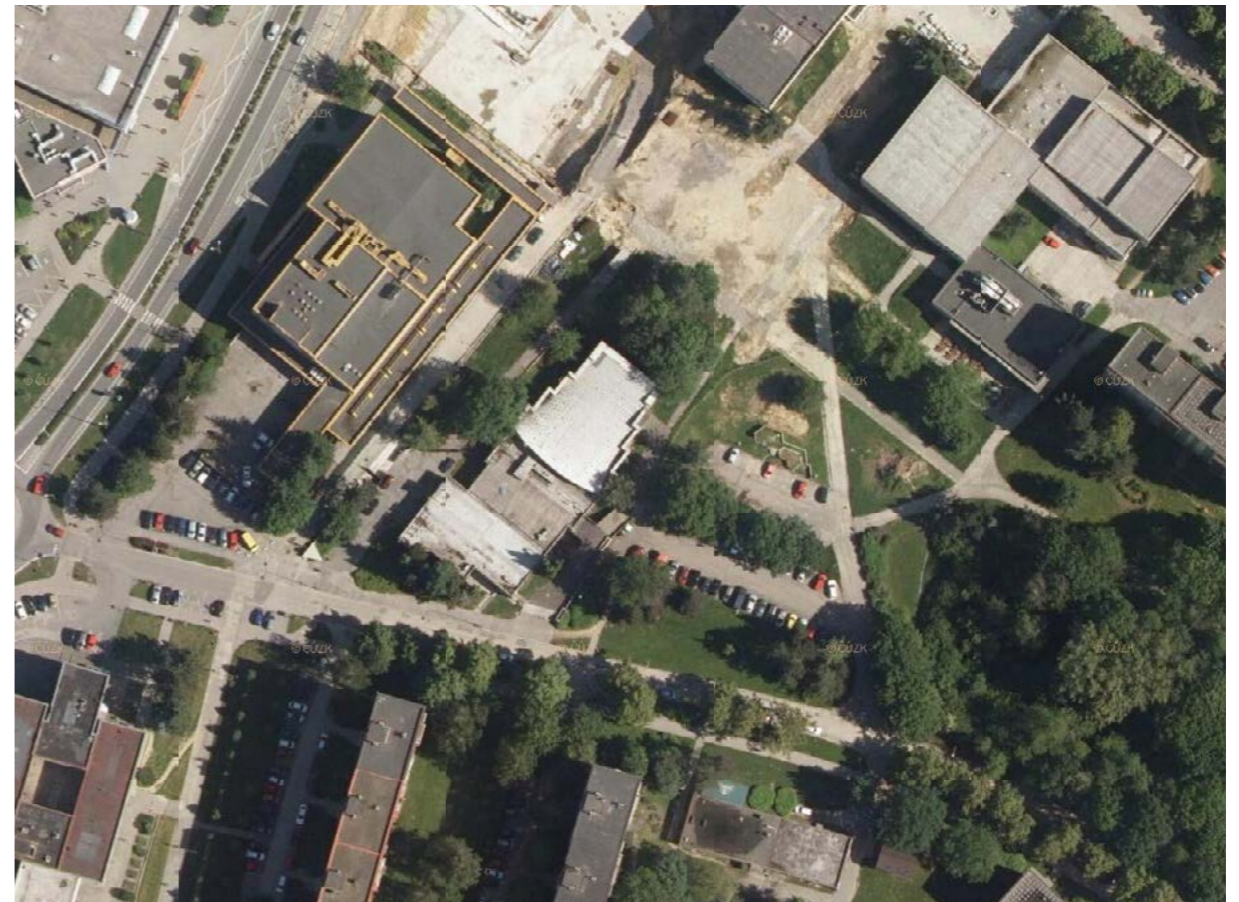
Komunitní centrum

Kino Vesmír

Komunitni centrum

Kino Vesmir

Stavební program

MULTIFUNKČNÍ HALA

- pro koncerty, pro sport (volejbal a badminton), vyhlášení soutěží, divadlo, kurzy tance, večírky, oslavy, přednášky, veletrh
- výsuvné pódium

TERAPEUTICKÉ PORADNY

KAVÁRNA

- vnitřní i venkovní posezení
- blízko náměstí / hlavní osy

COWORKING

UČEBNY A KLUBOVNY

- max. hloubka učebny = 7,2 m (okna z jedné strany)
- 3–5 m²/žák
- různé velikosti prostorů a flexibilita
- vnitřní i venkovní prostory
- učebny pro výuku, pro koníčky

KANCELÁŘE

HERNÍ PROSTORY

- venkovní i vnitřní prostory
- ping pong, kulečnick, workoutové hřiště, petanque atd.

HOROLEZECKÁ STĚNA

ODPOČINKOVÉ PROSTORY

SKATEPARK

ZAŘÍZENÍ PRO HLÍDÁNÍ DĚTÍ

KOMUNITNÍ ZAHRADA

STUDOVNA

ZÁZEMÍ

Myšlenky

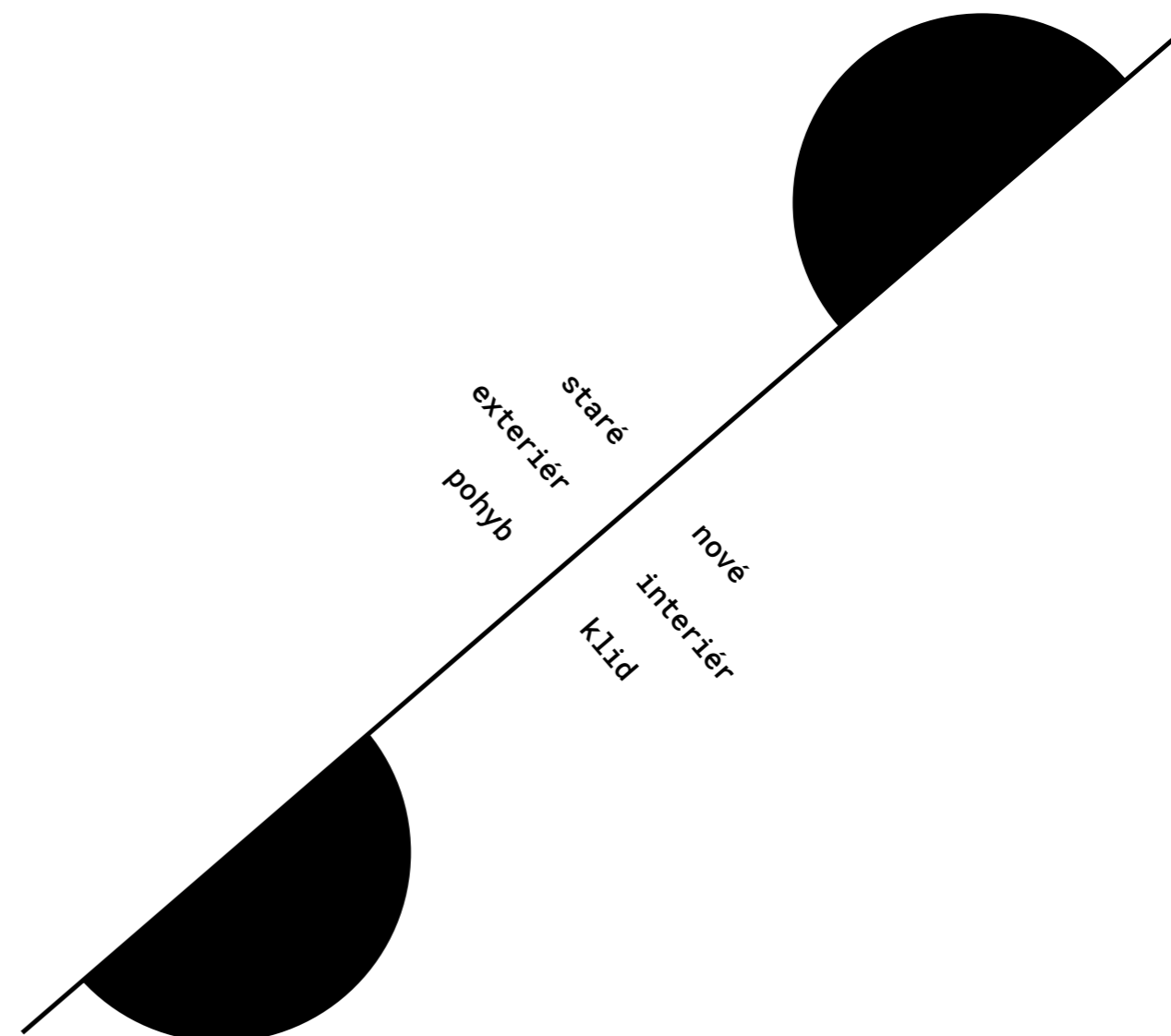
propojení – UVNITŘ BUDOVY, VNITŘNÍHO PROSTORU S VENKEM

otevřenost – DOSTATEK VCHODŮ, OTEVŘENOST NA VŠECHNY STRANY

flexibilita – VARIABILNÍ MÍSTNOSTI, RŮZNÉ VELIKOSTI PROSTOR

110

Hledání těžiště

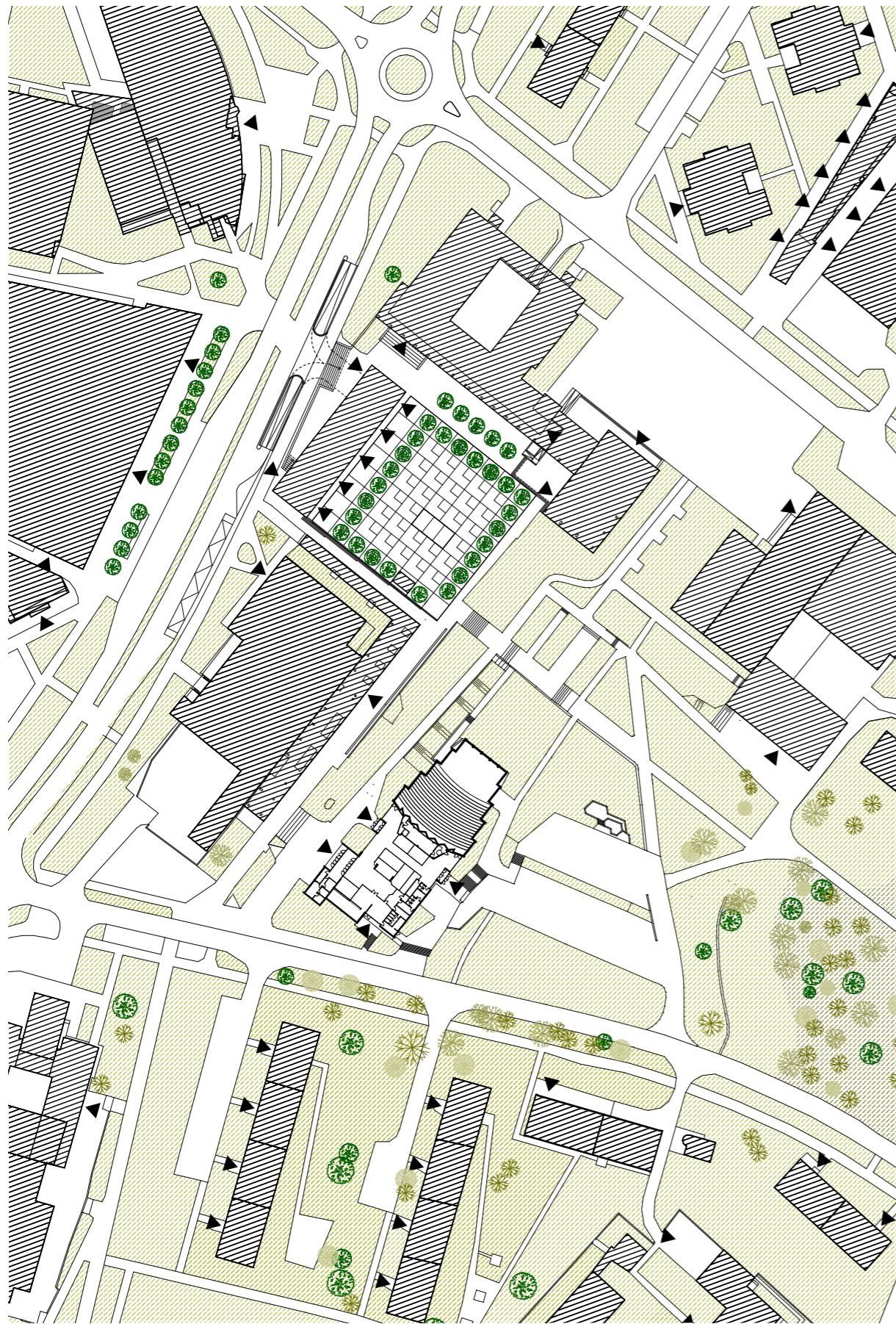
111

3

Návrh

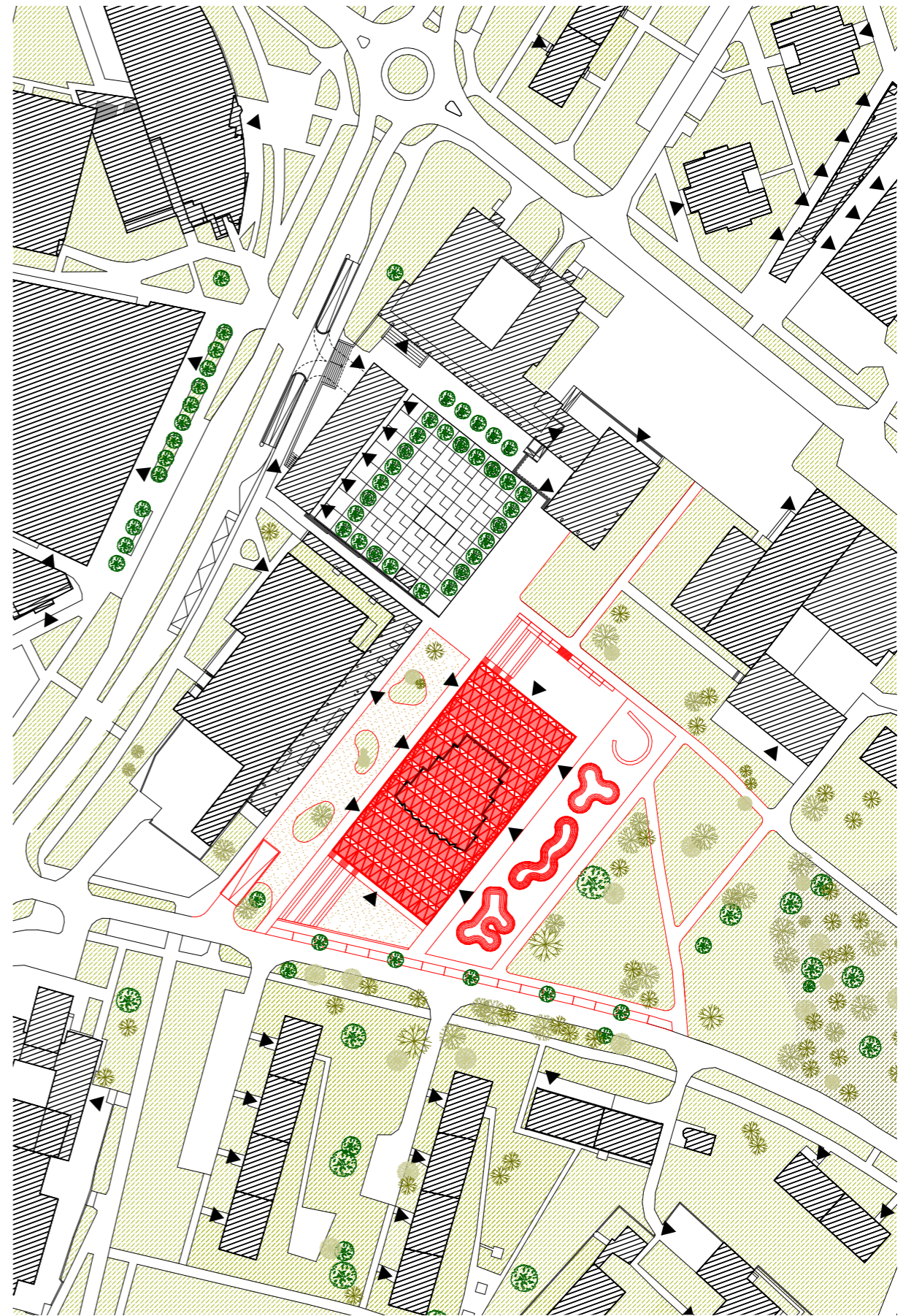
Jiný Vesmír

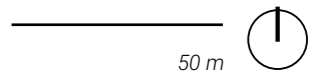
Původní stav

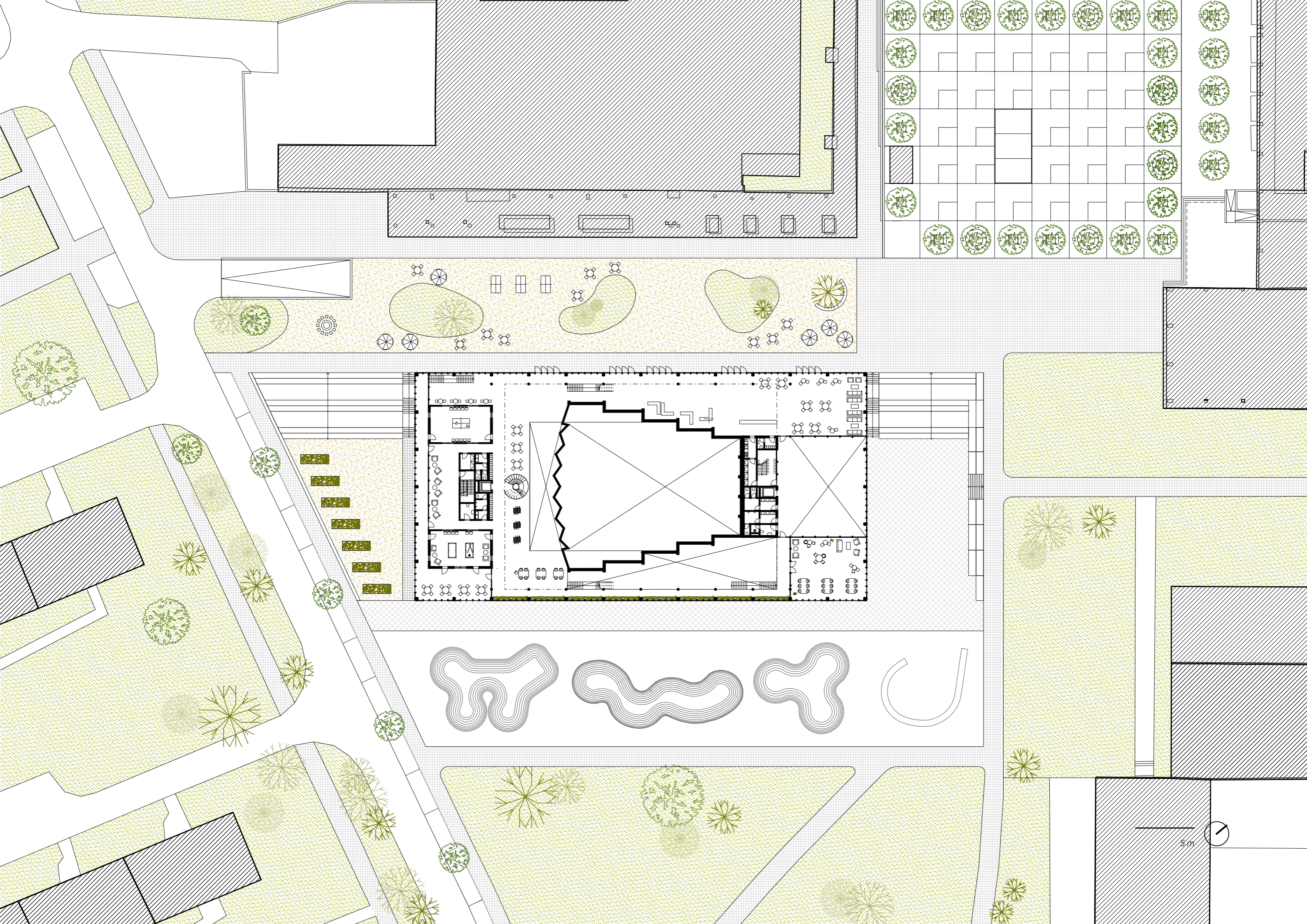
Návrh

Navrhovaný stav

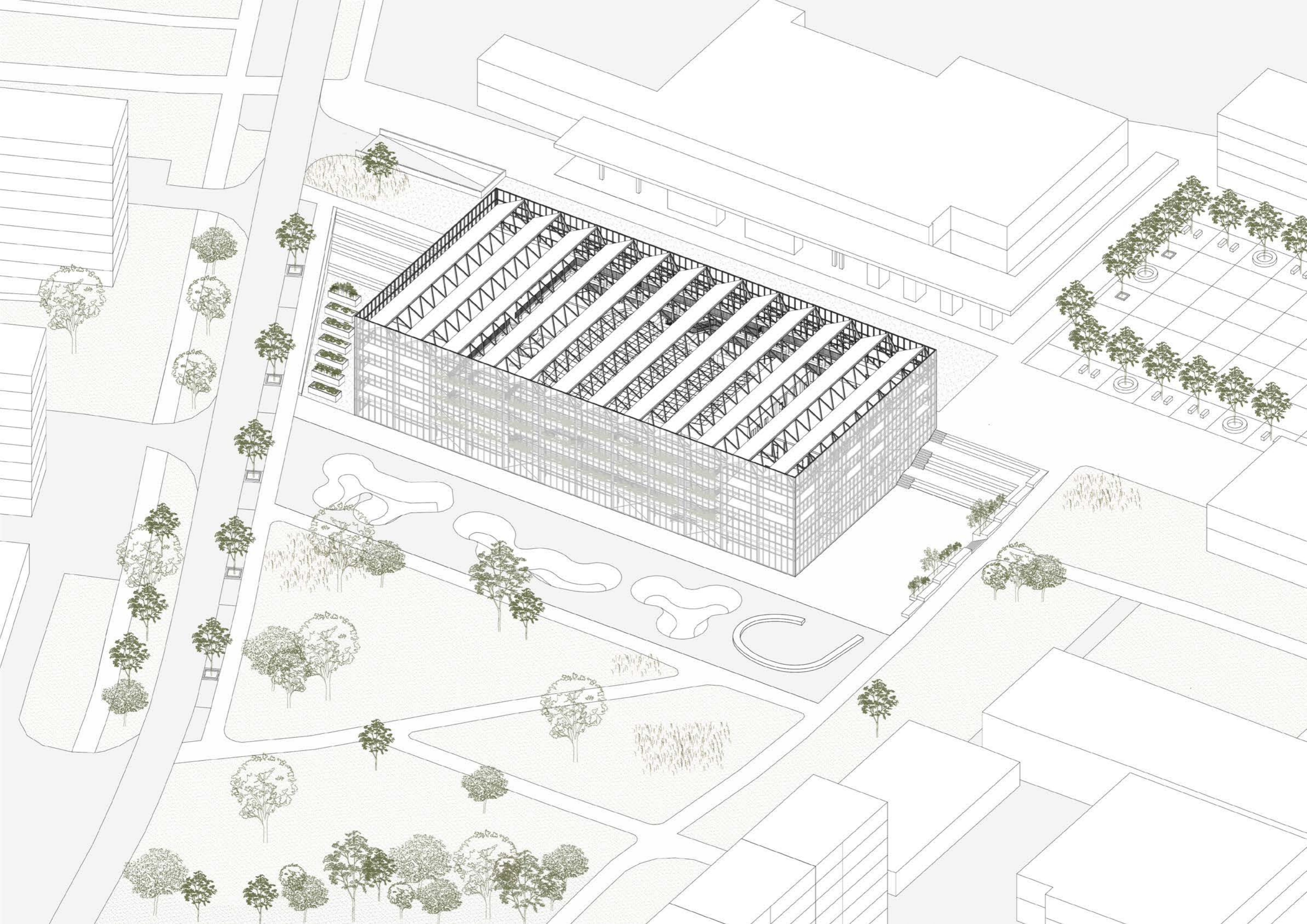
Situace

5m

Jiný Vesmír

Hlavní architektonickou hodnotu stavby kina Vesmír nalézá v jeho kinosálu, který má neobvyklé řešení střešního pláště. Lanovou ocelovou konstrukcí dvojí křivosti očišťují od veškeré dnes již nefunkční tepelné izolace a hydroizolace. Zachovávám tedy pouze jeho nosnou část, a tak vzniká jakási **torzo**, odkaz sedmdesátých let, upomínka na bývalé kino Vesmír. Prostor kinosálu transformuji na multifunkční sál pro sport, koncerty a výstavy. Původní zázemí kina odstraňuji.

K multifunkčnímu sálu přidávám dvě hmoty. V první se odehrává **pohyb**. Nacházejí se zde prostory pro sport, koníčky a hru. Charakterizuje ho ruch. Druhou část pojmenovávám **klid**. Jsou zde prostory pro vzdělání a práci. Charakterizuje jí soustředěnost.

Bývalý kinosál přeměněný na multifunkční sál a dvě přístavby pohyb a klid zakrývám novou **střechou**. Propojuji všechny provozní komunitního centra. Metaforicky jsou všichni pod jednou střechou, všichni jsou zde sjednoceni. Není to však propojení pouze symbolické. Díky nově vzniklým ochozům a schodištím se má návštěvník možnost dostat z jedné části do druhé a to po více trasách.

Také **propojení exteriéru a interiéru** je důležitým bodem komunitního centra. Do budovy lze vstoupit ze všech stran a také ze dvou úrovní. Za hlavní vstup však považuji vstup severní, který se otáčí na náměstí 28. října, a tím ho jasněji definuje. Dualita prostředí exteriéru a interiéru se odráží také v provozu stavby. Velké lodžie – venkovní prostory chráněné před deštěm slouží pro různé aktivity komunitního centra.

Zeleň, důležitý prvek města Orlová jsem použila v ochozech, kde navrhuji truhlíky pro komunitní pěstování.

Prostor Jiného Vesmíru nabízí alternativu k trávení volného času. Je to otevřený, rozpínající se prostor, kde návštěvník stráví možná jen drobnou část dne, která ale může mít velký dopad na jeho směřování v životě.

propojení

pohyb

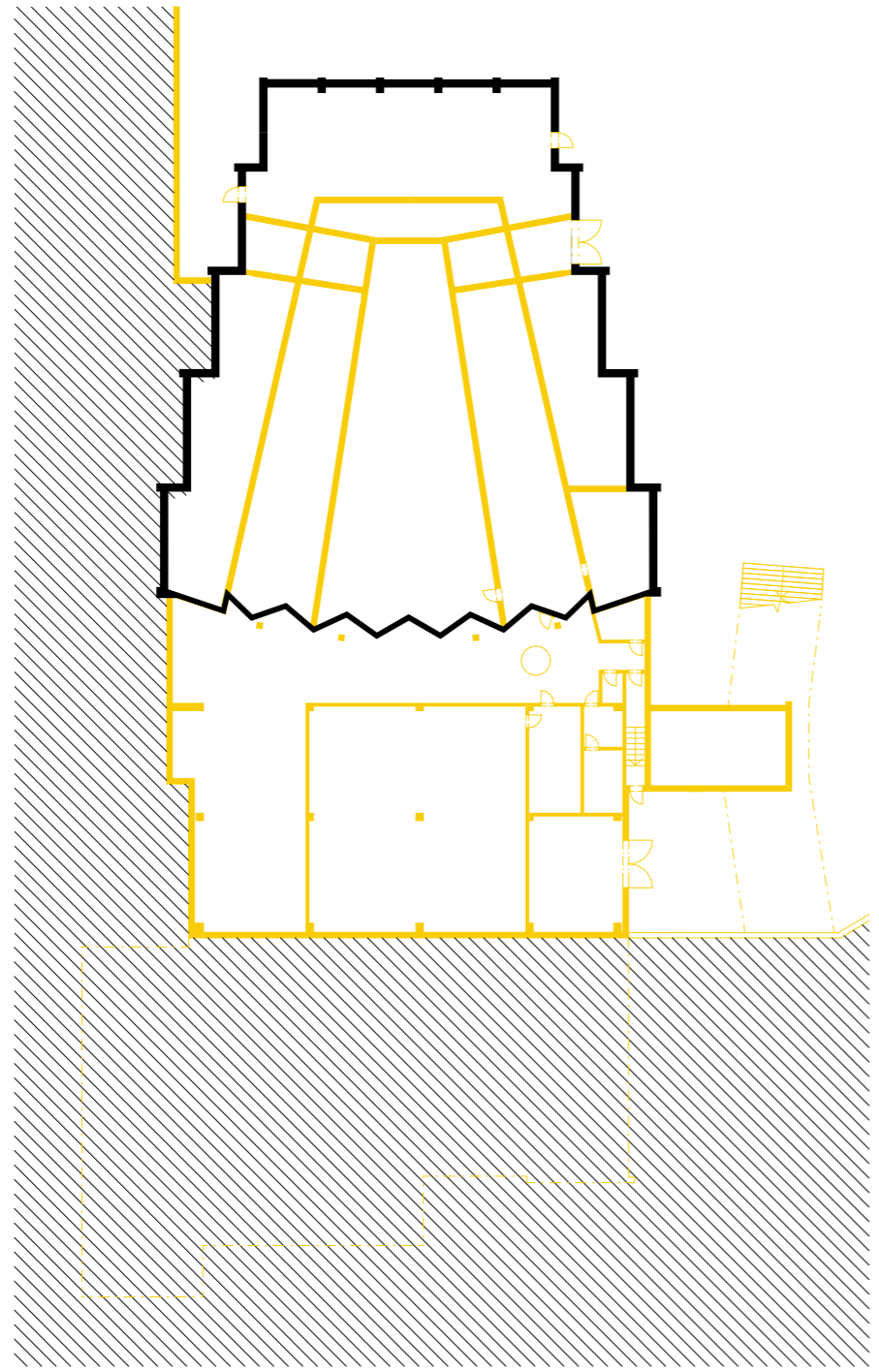

klid

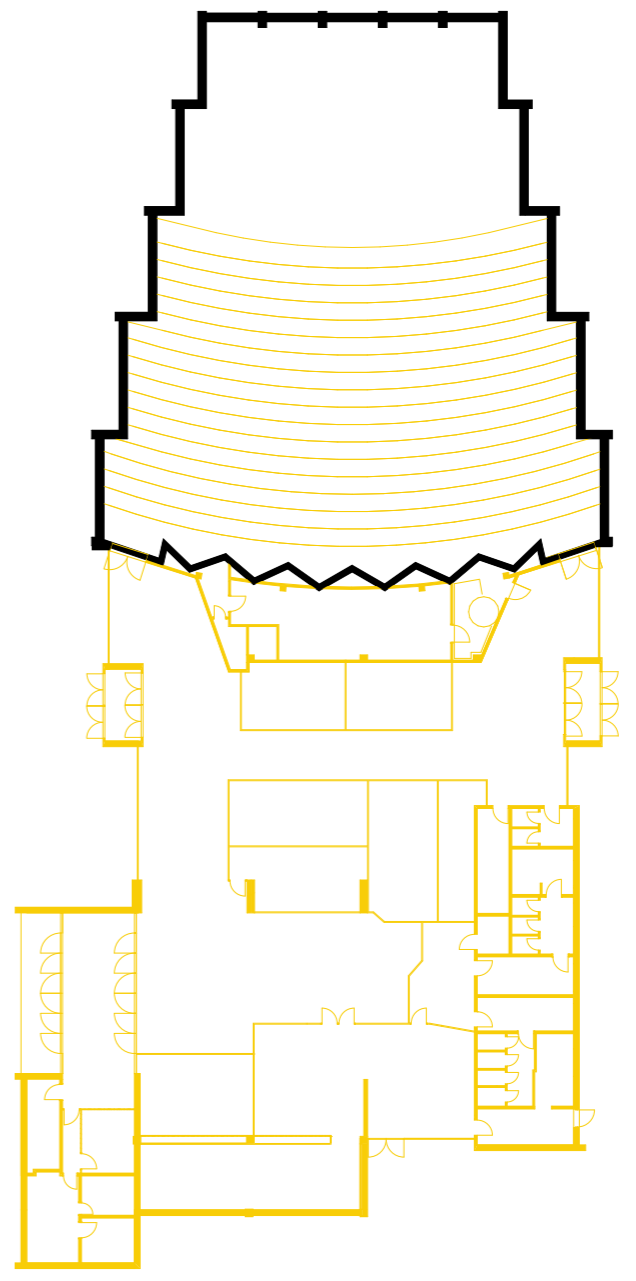
torzo

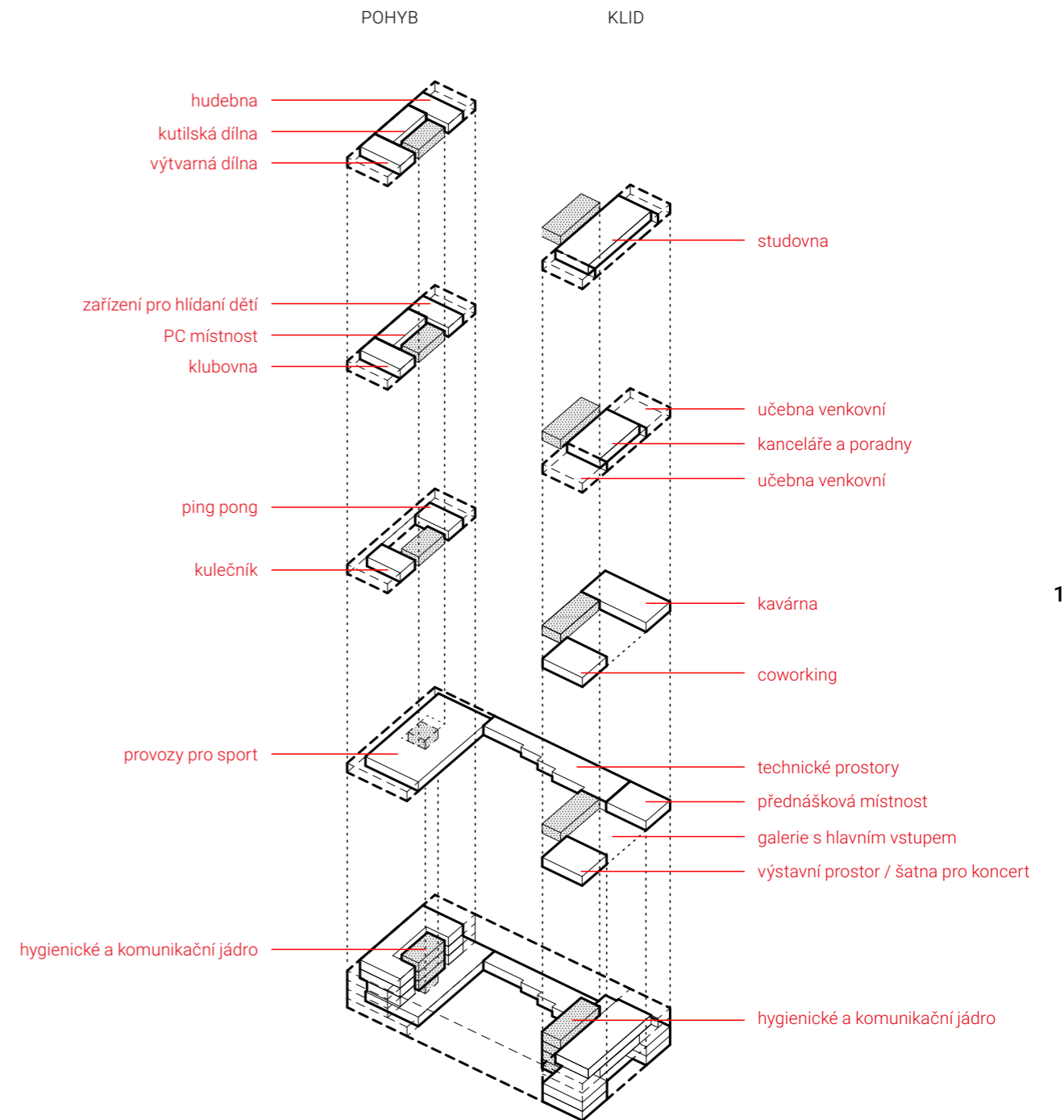
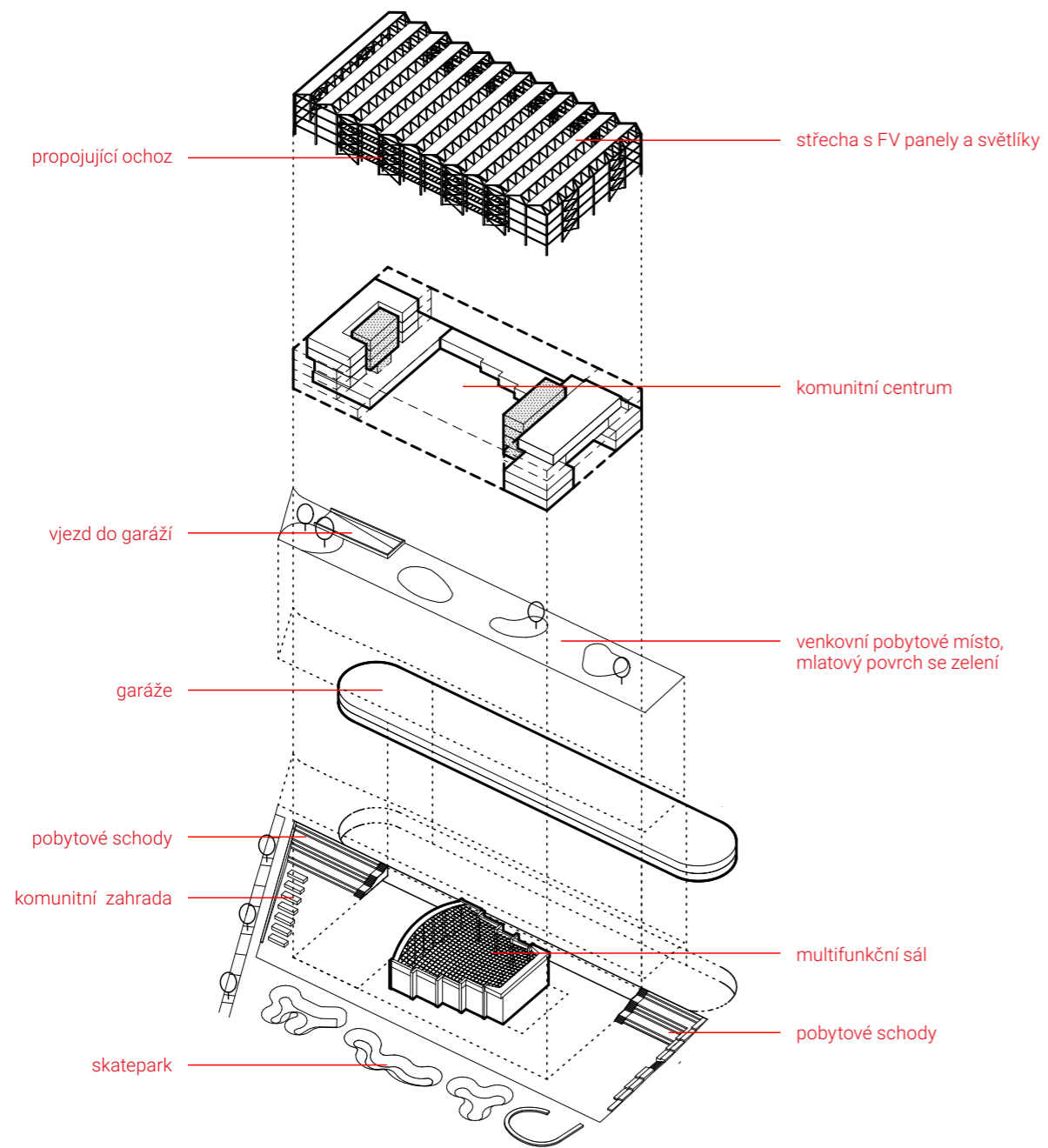
Bourané části kina Vesmír
1NP

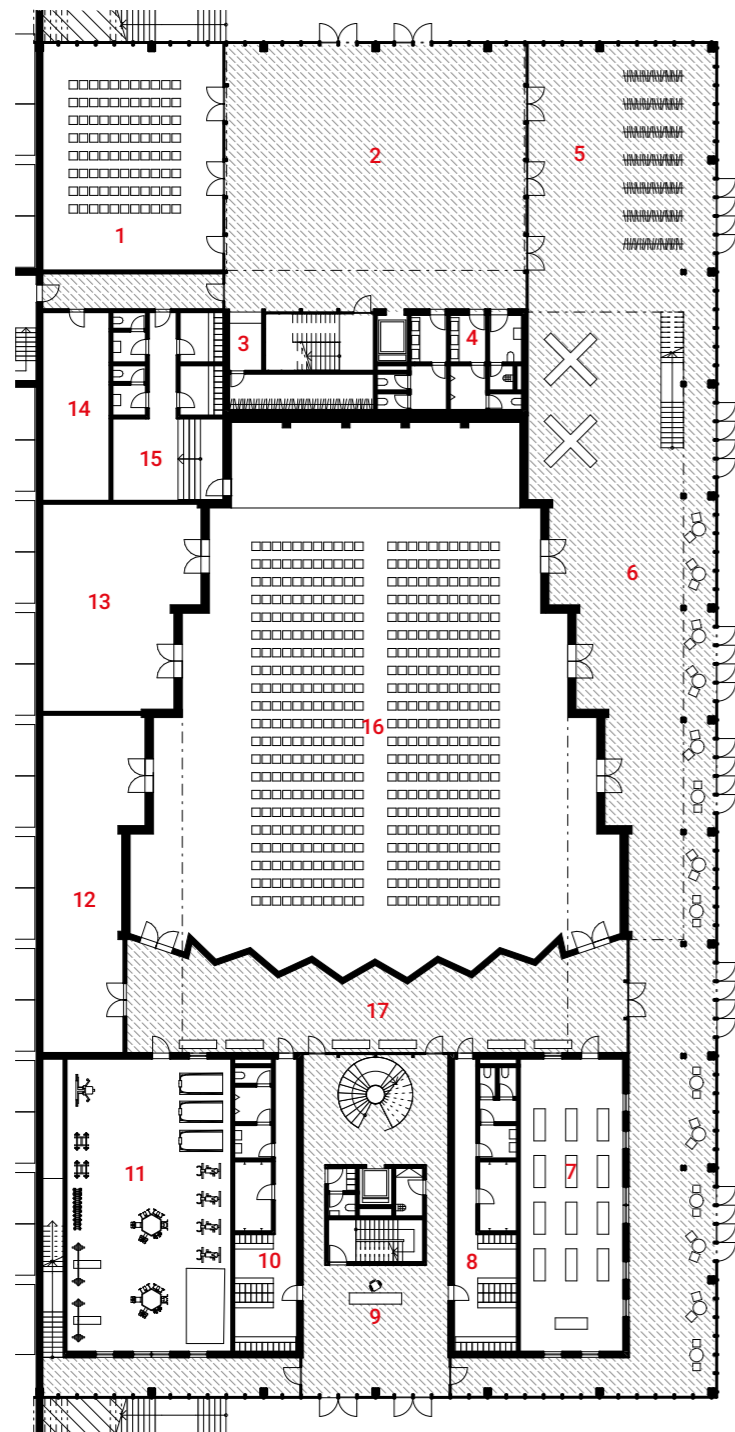
Návrh

Bourané části kina Vesmír
2NP

5 m

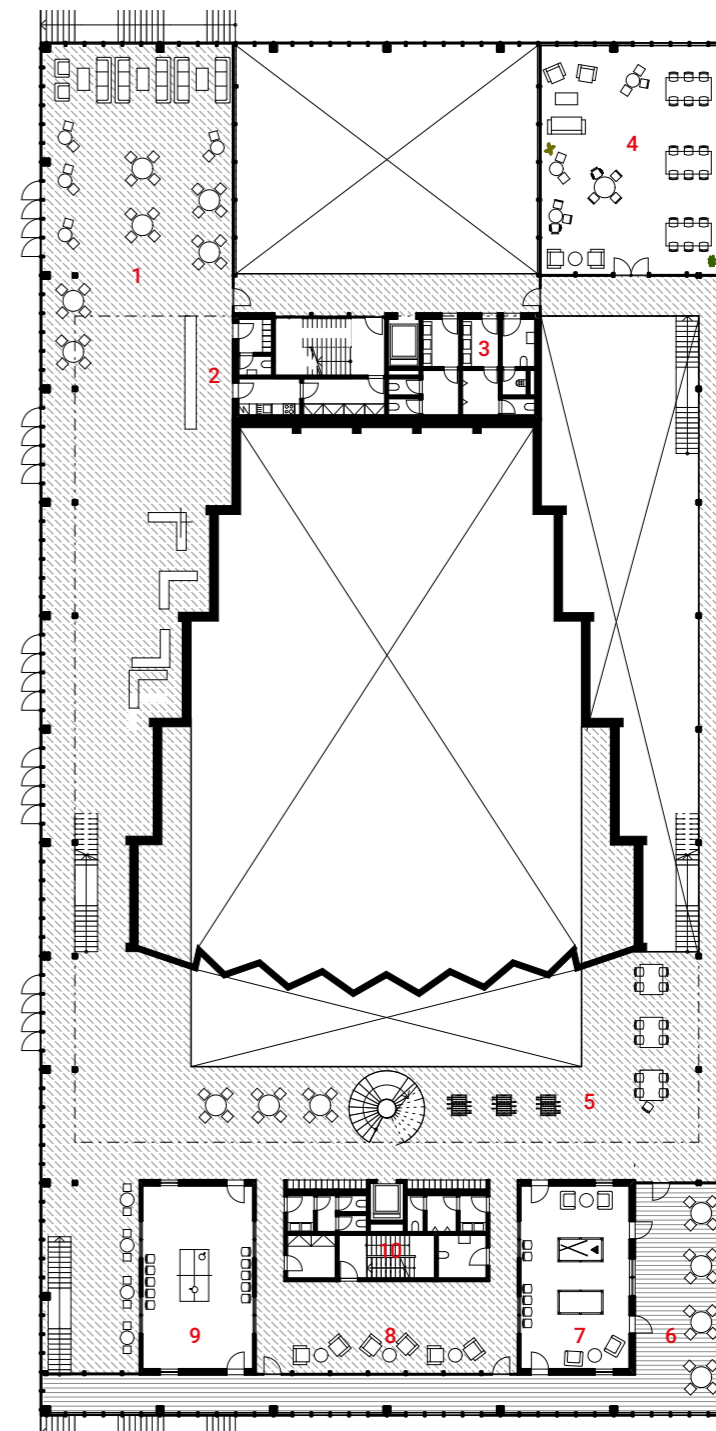

1NP

5 m

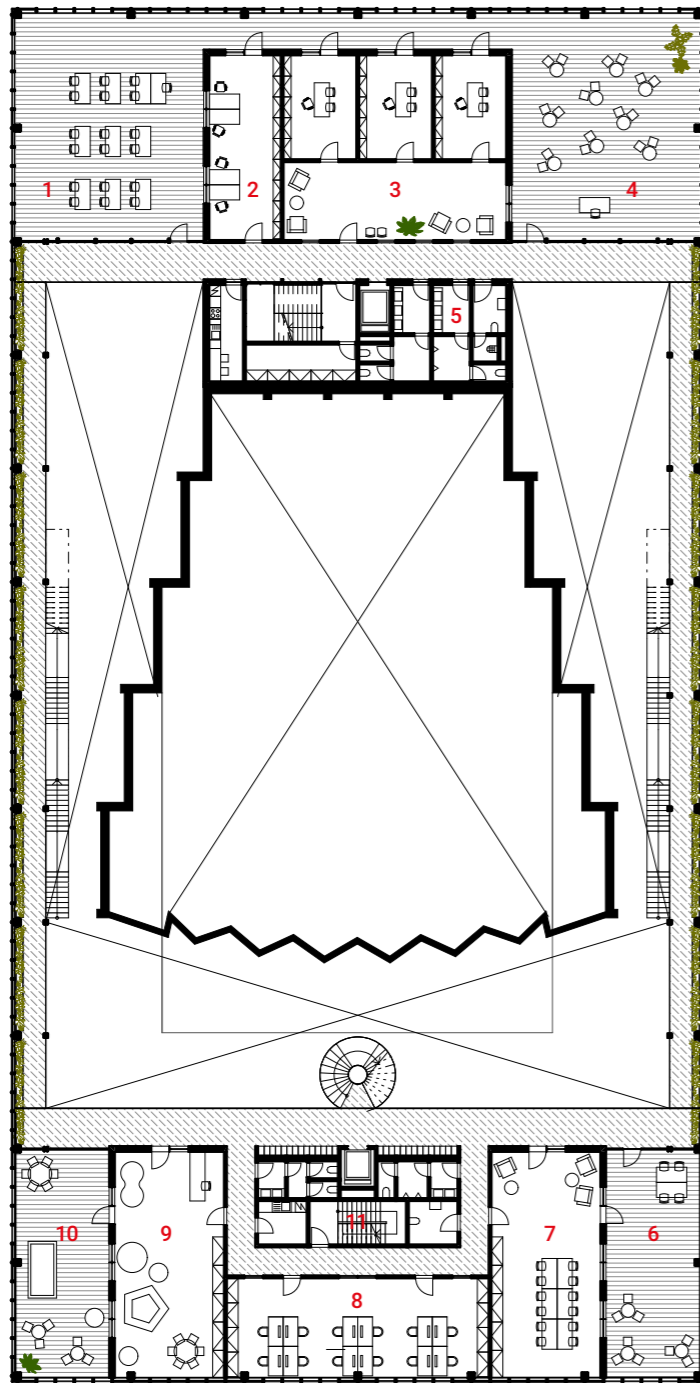
1 přednášková místnost 2 hlavní vstup 3 recepce 4 zázemí 5 šatna / galerie 6 relaxační prostor 7 jóga 8 šatna ženy 9 recepce 10 šatna muži 11 posilovna 12 sklady 13 sklady 14 technická místnost 15 zázemí 16 multifunkční sál 17 horolezecká stěna

2NP

5 m

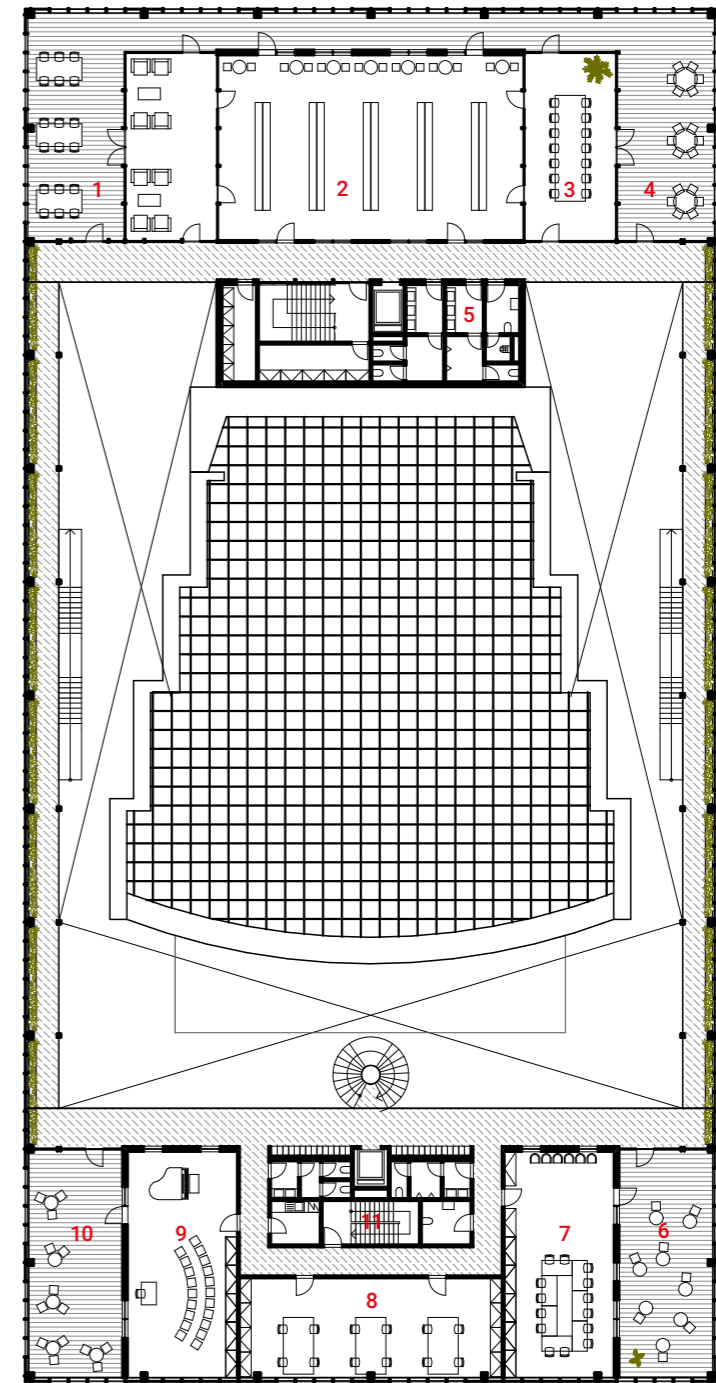
1 kavárna 2 zázemí kavárny 3 zázemí klidové části 4 coworking 5 prostory pro hraní 6 venkovní prostory pro hraní 7 kulečník 8 šachy 9 ping pong 10 zázemí aktivní části

3NP

1 venkovní učebna 2 kancelář 3 poradny 4 venkovní učebna 5 lodžie pro klubovnu 6 zázemí pro klidovou část 7 klubovna 8 počítačová místnost 9 zařízení pro hlídání dětí 10 lodžie pro zařízení pro hlídání dětí 11 zázemí pro aktivní část

5 m

4NP

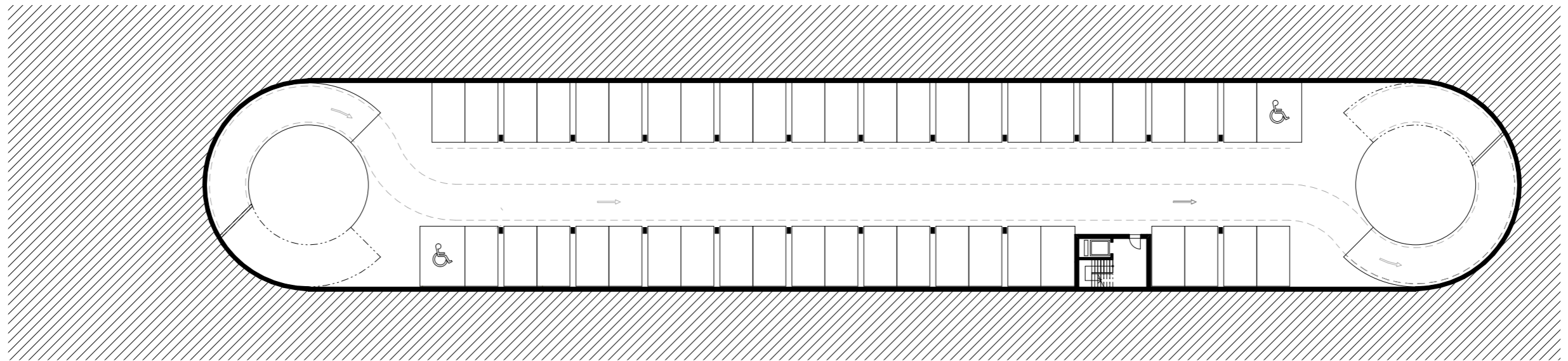
1 lodžie pro studovnu 2 studovna 3 zasedací místnost 4 přednášková místnost 5 zázemí pro klidovou část 6 lodžie pro výtvarnou dílnu 7 výtvarná dílna 8 dílna 9 hudebna 10 lodžie pro hudebnu 11 zázemí pro aktivní část

5 m

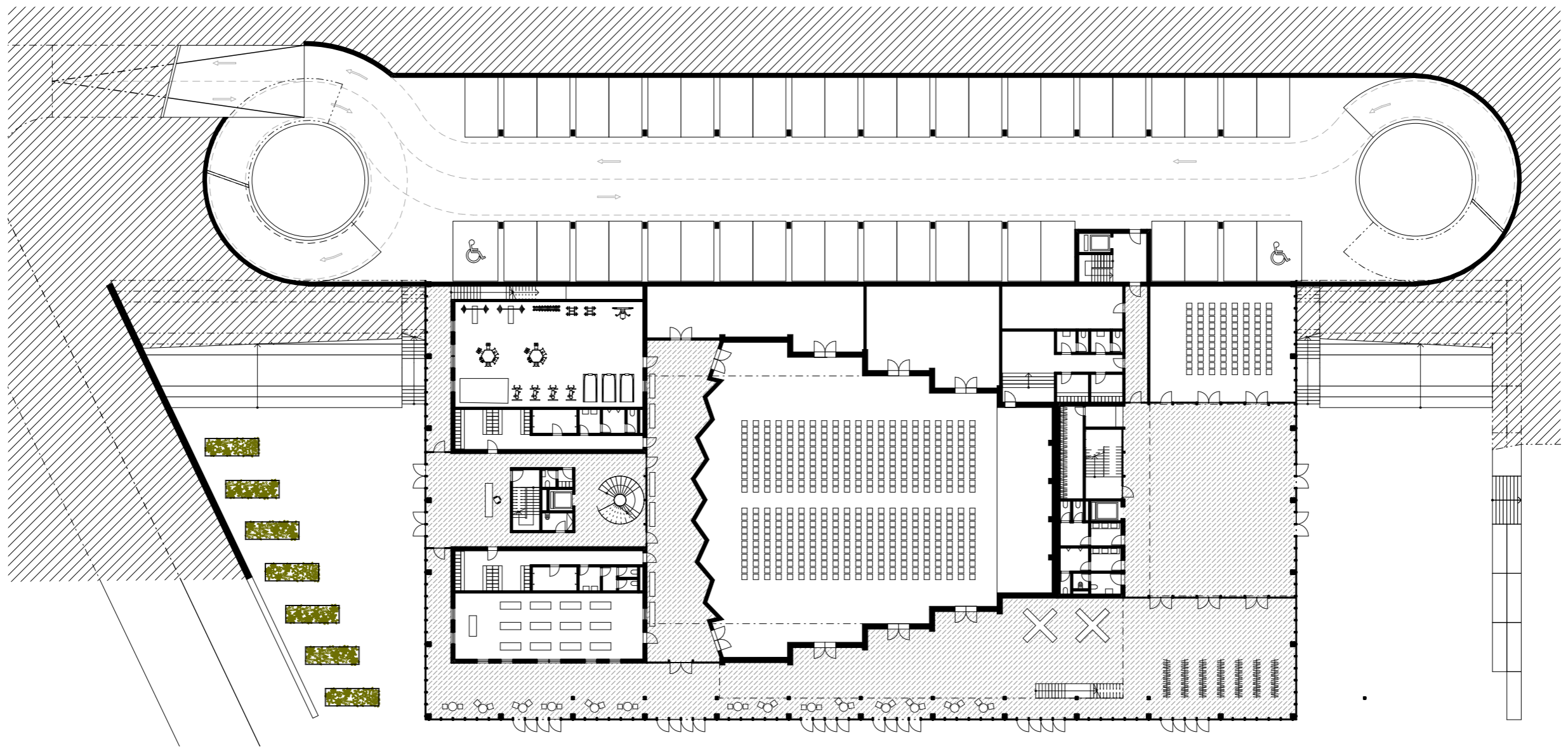

1PP

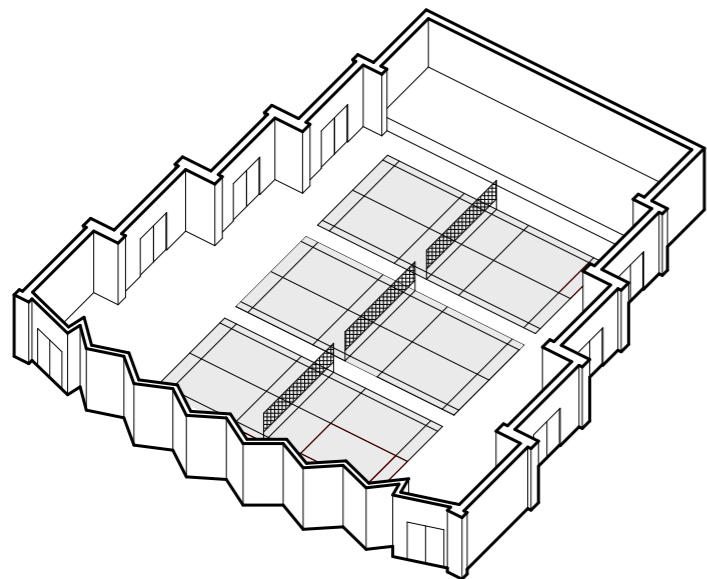

1NP

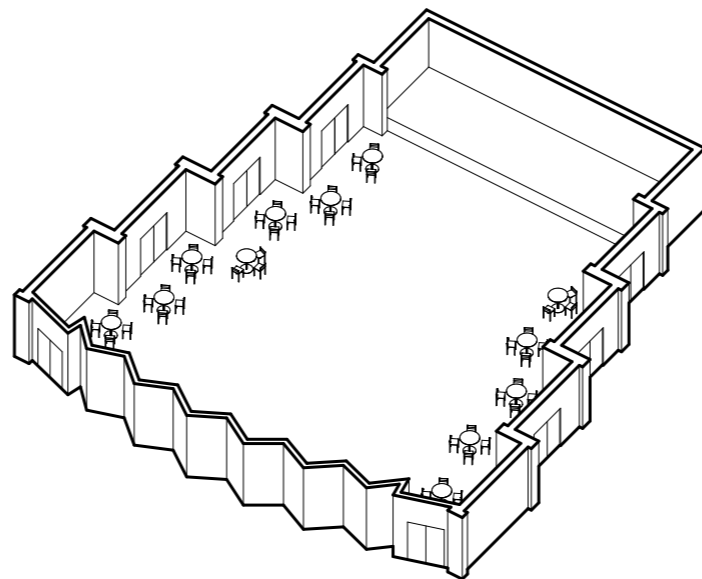
Návrh

Garáže

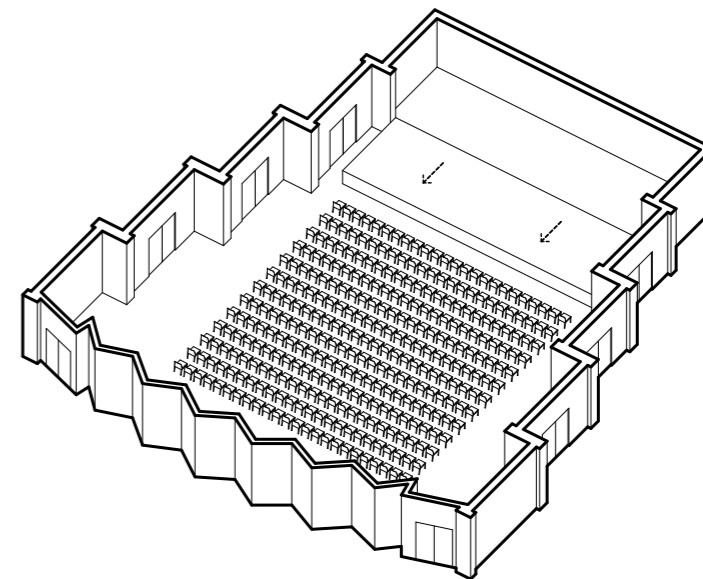
BADMINTON

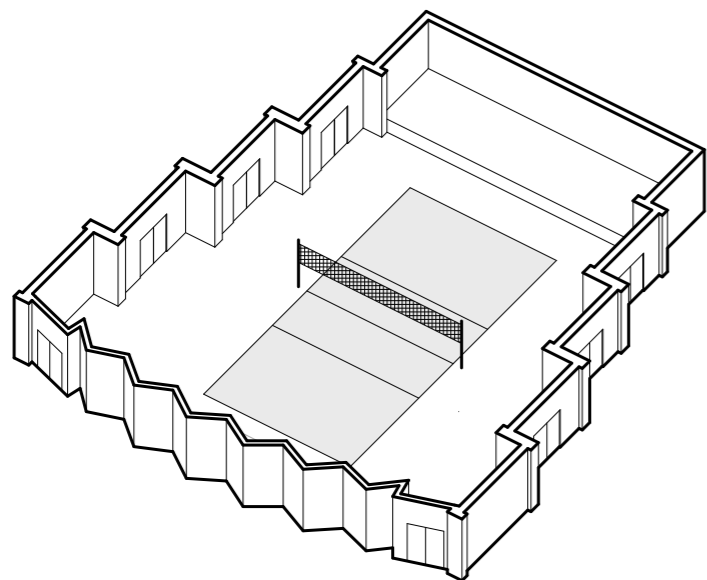
SPOLEČENSKÁ AKCE

KONCERT

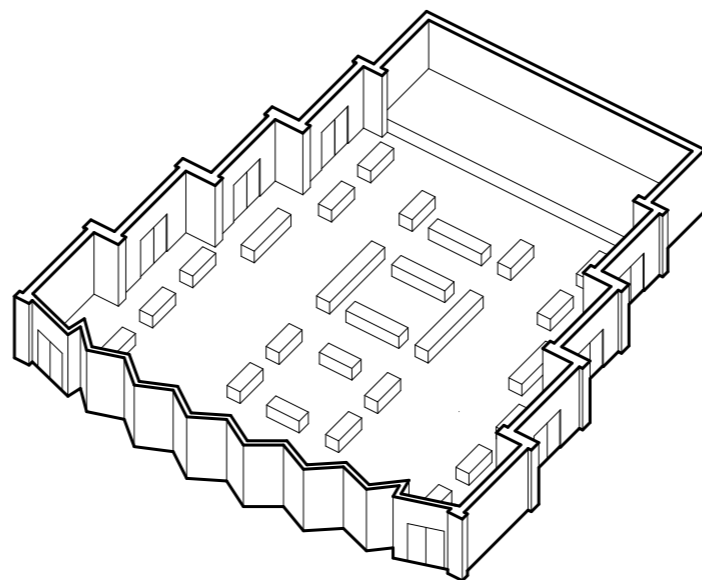

140

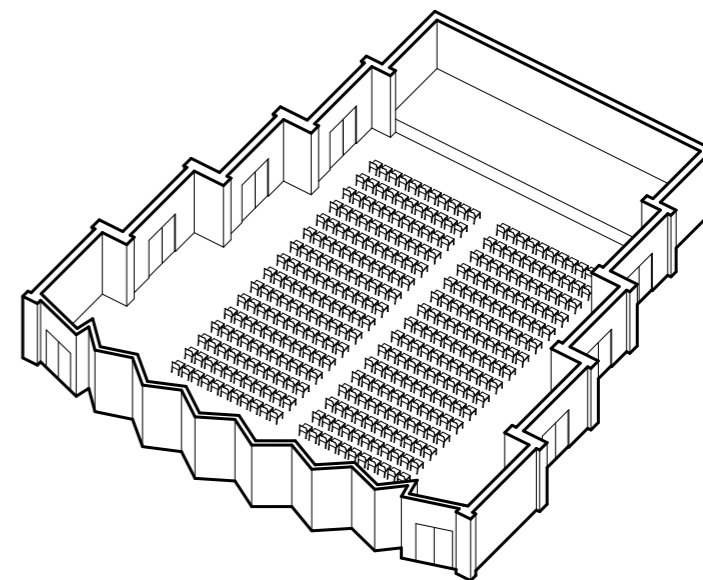
VOLEJBAL

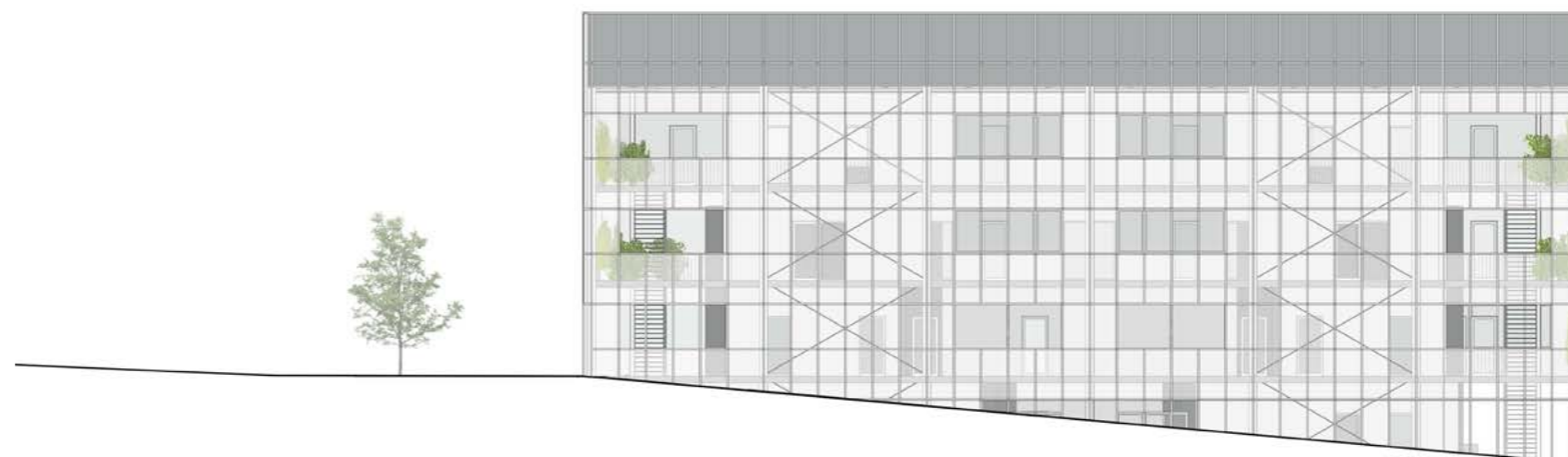
VELETRH

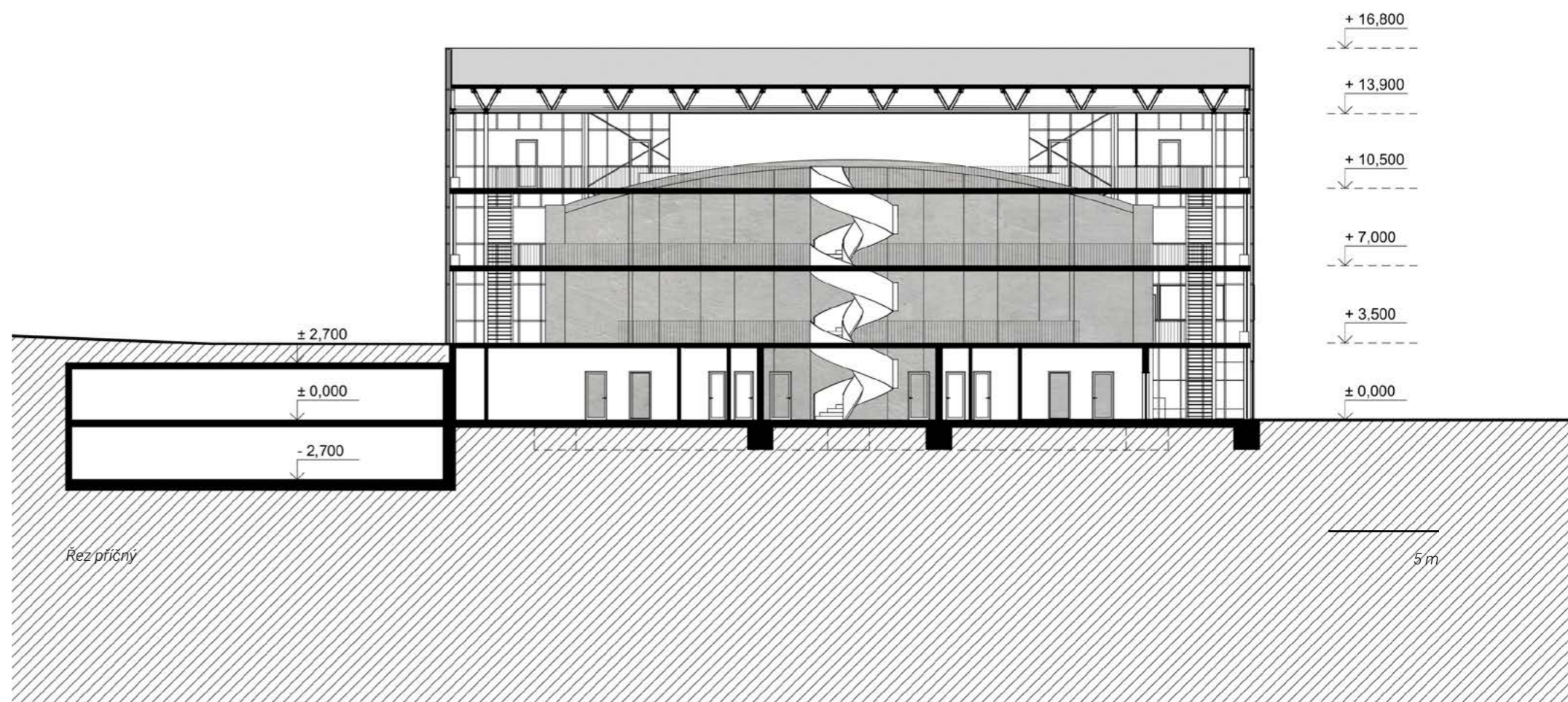
PŘEDNÁŠKA

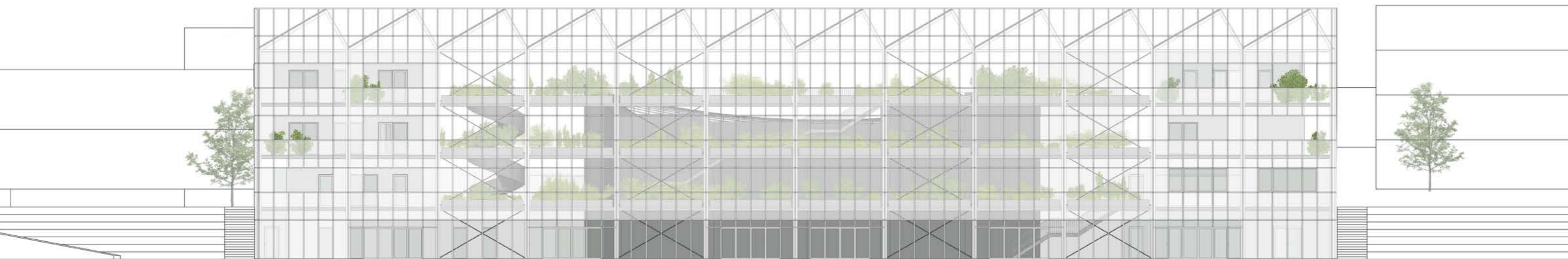
141

Pohled jižní

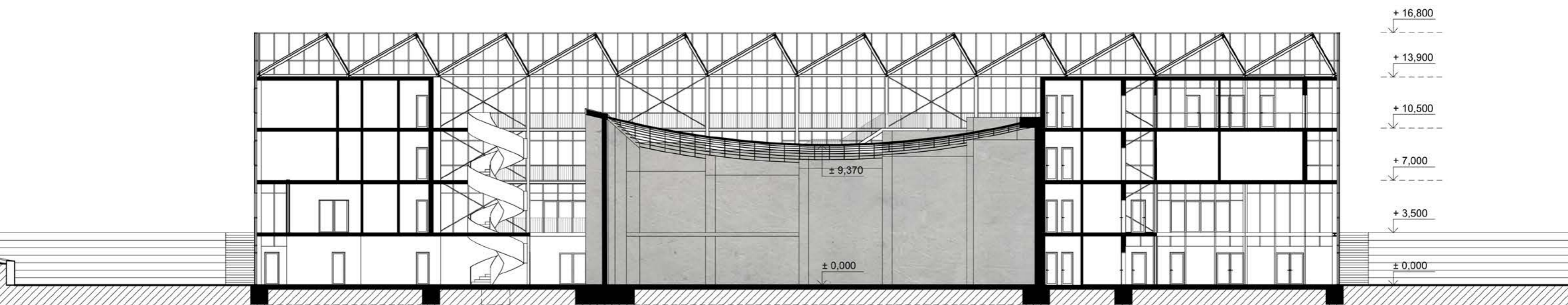

Pohled východní

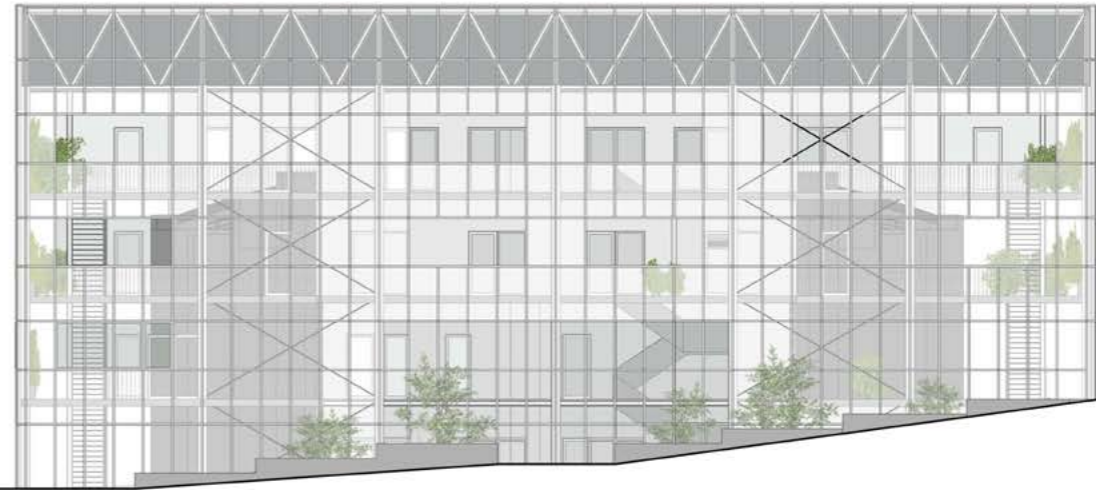
144

145

Podélný řez

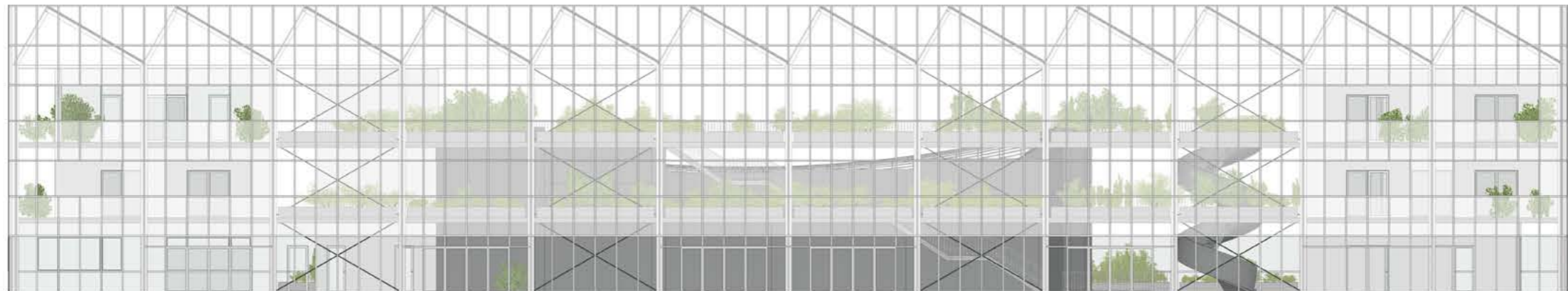
5m

Pohled severní

146

147

Pohled západní

5 m

Střešní plášť je tvořen fotovoltaickými panely z jižní strany a sklěněnými světlíky ze strany severní.

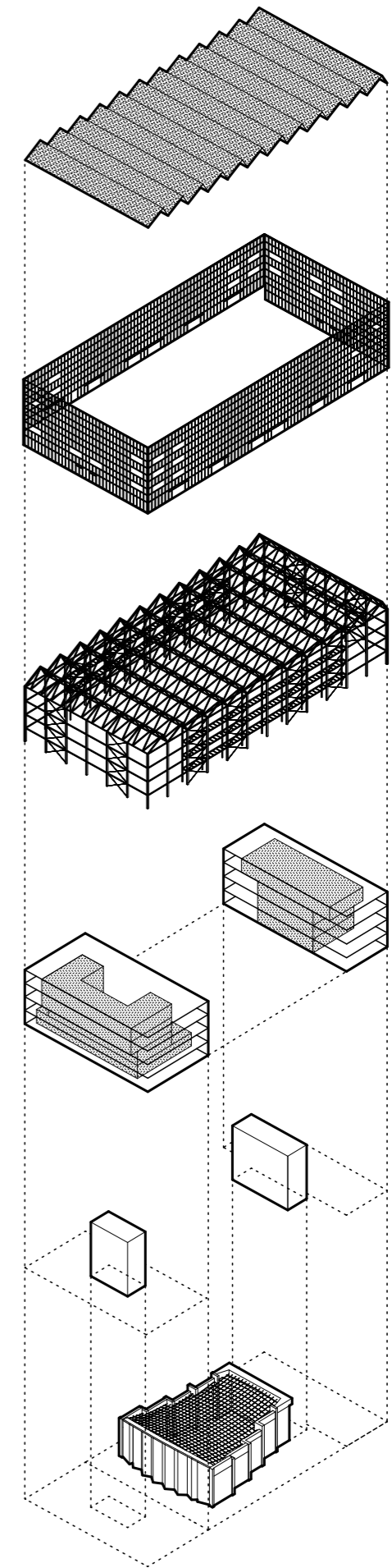
Fasádní konstrukce je složena z lehkého obvodového pláště se sklem mléčným i čirým.

Nosná část je tvořena ocelovými příhradovými nosníky s rozponem 36 m a ocelovými sloupy ve čtvercovém rastru po 6 m.

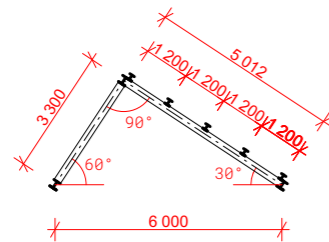
Přístavby komunitního centra jsou tvořeny lehkou rámovou ocelovou konstrukcí.

Hygienické a komunikační zázemí komunitního centra jsou z monolitického betonu.

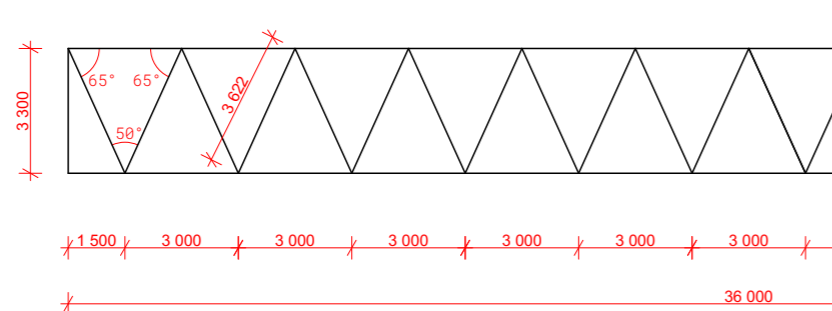
Střešní lanová ocelová konstrukce zachovaného kinosálu je očištěna od tepelné izolace a hydroizolace. Obvodové stěny jsou povrchově upraveny betonovou stěrkou.

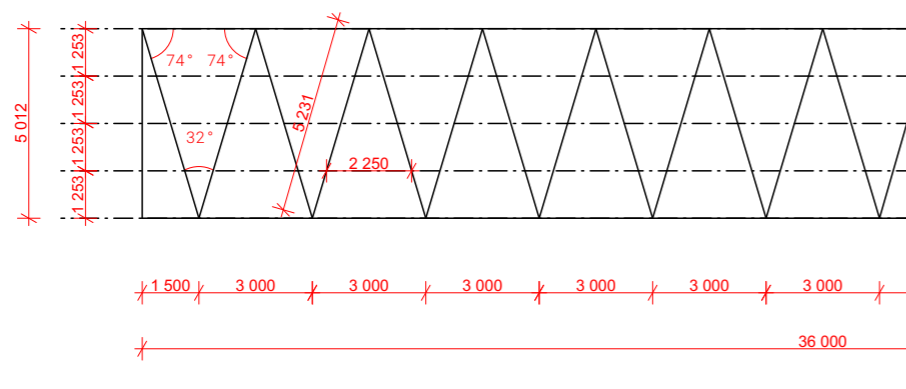
Příčný řez

Vazník

Podélná vaznice

1. Vstupní hodnoty

Ocel S355JR – mez kluzu $f_y = 355$ MPa
 Izolační trosklo s integrovaným fotovoltaickým systémem – objemová hmotnost = 2500 kg/m³, tl. 3 x 4 mm
 Sněhová oblast II. – $s_k = 1,01$ kPa
 Tvarový součinitel – $\mu_i = 0,8$
 Součinitel expozice – $C_e = 1,0$
 Tepelný součinitel – $C_t = 1,0$

2. Zatížení

Stálé

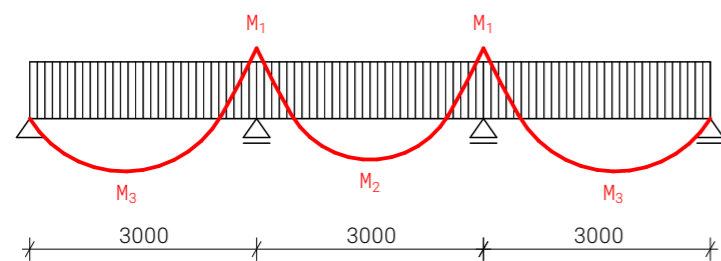
Vlastní tíha: $g_0 = 1$ kN/m
 Izolační trosklo s fotovoltaickým systémem: $g = 25$ kN/m³ x (3 x 0,004 m) = 0,3 kN/m² x z. š. = 0,225 x 1,200 m = 0,38 kN/m
 Rám skla 50x80 mm: $g = 27$ kN/m³ x 0,05 m = 1,35 kN/m² x z. š. = 1,35 kN/m² x 1,200 m = 1,75 kN/m
 Návrhová hodnota zatížení: $g_d = (1 + 0,38 + 1,75) \times 1,35 = \mathbf{3,13$ kN/m

Proměnné

Zatížení sněhem: $s_d = \mu_i \cdot C_e \cdot C_t \cdot s_k = 0,8 \times 1,0 \times 1,0 \times 1,01 = 8,08$ kN/m² x z. š. = 8,08 x 1,200 = 10,49 kN/m
 Zatížení větrem je zanedbáno a je pro zjednodušení zohledněno ve výpočtu redukci návrhových hodnot únosnosti.
 Návrhová hodnota zatížení: $q_d = 10,49 \times 1,5 = \mathbf{15,735$ kN/m

3. Návrh prvků

Příčná vaznice

Stálé zatížení:

$$\text{Záporný moment} - M_1 = -0,100gl^2 = -0,100 \times 3,13 \times 3^2 = -2,82 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment} - M_2 = +0,080gl^2 = +0,080 \times 3,13 \times 3^2 = 2,25 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment vnitřní} - M_3 = +0,025gl^2 = +0,025 \times 3,13 \times 3^2 = 0,70 \text{ kNm}$$

$$\text{Reakce vnitřních podpor} - R = +1,100gl^2 = +1,100 \times 3,13 \times 3 = 10,33 \text{ kN}$$

Proměnné zatížení:

$$\text{Záporný moment} - M_1 = -0,100gl^2 = -0,100 \times 15,735 \times 3^2 = -14,16 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment} - M_2 = +0,1012gl^2 = +0,1012 \times 15,735 \times 3^2 = 14,30 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment vnitřní} - M_3 = +0,075gl^2 = +0,075 \times 15,735 \times 3^2 = 10,62 \text{ kNm}$$

$$\text{Reakce vnitřních podpor} - R = +1,100gl^2 = +1,100 \times 15,735 \times 3 = 51,92 \text{ kN}$$

Dohromady:

$$\text{Záporný moment} - M_1 = -2,82 - 14,16 = -16,98 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment} - M_2 = 2,25 + 14,30 = 16,55 \text{ kNm}$$

$$\text{Kladný moment vnitřní} - M_3 = 0,70 + 10,62 = 11,32 \text{ kNm}$$

$$\text{Reakce vnitřních podpor} - R = 10,33 + 51,92 = 62,25 \text{ kN}$$

Návrh prvku:

Profil příčné vaznice navrhuji na největší hodnotu ohybového momentu.

$$W_{\min} = (M_1 \times \gamma_{M0}) / f_y = (16,98 \text{ kNm} \times 1,0) / (355 \text{ MPa} \times 10^3) = 47,83 \times 10^3 \text{ mm}^3$$

Podle tabulek navrhuji profil **IPE120** - $W_p I, y = 60,73 \times 10^3 \text{ mm}^3$

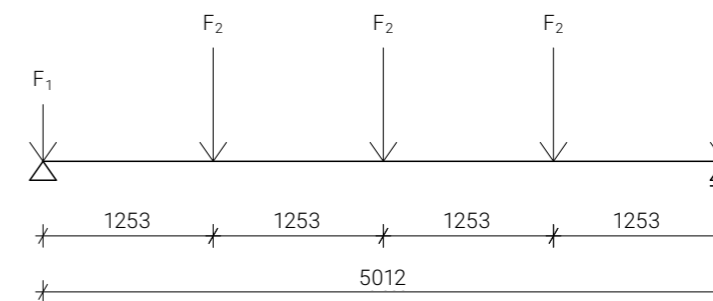
Posouzení:

$$M_p I, R_d = W_p I, y \cdot f_y / \gamma_{M0} = 60,73 \times 10^3 \text{ mm}^3 \times 355 \text{ MPa} / 1,0 = 21\,559 \text{ Nm} = 21,56 \text{ kNm}$$

$$M_p I, R_d > M_1$$

21,56 > 16,98 -----> VYHOVUJE

Podélná vaznice

Síly:

$$F_2 = 62,25 \text{ kN}$$

$$F_1 = 1/2 F_2 = 62,25 / 2 = 31,125 \text{ kN}$$

$$\text{Reakce vnitřních podpor: } R = (2 \times F_1 + 3 \times F_2) / 2 = (2 \times 31,125 + 3 \times 62,25) / 2 = 124,50 \text{ kN}$$

$$\text{Ohybový moment: } M_{Ed} = 1/8 Fl^2 = 1/8 \times (3 \times 62,25) / 5,012 \times 5,012^2 = 116,99 \text{ kNm}$$

Návrh prvku:

$$W_{\min} = (M_{Ed} \times \gamma_{M0}) / f_y = (116,99 \text{ kNm} \times 1,0) / (355 \text{ MPa} \times 10^3) = 329,57 \times 10^3 \text{ mm}^3$$

Podle tabulek navrhuji profil **HEB160** - $W_p I, y = 354 \times 10^3 \text{ mm}^3$

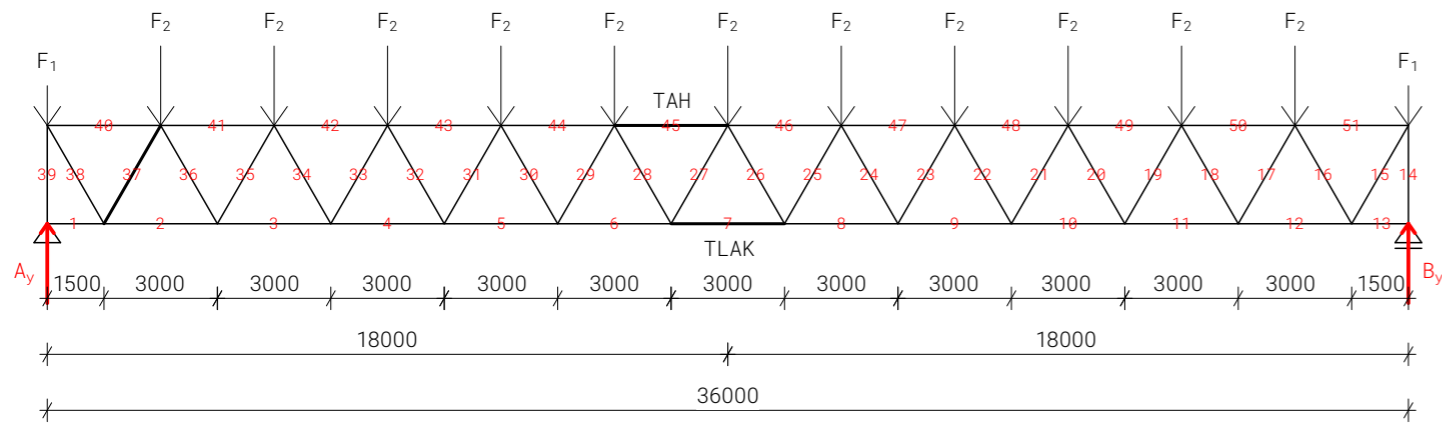
Posouzení:

$$M_p I, R_d = W_{ply} \cdot f_y / \gamma_M = 354 \times 10^3 \text{ mm}^3 \times 355 \text{ MPa} / 1,0 = 125\,670 \text{ Nm} = 125,67 \text{ kNm}$$

$$M_p I, R_d > M_{Ed}$$

125,67 > 116,99 -----> VYHOVUJE

Vazník

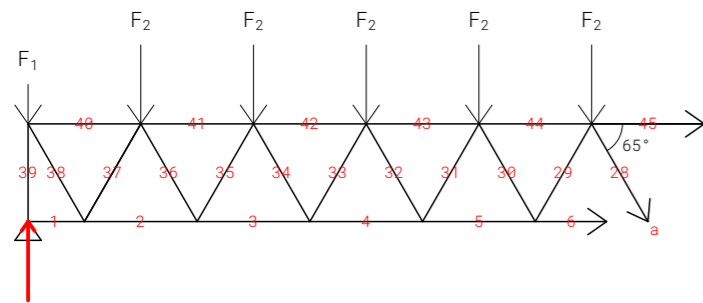

Síly:

$$F_2 = 124,50 \text{ kN}$$

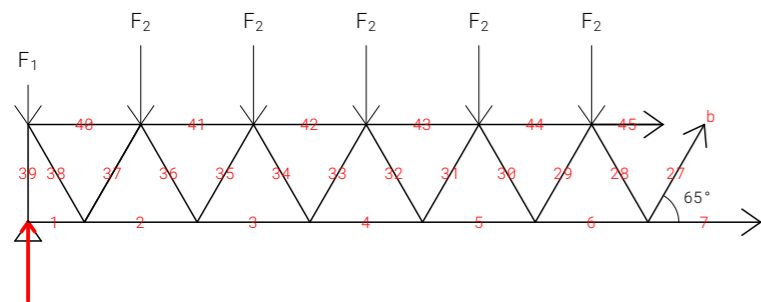
$$F_1 = 1/2 F_2 = 124,50 / 2 = 62,25 \text{ kN}$$

$$\text{Reakce vnitřních podpor: } A_y = (2 \times F_1 + 11 \times F_2) / 2 = (2 \times 62,25 + 11 \times 124,50) / 2 = \mathbf{747,00 \text{ kN}}$$

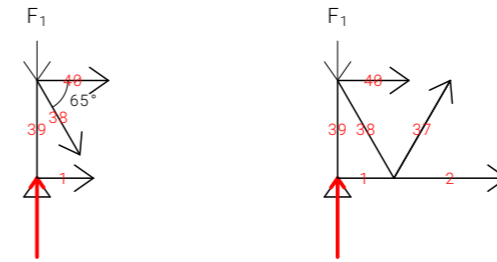
$$\sum \overset{+}{\curvearrowright} - N_{45} \times 3 + F_2 \times (1,5 + 4,5 + 7,5 + 10,5 + 13,5) + F_1 \times 16,5 - A_y \times 16,5 = 0$$

$$N_{45} = (124,50 \times 37,5 + 62,25 \times 16,5 - 747 \times 16,5) / 3,3 = \mathbf{-2\,008,98 \text{ kN}}$$

$$\sum \overset{+}{\curvearrowright} N_7 \times 3 + F_2 \times (3 + 6 + 9 + 12 + 15) + F_1 \times 18 - A_y \times 18 = 0$$

$$N_7 = (747 \times 18 - 124,50 \times 45 - 62,25 \times 18) / 3,3 = \mathbf{2\,037,27 \text{ kN}}$$

$$\uparrow A_y - F_1 - N_{38} \times \sin 63^\circ = 0$$

$$N_{38} = (747 - 62,25) / \sin 65^\circ = \mathbf{755,54 \text{ kN}}$$

$$\uparrow A_y - F_1 + N_{37} \times \sin 63^\circ = 0$$

$$N_{37} = (62,25 - 747) / \sin 65^\circ = \mathbf{-755,54 \text{ kN}}$$

HORNÍ PÁS TLAČENÝ:

$$\text{Min. plocha průřezu: } A_{\min} = N_{45} \times \gamma_{M0} / f_y = 2008,98 \times 1,0 / 355 \times 10^3 = 5,66 \times 10^3 \text{ mm}^2$$

Podle tabulek navrhuji profil **HEB200** – A = 7,808 x 10³ mm², i_y = 85,4 mm, i_z = 50,6 mm

Posouzení horního pásu na vzpěr:

$$\lambda_y = L_{CR} / i_y = 3000 / 85,4 = 35,13$$

$$\bar{\lambda}_y = \lambda_y / 93,9 = 35,13 / 93,9 = 0,37 \text{ -----} \rightarrow X = 0,938$$

$$\lambda_z = L_{CR} / i_z = 3000 / 50,6 = 59,30$$

$$\bar{\lambda}_z = \lambda_z / 93,9 = 59,30 / 93,9 = 0,63 \text{ -----} \rightarrow X = 0,767$$

$$N_b, R_d = X \cdot (A \cdot f_y / \gamma_{M0}) = 0,767 \times (7,808 \times 355 / 1,0) = \mathbf{2\,126,00 \text{ kN}}$$

$$N_b, R_d > N_{45}$$

$$2\,126,00 > 2\,008,98 \text{ -----} \rightarrow \text{VYHOVUJE}$$

DOLNÍ PÁS TAŽENÝ:

$$\text{Min. plocha průřezu: } A_{\min} = N_7 \times \gamma_{M0} / f_y = 2037,27 \times 1,0 / 355 \times 10^3 = 5,74 \times 10^3 \text{ mm}^2$$

Podle tabulek navrhuji profil **HEB180** – A = 6,525 x 10³ mm²

Posouzení dolního pásu:

$$N_b, R_d = A \cdot f_y / \gamma_{M0} = 6,525 \times 355 / 1,0 = \mathbf{2\,316,38 \text{ kN}}$$

$$N_b, R_d > N_7$$

$$2\,316,38 > 2\,037,27 \text{ -----} \rightarrow \text{VYHOVUJE}$$

DIAGONÁLA TLAČENÁ

$$\text{Min. plocha průřezu: } A_{\min} = N_{37} \times \gamma_{M0} / f_y = 755,54 \times 1,0 / 355 \times 10^3 = 2,13 \times 10^3 \text{ mm}^2$$

Podle tabulek navrhuji profil **HEB140** – A = 4,296 x 10³ mm², i_y = 59,3 mm, i_z = 35,8 mm

Posouzení diagonály na vzpěr:

$$\lambda_y = L_{CR} / i_y = 3622 / 59,3 = 61,08$$

$$\bar{\lambda}_y = \lambda_y / 93,9 = 61,08 / 93,9 = 0,65 \text{ -----} \rightarrow X = 0,811$$

$$\lambda_z = L_{CR} / i_z = 3622 / 35,8 = 101,17$$

$$\bar{\lambda}_z = \lambda_z / 93,9 = 101,17 / 93,9 = 1,07 \text{ -----} \rightarrow X = 0,500$$

$$N_b, R_d = X \cdot (A \cdot f_y / \gamma_{M0}) = 0,500 \times (4,296 \times 355 / 1,0) = \mathbf{762,54 \text{ kN}}$$

$$N_b, R_d > N_{37}$$

$$762,54 > 755,54 \text{ -----} \rightarrow \text{VYHOVUJE}$$

MLÉČNÉ SKLO

OTVOR LODŽIE

ČIRÉ SKLO

Děkuji

Ráda bych poděkovala Borisovi Redčenkovi za vedení a pomoc při tvorbě mé diplomové práce. Další poděkování patří všem konzultantům, kteří mi pomohli porozumět řešené problematice. Děkuji svým rodičům za veškerou podporu při studiu a svým přátelům a spolužákům za skvělou partu, podporu a pracovní atmosféru po dobu studia.

Zdroje

Orlová v proměnách času. Vydavatelství Regio, 2010. ISBN 978-80-904230-3-9

JURA, František: Staré pověsti slezské. 2. vydání, Praha 1934

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA ORLOVÁ NA OBDOBÍ 2017-2033 [online]. Orlová a Petřvald – řídíme strategicky a společně, 2017

MĚSTO ORLOVÁ: Územně analytické podklady textová část – Historický vývoj osídlení, Orlová, 2016

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. Ministerstvo vnitra České republiky

KVASNIČKA, Radim. Popis sociálně vyloučených romských lokalit v regionu Ostravska [online]. Ostrava, 2010

Město Orlová - oficiální prezentace. Město Orlová - oficiální prezentace [online]. Dostupné z: <https://www.mesto-orlova.cz/>

Orlová – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Orlov%C3%A1>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz>

Kam kráčíš, Česko 2018. [online]. Dostupné z: <https://www.aspeninstitutece.org/news-article/kam-kracis-cesko-2018/>

Obce v datech. [online]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/>

archiweb.cz. archiweb.cz [online]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/>

ArchDaily | Broadcasting Architecture Worldwide [online]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/>

Openstreetmap [online]. Dostupné z [https:// https://www.openstreetmap.org/](https://https://www.openstreetmap.org/)

ČÚZK - Úvod. ČÚZK - Úvod [online]. Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/>

Geoportal [online]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Konzultace

Vedoucí práce:

doc. Ing. arch. Boris Redčenkov

Odborný asistent:

Ing. arch. Vítězslav Danda

Statika:

Ing. Michael Zörkler

Ing. Tomáš Bittner

Požární bezpečnost:

doc. Ing. Daniela Bošová, Ph.D.

Akustika a TZB:

Ing. Lenka Prokopová, Ph.D.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Martina Formánková
datum narození: 20.01.1996
akademický rok / semestr: 2020/2021 / zimní semestr
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15118 Ústav nauky o budovách
vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Boris Redčenkov
téma diplomové práce: Orlová – Komunitní centrum
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Diplomová práce navazuje na diplomní seminář, který se zabýval analýzou města Orlová. Na tomto základě bylo jako zadání diplomové práce vybráno téma komunitního centra na vybraném místě. Toto komunitní centrum by mělo obyvatelům města nabízet vzdělávací a další volnočasové aktivity, zlepšovat jejich komunitní soužití a socializaci. Dále by mělo přinášet pomoc vyléčeným lidem z drogové závislosti začlenit se do společnosti.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Přesný stavební program je součástí diplomové práce a bude se odvíjet od výsledku analýz.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Analytická část – autorská zpráva, text
Návrhová část – grafická schémata, výkres širších vztahů (1:2000), situace vč. řešení bezprostředního okolí stavby, půdorysy (1:100–1:500), řezy (1:100–1:500), pohledy (1:100–1:500), vizualizace, axonometrie

Lze v průběhu semestru upravit do dohody s vedoucím diplomové práce.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model, 2x portfolio, poster, CD dle požadavku FA ČVUT

Datum a podpis studenta

2.10.2020

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

27-10-2020

2.10.2020

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Martina Formánková
AR 2020/2021, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) ORLOVÁ – KOMUNITNÍ CENTRUM
(AJ) ORLOVÁ – COMMUNITY CENTRE

JAZYK PRÁCE:

Vedoucí práce:	doc. Ing. arch. Boris Redčenkov	Ústav: Ústav nauky o budovách 15118
Oponent práce:	Ing. arch. Igor Kovačević Ph.D.	

Klíčová slova (česká):	Orlová, Komunitní centrum, Konverze
-------------------------------	-------------------------------------

Anotace (česká):	Cílem diplomové práce je návrh komunitního centra ve městě Orlová na vhodném místě za účelem pozvednutí životní úrovně obyvatel města. První část je věnována městu Orlová, druhá část tématu komunitní centrum a třetí částí je architektonická studie komunitního centra na místě bývalého kina Vesmír.
-------------------------	---

Anotace (anglická):	The task of the diploma thesis is to design a community center in the town of Orlová in a suitable place in order to raise the living standards of the city's inhabitants. The first part is dedicated to the town of Orlová, the second part to the topic of the community center and the third part is an architectural study of the community center on the site of the former Vesmír cinema.
----------------------------	--

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne
5.1.2020

podpis autora-diplomanta

